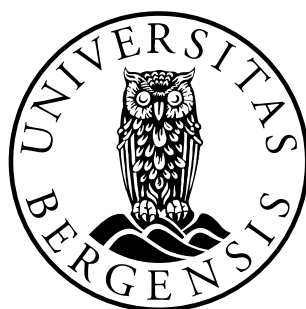

MØTEDOKUMENTER

Forskningsutvalget

7.05.2015

UNIVERSITETET I BERGEN

**Forskningsadministrativ avdeling
Mai 2015**

Universitetets forskningsutvalg

Torsdag 7. mai 2015
1230-1530
Kollegierommet
Muséplass 1

Saksliste

I. Godkjenning av innkalling og saksliste

II. Protokoll fra møte 19. mars 2015

III. Saker

FU 8/15	Fakultetenes forskningsmeldinger 2014 Saksforelegg, Vedlegg
FU 9/15	Fakultetenes forskerutdanningsmeldinger 2014 Saksforelegg, Vedlegg
FU 10/15	H2020. Erfaringer med EUs forskningsprogrammer og vurderinger av nye tiltak Saksforelegg
FU-11/15	UiB strategi Saksforelegg

IV. Orienteringer

a.	Status for etablering verdensledende fagmiljøer ved UiB Muntlig orientering
b.	Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning og forskning (INTPART) Vedlegg
c.	Nordisk senter ved Fudan universitetet i Shanghai Muntlig orientering
d.	UiB representasjon i Brüssel og Tokyo Muntlig orientering
e.	EUA-konferansen i Bergen 2017 Muntlig orientering
f.	H2020. Eventuelle budsjettkutt Vedlegg
g.	Uttalelse fra Forum for forskerutdanning Vedlegg

Eventuelt

Universitetets forskningsutvalg

Møte 5. februar

1230-1500

Seminarrom A-B

Muséplass 1, Underetasjen

Protokoll-utkast

Til stede: Anne Lise Fimreite, Einar Thomassen, Robert Bjerknes, Harald Walderhaug, Svein Olaf Dahl, Berte-Elen R. Konow, Robert Murison, Sigbjørn Løland Torpe, Susann Strømsvåg.

Fra Forskningsadministrativ avdeling: Heidi A. Espedal, Bjørn Einar Aas, Anne Beate Maurseth

I. Godkjenning av innkalling og saksliste

Sakslisten ble godkjent.

II. Protokoll fra møte 5. februar

Protokollen ble godkjent

III. SAKER

FU 6/15	Veilederopplæring i forskerutdanningen Saksforelegg samt vedlegg (1,2) var utsendt med sakslisten. Utvalget gjorde følgende vedtak : <ol style="list-style-type: none">1) Forskningsutvalget anbefaler en utredning av hvordan UPED 622 kan ivareta de generelle sidene ved forskningsveiledningen og om kurset eventuelt bør gjøres obligatorisk for nyansatte.2) Forskningsutvalget anmoder alle fakultetene om å legge til rette for veilederopplæring som ivaretar de fagspesifikke behov. En slik tilrettelegging må ha et omfang av minimum et dagsseminar eller tilsvarende og må tilbys alle nye veiledere, gjerne i kombinasjon med en mentorordning for nye veiledere. Utover dette må fakultetene stå fritt til å organisere dette tilbudet slik de mener det er best, men at oppleggene blir rapportert inn til Forskningsadministrativ avdeling for at institusjonen til enhver tid skal kunne ha oversikt over veilederopplæringstilbudet, som en del av forskerutdanningsmeldingen.3) Forskningsutvalget ber om at veilederopplæring, lokalt og sentralt, blir tatt med som en egen del i den nye handlingsplanen for forskerutdanning.
FU 7/15	Utllysning av SFF IV fra Forskningsrådet og UiBs tidsplan Fremdriftsplan var utsendt med sakslisten og ble tatt til orientering. Arbeidet med SFF er i prosess ved fakultetene og det stimuleres til nye søknader. Totalt ved UiB er det på nåværende tidspunkt identifisert 15-20 skisser.

IV. Orienteringer

a.	Uttelling for undervisning på Bergen sommerforskerskole Prorektor orienterte muntlig om at saken ble lagt frem for dekanene. Det er i dag ulik
----	--

	praksis, og anmodning om å gi uttelling ble gjentatt .	
b.	<p>Oppnevning av fagutvalg for Akademia-avtalen.</p> <p>Vedlegg var utsendt med sakslisten. Forskningsadministrativ avdeling ga følgende juridiske vurdering :</p> <p>Vedrørende Akademiaavtalen og studentrepresentantskap</p> <p>Forskningsadministrativ avdeling har fått spørsmål om universitetet er pliktig til å oppnevne studentrepresentant for råd oppnevnt under Akademiaavtalen iht til ny søknadsprosess som skal implementeres. Etter Forskningsadministrativ avdelings vurdering er det ikke grunnlag for studentrepresentantskap i utvalget som skal vurdere søknader i steg 2 under akademiaavtalen.</p> <p>Dette er begrunnet ut fra universitets- og høyskolelovens § 4-4. Utvalget som oppnevnes er ikke et kollegialt organ som har beslutningsmyndighet slik det fremgår av vilkårene. Viser også til at rådgivende utvalg for styringsgruppen ikke er et saksområde som berører studentene. Se også samme paragrafs annet ledd.</p> <p>Fra universitets- og høyskolelovens § 4-4 Studentenes representasjon i institusjonens organer</p> <p>(1) Studentene skal ha minst 20 prosent av medlemmene i alle kollegiale organ som tildeles beslutningsmyndighet. Der dette ikke utgjør mer enn ett medlem, skal studentene ha rett til å møte med ytterligere en student med tale- og forslagsrett.</p> <p>(2) Bestemmelsen i første ledd kan fravikes dersom det delegerende organ enstemmig bestemmer noe annet.</p> <p>Spørsmål om inhabilitet for medlem oppnevnt fra institutt for geovitenskap</p> <p>På spørsmål om instituttleder ved institutt for geovitenskap, Gunn Mangerud vil være inhabil til representere MN-fakultetet i det rådgivende utvalget som skal vurdere søknader under Akademiaavtalen. Instituttlederen ønskes oppnevnt av dekan ved samme fakultet. Problemstillingen kommer særlig på spissen på søknader som stammer fra institutt for geovitenskap.</p> <p>Ut fra det jeg er forelagt vurderer jeg det slik at Gunn Mangerud ikke automatisk vil være inhabil til å vurdere søknader fra institutt for geovitenskap i dette rådet. Det må et ytterligere særlig forhold til for at hun skal anses inhabil til å delta i behandlingen av slike søknader. Dette kan f.eks. være at hun selv deltar i søknaden, har tilrettelagt søknaden/spisset denne med tanke på tildeling under akademiaavtalen eller at hun har en særinteresse i søknaden. At tildelte midler fra akademiaavtalen (indirekte) vil komme institutt for geovitenskap til gode er etter min mening ikke tilstrekkelig særinteresse/særlig forhold som skal føre til inhabilitet. Det må noe ytterligere til. Det er også et delmoment at det rådgivende utvalget ikke har beslutningsmyndighet for tildelinger under avtalen. Det viktigste moment her er uansett åpenhet knyttet til prosessen og interessene. Skulle Gunn Mangerud i et konkret tilfelle vurdere seg selv som inhabil må enten styringsgruppen eller fakultet oppnevne settere representant som kan tre inn i rådet.</p>	
c.	<p>EUA uttalelse om å flytte midler fra H2020 til European Funding for Strategic Investments (EFSI)</p> <p>Vedlegg var utsendt med sakslisten</p>	
d.	<p>EUA Uttalelse om Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) og</p> <p>Vedlegg var utsendt med sakslisten</p>	

e.	Fellesgrader ved UiB. Orientering om arbeidet med avtalemaler og rutinebeskrivelser. Seniorrådgiver Anne Beate Maurseth orienterte. Avtalemaler og rutinebeskrivelser var nå ferdigbehandlet i en administrativ arbeidsgruppe. Disse behandles i et møte med forskningskoordinatorene og senere i et større infomøte.
----	---

Eventuelt

Ingen saker

Forskningsmeldingene 2014

Innledning

I brev av 4.12.2014 ble fakultetene og Universitetsmuseet bedt om utarbeide forskningsmelding, forskerutdanningsmelding og utdanningsmelding med frist 1.4.2015, med sikte på behandling universitetsstyret i første halvår 2015. For universitetsledelsen er det viktig at meldingene har et hensiktsmessig format som sikrer effektiv rapportering og tydelig får fram satsinger og resultat, styrker og svakheter. Meldingene bør ikke være mer enn 6 sider totalt. Det er utarbeidet egne maler for meldingene der fakultetene ble bedt om å rapportere på følgende forhold:

- 1) Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015.
- 2) Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt.
- 3) Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging.
- 4) Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte).
- 5) Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II.
- 6) Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon2020 og annen ekstern finansiert virksomhet.
- 7) Oppfølging av fagevalueringer fra 2013.

Nedenfor gis en gjennomgang av en del trekk ved fakultetenes forskningsmeldinger. Det vises forøvrig til fakultetenes forskningsmeldinger som følger vedlagt.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmelding for 2013 og planer og prioriteringer for 2015

Fakultetene melder om aktiv oppfølging av strategiske planer og prioriteringer for å styrke og videreutvikle identitet og profil og synliggjøring av universitetsforskningens kvalitet og mangfold. Det arbeides målrettet med rekruttering og oppbygging av fagmiljøer med faste vitenskapelige ansatte på prioriterte fagområder. Videre pekes det på behovet for og ønsket om en økt og målrettet ekstern finansiering av forskning, og i 2015 vil søknader til SFF stå sentralt sammen med økt søkning til H2020.

Etablering, utnyttning og oppbygging av infrastruktur for forskning er sentralt for flere fakultet.

Utvikling for forskningsledere og god forskningsledelse, bl.a. gjennom særskilte program, er en prioritert oppgave ved fakultetene.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv – lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Fakultetene melder om realisering av konkret faglig samarbeid, særlig med lokale partnere i Bergen og Bergensregionen. Partnerskapene spenner fra store offentlig institusjoner i helse og omsorg, til forsknings- og forvaltningsinstitusjoner samt skoleverket. Det er etablert et mangfoldig og til dels tett faglig samarbeid med industri og næringsliv innen sentrale fagområder som helse, marine fag, fiskeri, energi, medier og finans, men graden av konkret og langsiktig institusjonalisert samarbeid med industrien varierer mellom fakultetene ofte i samsvar med fagenes forskningsprofil. Fakultetene ønsker å utvikle samarbeidet med Bergen Teknologioverføring (BTO) om forskningsbasert innovasjon og kommersialisering.

Det kan synes som det internasjonale samarbeid ikke har samme grad av institusjonelt organiserte partnerskap, men har et stort og betydelig omfang som bygger på sterkt og bredt fundament på individuelle faglige kontakter, i felles forskningsprosjekt og i sampublisering.

Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk

Forskningsmeldingene forteller at forskningsgruppen blir konsoliderte og får en styrking gjennom nye stillinger. Det er nå opprette egne forsknings- og forskerutdanningsutvalg ved alle fakultet samt ved en del institutter. Fakultetene legger tydelig og stor vekt med på styrket lederskap gjennom egne programmer som tar opp temaer som forskningsledelse, ekstern finansiering, veiledning og infrastruktur, nettverk, formidling og forskningsstrategi.

Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsninger (pågående og planlagte)

Felles for fakultetene er at tverrfaglig satsinger har utgangspunkt i deres strategiske prioriteringer og profilerte forskningsområder, men også innenfor rammen av satsinger som over lang tid har vært sentrale for Universitetet i Bergen som institusjon; som marine fag og utviklingsforskning. Særlig er dette tydelig i tilknytning til marin forskning og oppbygging av klimaforskning ved UiB.

Både nasjonal og internasjonalt ekstern finansiert forskning er en av flere pådrivere for et organisert samarbeid på tvers av fakultets og faggrenser.

Senterdannelser står sentralt i enkelte tverrfaglige satsinger, som bl.a. sentre for fremragende forskning (SFF) ved Det medisinsk-odontologiske og Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Det er i denne sammenheng også naturlig å nevne Senter for konkurransepolitikk (BECCLE).

Det er forventet økt samarbeid med Høyskolen i Bergen innen MNT-fagene.

Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå 2

Publiseringstallene som er lagt til grunn i forskningsmeldingene er CRISTIN-tall fra 2014. De formelle DBH-tallene er ennå ikke klare. Statistikken (Aksnes & Mikki 2014) viser at det er store årlige variasjoner i andel publikasjonspoeng på nivå 2.

Blant fakultetene er det stor variasjon i bruken av virkemidler for å stimulere til styrket publisering.

Det humanistiske fakultet vektlegger publisering i poenggivende kanaler i forbindelse med tildeling av interne midler, tildeling av midler til publiseringstøtte og for innvilgelse av undervisningsfri semester.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet viderefører resultatmodellen fra fakultet til institutt for å stimulere til publisering.

Det medisinsk-odontologiske fakultet deler ut priser for beste publikasjon hvert år og peker på at internasjonalt, interdisiplinært samarbeid og sampublisering med forfattere fra ulike disipliner og miljøer vil styrke publiseringen, og fakultetets økte satsing på postdoktorstillinger forventes på sikt å bidra til økt publisering på nivå II.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet går mot et nytt toppår i 2014, og ser det som viktig å motivere til publisering på høyt nivå, men det er også viktig å ta hensyn til at forskning må publiseres i de fora og den sammenhengen de passer best inn.

Det juridiske fakultet har bygget opp administrative støttefunksjoner for å styrke omfanget av internasjonal publisering, og dermed også publisering på nivå II. Fakultetet hadde et toppår i for publiseringspoeng i 2013.

Det psykologiske fakultet har et stabilt publiseringsnivå på rundt 190 publikasjonspoeng. Når det gjelder UiBs avsetning til publisering i Open Access-tidsskrifter har fakultet innvilget støtte til 42 artikler i 2014. Dette er ca. 20 prosent av en total tildeling (antall artikler) fra UiB sentralt. Fakultetet ser disse midlene som et viktig virkemiddel for å øke rekkevidde og distribusjon av forskningsresultater.

Arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon 2020 og annen ekstern finansiert virksomhet

Ekstern finansiering prioriteres ved fakultetene. Forståelsen for at ekstern finansiering er viktig for å få ekstra midler til forskning er økende, og mobiliseringen til H2020 førte til at både nye og etablerte forskere leverte søknader. UiBs task force for H2020 ga god bistand i mobiliseringsarbeidet og fakultetene har i særlig grad mobilisert for søknader til ERC. Behovet for å stimulere og motivere til søknader er fortsatt til stede og det arbeides med å utvikle gode prosesser og rutiner, selv om både søknadsaktiviteten er høy og tildelingen god. Våren 2015 har UiB den høyeste suksessrate i H2020 av norske universitetene.

I 2015 vil fakultetene også arbeide med søknader til årets SFF-utlysning. Det settes inn økte administrative ressurser på dette området for å være med å bidra til denne prioriteringen.

Avdelingsdirektørens kommentarer

Fakultetenes forskningsmeldinger fikk nytt for mat i 2014 som i hovedsak har gjort meldingene kortere, mer konsentrerte og poengterte. Formatet begrenser imidlertid meldingens rolle som en årlig selvevaluering, og en del faktiske informasjon om virksomheten og utviklingen innen viktige felt som bl.a. ekstern finansiering kan dermed fremstå som noe summarisk.

Meldingene gir likevel god informasjon og klare indikasjoner på viktige felt, ikke minst når det gjelder sammenhengen mellom vedtatte strategiske satsinger, institusjonelt og ved de enkelte fakultet, og konkrete prioriteringer. Her kan det være grunn til å peke på satsing på middelalderstudier ved Det humanistiske fakultet og satsing på klima og energi ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet.

Den samme nære sammenheng mellom strategi, prioriteringer og konkrete tiltak er tydelige på flere områder, særlig i forhold til partnere i Bergen og på Vestlandet, der graden av institusjonalisert samarbeid er særskilt høy. I det internasjonale samarbeidet er det kollegiale kontakter og nettverk mellom enkeltforskere som fortsatt har en dominerende rolle.

UiBs hovedsatsinger de siste årene, bl.a. innen marine fag har gitt støtet til et målrettet tverrfaglig engasjement fra en rekke miljøer som trekkes med i ny og banebrytende virksomhet. Dette samarbeidet kan gi spennende faglige resultater og være et fortrinn i konkurransen om ekstern finansiering. Klimaforskningen har stor faglig bredde også utenfor naturvitenskapene. og omfatter i dag en lang rekke fagfelt, bla. innen humaniora, jus og samfunnsvitenskap.

Ekstern finansiering prioriteres høyt av alle fakultet, med særlig vekt på SFF, ERC og tematiske utlysinger i H2020.

Støtte til publisering varierer og etterlater et inntrykk av ulik praksis blant fakultetene som kan skyldes forskjeller i publiseringskultur og forskningstradisjon. Avdelingsdirektøren vil imidlertid peke på publiseringstallene som er lagt UiBs årsrapport for 2014 der det fremgår at publiseringshyppigheten er sterkt skjevfordelt på individnivå. Tall fra 2013 viser at 20 % av personalet stod for 57 % av publikasjonspoengene, mens de 50 % minst produktive kun står for 16 % av publiseringspoengene. Spørsmålet kan stilles om det er behov for å utrede institusjonelle ordninger som kan rette opp skjevfordelingen og gi ytterligere økt publisering fra UiBs forskere.

Fakultetene tar ikke opp svakheter slik det bes om i bestillingsbrevet, og gir dermed ikke et fyllestgjørende bilde av de aktuelle utfordringer som knytter seg til forskningen ved UiB.

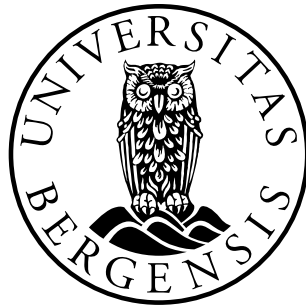
Avdelingsdirektøren legger med dette frem fakultetenes forskerutdanningsmeldinger til orientering og anbefaler utvalget å gjøre følgende vedtak:

- 1) Forskningsutvalget tar fakultetenes forskningsmeldinger til orientering.
- 2) Utvalget ber om at fakultetenes forskningsmeldinger inngår i grunnlaget for utarbeidelsen av UiBs budsjettforslag for 2016 og brukes aktivt i utarbeidelse av tiltak og handlingsplaner fremover.

Vedlegg

***FAKULTETENES
FORSKNINGSMELDINGER
2014***

UNIVERSITETET I BERGEN

**Forskningsadministrativ avdeling
April 2015**

Forskningsmelding 2014

Det humanistiske fakultet
Universitetet i Bergen

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmelding for 2014 og planer og prioriteringer for 2015

Middelalderforskning har vært et satsingsområde ved Det humanistiske fakultet i flere år. Forskningsmiljøet er stort, tverrfaglig og går på tvers av fakultet, museet, institutter, forskergrupper og disipliner. Fagene middelalderhistorie, middelalderfilologi og middelalderarkeologi er blant de fremste i Norge og Norden, med omfattende internasjonale nettverk. Fakultetsledelsen vil i 2015 prioritere å samle og synliggjøre mangfoldet i middelalderforskningen ved UiB og fakultet skal i november 2015 arrangere en internasjonal middelalderkonferanse. I tillegg til konferansen skal det avholdes en rekke arrangementer som foredrag, omvisninger, byvandring, konserter samt gis tilbud til skoleelever. Fakultetsledelsen vil gjennom tiltaket både videreutvikle forskningssatsingen og profilere den overfor et bredere publikum.

Musikkterapi miljøet ved Griegakademiet (GA) formaliserte i 2014 en 8-årig samarbeidsavtale med Uni Research Helse om utvikling av Griegakademiets senter for musikkterapiforskning. Senteret ved GA fikk i 2014 tilslag på prosjektet «POLYFON: Vestnorsk nettverk for musikkterapiforskning og praksisutvikling» (2015-2019), finansiert av GC Rieber Fondene og gaveforsterkningsmidler. Prosjektet inkluderer 10 ulike partnere. I regi av samarbeidet med Uni Research Helse fikk miljøet også tilslag på prosjektmidler av Norges forskningsråd gjennom ordningen «Unge forskertalent» i FRIPRO.

Prosjektprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU) har bevilget 3.8 millioner til prosjektet «*Wheels within wheels*»: *New approaches to interactions between performers and composers*, som er et treårig kunstnerisk forskningsprosjekt. Prosjektet skal foregå ved Griegakademiet og skal utforske potensialet for nye uttrykksformer gjennom interaksjon mellom utøvere innen tidligmusikk-feltet og komponister. Prosjektet inkluderer Griegakademiets forskningsgrupper for hhv. tidligmusikk og komposisjon og knytter til seg førende komponister og utøvere ved GA og fra andre institusjoner nasjonalt og internasjonalt.

Fakultetet fikk i 2014 ikke tildelt nye større forskningsprosjekter i konkurransen om frie midler fra NFR eller «fellesløftmidler». AHKR fikk imidlertid tilslag på ett postdoktorprosjekt igjennom FRIPRO i tillegg til at Forskersprosjektet *Dwelling and Crossing: The sociocultural dynamics of religious spaces in Mumbai* (Keul). finansiert gjennom SAMKUL startet opp i 2014. Fakultetet vil i 2015 arbeide for å forbedre tilslagsandelen, ved økt fokus på rutiner og kvalitetssikring av eksternfinansierte prosjektsøknader ved enhetene, bl.a. med informasjonsmøter, bruk av fagfellevurderinger og generelt gjennom forbedret administrativ støtte for søkere.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv, lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Fagmiljøene ved Det humanistiske fakultet har lang tradisjon for og et omfattende samarbeid med andre forskningsinstitusjoner. I meldingene fra grunnenhetene fremgår det hvordan samarbeidet blir videreført og styrket ved de enkelte fagmiljøene, og hvordan det arbeides med å opprette nye og styrke eksisterende samarbeidskanaler.

Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Enhetene ved fakultetet bruker medarbeidersamtalene og andre kanaler til aktivt å motivere forskere med særlig erfaring og kompetanse for å øve lederskap gjennom opprettelse og videreutvikling av forskergrupper og utvikling av større prosjekter. Flere enheter ved

fakultetet har nå sterk oppmerksomhet på utviklingstiltak for yngre forskere, blant annet gjennom bruk av mentorordninger.

Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)

Det forskingsstrategiske hovedprinsipp ved HF er fortsatt at satsinger skal springe ut av kompetansen i fagmiljøene. Fakultetsledelsen har samtidig aktivt stimulert til økt satsing på og synliggjøring av middelalderforskningen. Fakultetet er tilbakeholdent med å lansere strategiske satsinger definert ovenfra og som ikke er forankret i eksisterende spisskompetanse i fagmiljøene, eller i miljø med potensial for utvikling. Fakultetet har implementert en budsjettmodell som innebærer at resultatmidlene til forskning er fordelt videre til grunnenhetene. Grunnenhetene har dermed et eget handlingsrom til å følge opp og støtte satsinger, prosjekt og søknader lokalt. Fakultetets faste stipendiathjemler er fordelt til grunnenhetene, og gir grunnenhetene stor frihet til og ansvar for planlegging av forskningsaktivitet. I 2015 har fakultetet avsatt forskningsstrategiske midler som miljøene kan søke på.

Fakultet oppnådde 4 av totalt 13 innvilgete søknader i SAMKUL-utlysningen for utvikling av nye forskernetverk som vektlegger radikal tverrfaglighet. Nettverkene starter opp i 2015. 3 av dem ligger ved SVT, og omhandler henholdsvis visualisering av klimaendringer, kulturelle forutsetninger for klimatilpasning, og spørsmål om personvern i forbindelse med smarte strømmett, og bruk av IKT i katastrofehandtering. Nettverket ved IF skal utforske tverrfaglige perspektiver på aldring innen litteraturvitenskap, film- og medievitenskap, kulturhistorie, medisinsk historie, filosofi og kunsthistorie, psykologi, helsefag og humanistisk gerontologi. Fagmiljø ved SVT, AHKR og IF har gitt innspill til evalueringene av hovedsatsingsområdene marin forskning og utviklingsrelatert forskning ved UiB. LLE tok i 2014 i samråd med fakultets- og universitetsledelsen et initiativ for å lokalisere Språksamlingene og Norsk Ordbok til instituttet. Arbeidet med dette fortsetter i 2015.

SKOK mottok i 2014 SPIRE-midler for å etablere et internasjonalt nettverk rundt tematikken *Differentiated Citizenship*. Bevilgningen ble brukt til å arrangere en workshop i Johannesburg (Witts University) i februar 2015 som en forlengelse av SKOK/IMER kurs ved Bergen Summer Research School 2014. Ansatte ved SKOK forsker på en rekke problemstillinger som knyttet til feltet Medical Humanities, og har nylig overtatt ansvaret for det nordiske nettverket «Gender, Body, Health» (etablert 2008). SKOK ønsker å styrke dette forskningsfeltet. I regi av FOFs strategiske satsing på politisk filosofi og sinnsfilosofi planlegges det tverrfaglige forskningsprosjekter innen miljøfilosofi på den ene siden og på forholdet mellom filosofisk forskning og nevrovitenskap på den andre siden. FOF har et aktivt samarbeid med Juridisk fakultet og ønsker å styrke dette. Tracks-prosjektet ved SVT fikk tildeling fra Klimaforsk i 2014, og fokuserer på hvordan tradisjonskunnskap og lokal kunnskap kan bidra til lokal tilpassing til klimaendringer i det nordøstlige Bangladesh. ReDig-prosjektet ved SVT med midler fra Biotek 2021 fokuserer på utviklingstrekk innen bioteknologi og nanoteknologi med fokus på forholdet mellom digitalisering og ansvarlighet.

Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå 2

Sammenliknet med tilsvarende fakultet ved de øvrige breddeuniversitetene hadde fakultetet en markant økning i antall publikasjonspoeng i 2013, hele 20,6%. Andelen av nivå 2-publikasjonspoeng ved fakultetet (20 %) viste imidlertid en nedgang i forhold til 2011 og 2012. LLE og GA er de eneste enhetene som kan vise til en økning i andel av nivå 2-publikasjonspoeng i forhold til 2012. Statistikken (Aksnes & Mikki 2014) viser at det er store årlige variasjoner i andel publikasjonspoeng på nivå 2 ved mange av enhetene. DBH-tall for 2014 er ennå ikke klare. Grunnenhetene vektlegger publisering i poenggivende kanaler som kriterium for tildeling av *småforskningsmidler*, publiseringstøtte og undervisningsfrie semester. Utover dette tar instituttledelsene publisering systematisk opp i

medarbeidersamtaler. GA innhenter rapporter fra ansatte innen kunstnerisk utviklingsarbeid (KU) i 2014. De ansatte ved GA rapporterer inn KU-prosjekter, inkludert konserter, plateutgivelser, komposisjoner og lignende. Det er bl.a. registrert flere CD-utgivelser og et stort antall konsertfremføringer, blant annet under Festspillene i Bergen og andre internasjonale festivaler. Dette er resultater som i hovedsak ikke registreres gjennom CRISTIN.

Arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon 2020 og annen ekstern finansiert virksomhet

Det humanistiske fakultet har mobilisert for søknader til ERC og sendte 3 søknader (1 StG og 2 AdG) til programmet i 2014. Der ble også mobilisert til Marie Curie ITN-programmet med 1 innsendt søknad som resultat. Alle instituttene ved fakultetet har tatt del i mobiliseringen og forståelsen for at H2020 er viktig for å få ekstra midler til forskning er økende i miljøene. Ledelsen ved fakultetet tar aktivt del i søknadsprosessene og mobiliseringsarbeidet, og fakultetet står som avsender av 5 søknader under de tematiske programmene. Ved fakultetet har særlig SVT, filosofi (Wittgensteinarkivet) og (data)lingvistikk vært aktive i arbeidet med H2020. Antall søknader sendt (9 i 2014), og under utarbeidelse, viser at søknadsaktiviteten overfor EU er økende ved Det humanistiske fakultet.

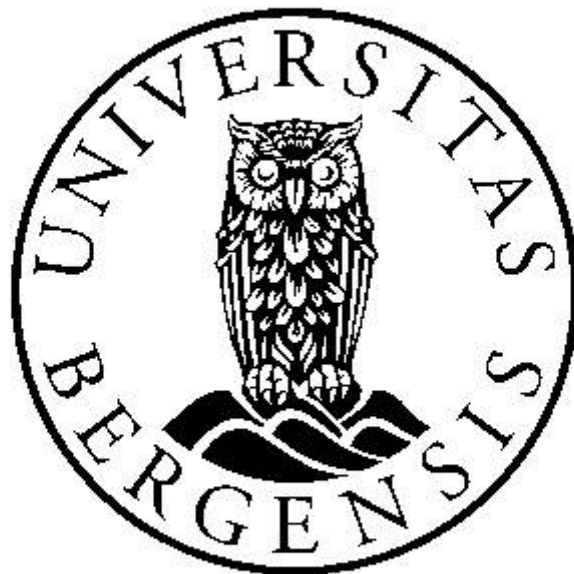
SVT ønsker å påta seg en beredskapsfunksjon for hele UiB i forhold til ELSA (Ethical, Legal and Social Aspects of science and technology)/RRI (Responsible Research and Innovation). Forskningens samfunnsansvar, ELSA og RRI har blitt stadig viktigere forskningspolitiske prinsipper. SVT er allerede en sentral aktør i UiBs forskningsbaserte beredskap på dette feltet, men ønsker en ytterligere satsing som kan tjene undervisningsbehov, forskningsbehov og behov for institusjonell utvikling knyttet til ansvarlig forskning og innovasjon ved UiB. Denne typen kompetanse vil i større grad bli etterspurt i og med at H2020, og også NFR, gjør RRI til et obligatorisk tversgående prinsipp. Prosjekter som ikke besitter denne typen kompetanse vil derfor kunne ekskluderes fra deltakelse i H2020 og store NFR-programmer.

Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

Det ble ikke gjennomført fagevalueringer ved fakultetet i 2013.

Forskningsmelding for 2014

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Til behandling i fakultetsstyret 7. mai 2015

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Oppfølging av prioriteringer fra forskningsmeldingen for 2013 og planer for 2015.....	3
3. Prioritert forskingssamarbeid med andre institusjoner samt samfunns- og næringsliv	3
4. Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging.....	4
5. Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger.....	4
6. Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II	4
7. Arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horisont 2020 og annen ekstern finansiert virksomhet	4
8. Oppfølging av fagevalueringer fra 2013	4

UTKAST

1. Innledning

Fakultetet har særskilt ansvar for aktiviteter som går på tvers av institutter og sentre og for fellesfunksjoner som støtter den faglige aktiviteten. Instituttene tildeles rammebudsjetter, og faglig prioritering og ressursallokering skjer i hovedsak ved det enkelte institutt. Instituttens meldinger finnes i ePhorte, sak 2015/1086. Det avsettes forskningsstrategiske midler på fakultetet til egenandeler og satsingsområder, vanligst i form av stipendiat- og postdokortildelinger. Det avsettes også midler til kjønnsbalansetiltak. Forskingen er basert på sterke fagmiljø som igjen legger grunnlag for en rekke tematiske fagområder. Nyvinninger innen naturvitenskap fordrer i økende grad beregninger, simuleringer og utvikling av ny teknologi. Denne konvergensen krever god balanse og styrke på teknologisisiden for å kunne delta i den internasjonale forskningsfronten innen våre fag.

2. Oppfølging av prioriteringer fra forskningsmeldingen for 2013 og planer for 2015

Fakultetet fikk tildelt SFF-en Birkelandsenteret i 2013. I 2015 vil arbeid med nye SFF søknader stå sentralt, og vi har identifisert 12 potensielle søkermiljø. I 2013 fikk vi tildelt viktig infrastruktur fra Forskningsrådet og i 2014 har vi sendt inn fire nye søknader om nasjonal infrastruktur. Fakultetets overordnede profilområder er *marin*, *klima* og *energi*. Disse er tett knyttet til de globale samfunnsutfordringene, gir fakultetet identitet og skal videreutvikles og profileres tydelig. Alle har omfattende ekstern finansiering (BOA) i dag, med potensiale for ytterligere vekst. Dette er områder som har betydelig vekstpotensial også utover fakultetets grenser.

3. Prioritert forskningssamarbeid med andre institusjoner samt samfunns- og næringsliv

Innen alle profilområdene eksisterer det konkrete planer om styrket samarbeid i regionen, og implementering av klyngesamarbeid vil ha høy prioritert. På det marine område har vi god forutsetning for styrket samarbeid med de mange og sterke marine miljøene i regionen. Innen klima er det et tett og godt samarbeid i regionen, som har lagt grunnlag for et klimaforskningsmiljø i verdensklasse. Senter for klimadynamikk er nå organisert som Bjerknessenteret for klimaforskning. Klimaforskningen har stor prosjektaktivitet, også i polare områder. Innen energi er det etablert et samarbeid, blant annet gjennom Science City Bergen, om tiltak for å styrke forskning, utdanning, nyskaping og teknologiutvikling. Samarbeidet er av stor strategisk betydning for fakultetet, og vi vil arbeide for realisering av planene om å bygge et energi- og teknologibygg (Entek-bygget) med laboratorier, inkubatorfasiliteter og møteplasser. UiB har i dag avtaler med Statoil (Akademaaftalen) og BKK som bidrar til å realisere aktiviteter og prosjekter innen hele bredden av vår energiforskning.

Fakultetet arbeider for tettere samhandling med instituttsektoren innen profilområdene, og etablering av Hjortsenteret (marin økosystemdynamikk) i 2014 (UiB, HI, Nansensenteret og Uni Research), er et ledd i dette. Ytterligere to sentre er under utvikling, Hav og helse (UiB, HI og NIFES) og Bærekraftig havbruk (UiB og HI). Videreutvikling av infrastruktur som forskningsfartøy, feltstasjoner og laboratorier sammen med samarbeidspartnere er avgjørende for Bergen som marin forskningsby. Fakultetet arbeider for samlokalisering av flere marine miljøer på Marineholmen.

Fakultetet ser behov for målrettet arbeid med større søknader som SFF, SFI og FME. Vi har utarbeidet en FME-skisse i 2015 og er partner i ytterligere fire. Vi er medlem av NCE Maritime CleanTech, en klynge som var pådriver for en av SFI søknadene, og som også deltar i en av FME-søknadene vi er partner i. Lakselus-SFI-en og The Seafood Innovation Cluster bidrar til kontakt mot næringslivet, sammen med fakultetets øvrige SFI- og FME-sentre. Innovasjon blir stadig viktigere i forskningen. Samarbeidspartnere og BTO vil være viktige for å utnytte innovasjonspotensialet.

Fakultetet har god dialog med MOF om felles prioriteringer for infrastruktur og samarbeid. Etablering av et partikkelterapisenter ved HUS vil være et viktig bidrag til dette samarbeidet. Livsvitenskap er et område der fakultetene har særlig samarbeid og etablering av NMR plattformen vil, sammen med CBU, bidra til ytterligere å styrke dette. CBU har også en viktig rolle som nasjonal node for ELIXIR.

4. Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Fakultetet arbeider med en ny strategisk plan for 2016-2022. Vi gjennomfører årlig systematiske strategisamlinger for samkjøring mellom blant annet fakultetsstyret og fakultetets ledergruppe. Vi arrangerer i 2015 for tredje år på rad et utviklingsprogram for forskningsledere, som ledd i styrket forskningsledelse, kulturbygging og økt kontakt på tvers av disiplinene. Fakultetet har som mål å øke BOA for å realisere faglige strategier. Vi har gjennomgått våre administrative funksjoner, og skal sentralisere personaladministrasjonen. Målet er å frigjøre kapasitet til blant annet å styrke den forskningsadministrative støtten, prosjektøkonomistøtten, i tillegg til kommunikasjon og formidling.

5. Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger

I tillegg til profilområdene marin, klima og energi har fakultetet følgende satsingsområder: bioinformatikk, molekylær livsvitenskap, nanovitenskap, IKT, medisinsk teknologi og didaktikk. Innen marin bioprospektering ser vi gryende tverrfaglig prosjektsamarbeid, blant annet gjennom SFF-en Senter for geobiologi (CGB). CGB har omfattende dypmarin aktivitet, kompetanse og infrastruktur. Denne blir sikret videreført gjennom det etablerte Senter for dypmarin forskning. Fakultetet skal utforme en tydelig teknologistrategi, inkludert IKT. Fakultetet og Institutt for informatikk samarbeider med Simula Research Laboratory om datasikkerhet og har etablert simula@uib. EnTek-bygget vil spille en nøkkelrolle for teknologiutvikling, ikke bare for fakultetet, men for hele regionen. Fakultetet forventer også et stadig tettere samarbeid med Høgskolen i Bergen innen MNT-fagene.

6. Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Vi viderefører resultatmodellen fra fakultetet videre til instituttene, noe som er ment å stimulere til oppmerksomhet om bl.a. publisering. Utover dette har vi ingen særskilte tiltak på fakultetsnivå.

7. Arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horisont 2020 og annen ekstern finansiert virksomhet

Fakultetet vil ha fokus på å øke BOA i årene framover, og det er et mål å øke EU-andelen. De senere år har BOA ligget på oppunder 40 % av samlet aktivitet. Fakultetet har en seniorrådgiver, og lønner i tillegg en forskningsrådgiver ved FA. Disse har dannet kjernen i et nettverk for forskningsadministratorer ved fakultetet/instituttene. Målet er at nettverket skal kunne støtte også de instituttene som ikke har egne forskningsadministrative ressurser. Her forventer vi imidlertid endringer som resultat av UiBs OU-prosjekt. Det er avholdt informasjonsmøter om Horisont 2020 ved alle instituttene og i tillegg har UiB sin *task force* for Horisont 2020 gitt god bistand til mobiliseringsarbeidet. Fakultetet har fokus på deltakelse i europeiske forsknings- og teknologinettverk og ble i 2014 bl.a. medlem i EERA Joint Program innen geotermi.

8. Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

I fakultetets nåværende strategiplan blir eksterne evalueringer trukket fram som viktige for å synliggjøre styrker og svakheter og som et viktig strategisk virkemiddel for å styrke forskningskvaliteten.

Forskningsmelding 2014 – Det medisinsk-odontologiske fakultet

Fakultetet har i 2014 vedtatt rullering av strategiplan og utarbeidet nye handlingsplaner for perioden 2014-2016 som ledd i oppfølging av vedtatt forskningsstrategi. Prioriterte områder er økt antall og kvalitet på søknader til eksterne finansieringskilder, satsing på forskningsinfrastruktur, strategisk rekruttering, internasjonalt samarbeid og kvalitet i publisering. Det er videre gjennomført tiltak for økt kvaliteten i forskerutdanningen, med utvidet veilederopplæring og gjennomgang av kursporteføljen. Fakultetet har videre arbeidet med interne rutiner for prosjekter som behandler personopplysninger.

1. Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015

I 2014 har fakultetet fortsatt arbeidet med å stimulere og motivere til søknadsskriving for å øke ekstern finansiering. Fakultetet har hatt godt tilslag bl.a. i utlysninger i Horizon2020 og NFRs utlysning FRIPRO, med tilslag for unge forskertalenter, forskningsprosjekter og mobilitetsstipend.

Fakultetet hadde i 2014 en gjennomgang av intern ordning med resultatbasert omfordeling (RBO). Etter utredning av en arbeidsgruppe og drøftinger i dekanens ledergruppe med instituttlederne, vedtok styret at eksisterende RBO-modell for forskning til instituttene ikke videreføres og at resultater i stedet følges opp gjennom strategisk basert bruk av egenandeler og insentiver.

Fakultetets satsing på forskningsinfrastruktur fortsetter. Nasjonal forskningsinfrastruktur for helse-registerforskning finansiert av NFR er etablert med base ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin. Prosjektet samordnes med fakultetets kjernefasilitet for biostatistikk og dataanalyse og vil utvikle bedre dokumentasjon, sikker behandling og analyse av medisinske registerdata. Behov i retning av genetikkk kan dekkes og samarbeid med infrastrukturen ELIXIR og Biobank Norge utvikles.

Fakultetet er i gang med å etablere en utprøvningsenhet for friske frivillige, i samarbeid med Helse Bergen. Enheten kan bl.a. støtte opp om forskning på ernæring, vaksineutvikling og legemiddelutprøving. Fakultetet vil organisere enheten som en kjernefasilitet.

Fakultetet har i 2014 arbeidet med fakultetsinterne retningslinjer for oppfølging av UiBs kvalitets-system og behandling av personopplysninger i forskning. Det vil bli etablert instituttvise prosjekt-databaser for prosjekter med UiB som forskningsansvarlig institusjon. Fakultetet anser dette som et forberedende arbeid for innlegging av alle aktuelle prosjekter i en forskerserverløsning når UiB har denne er på plass.

Som ledd i fakultetets langsiktige arbeid for å styrke forskning, utdanning, innovasjon og inkubatorvirksomhet er det sammen med universitetsledelsen, flere fakulteter og eksterne samarbeidspartnere startet et arbeid for å etablere en «helseklynge» på Årstadvollen.

2. Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Deltakelse i forskningsprogram med internasjonale, nasjonale og lokale samarbeidspartnere prioriteres og styrkes gjennom gode fellessøknader, der fakultetet bidrar med egenandeler og forskningsrådgivning. Internasjonalt samarbeid har særlig fokus, både gjennom partnersamarbeid i prosjekter og stimulering til økt mobilitet. Samarbeid om felles infrastruktur, nasjonalt og lokalt, bidrar også til økt forskningssamarbeid, og her er andre fakulteter ved UiB, helseforetak og Folkehelseinstituttet særlig viktige.

Fakultetet har særlig strategisk fokus på å stimulere tverrfaglige satsinger og interdisiplinært samarbeid. Her står fakultetets ulike sentre (se pkt. 4) sentralt, sammen med bl.a. samarbeidet med Bergens forskningsstiftelse. Bruken av ordningen med nærings-phd er økt i 2014, og det samme er arbeidet med styrking av samarbeidet med næringslivet, Bergen Teknologiverføring (BTO) o.a.

3. Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Instituttene har arbeidet med reorganisering av forskningsgrupper for å styrke forskning og forskningsledelse og for å legge til rette for økt samarbeid på tvers av institutter. Flere institutter har prioritert lederopplæring, og har jevnlig samlinger som faculty lunch og strategiske ledersamlinger for videreutvikling av fremragende forskere, veiledere og forskningsledere. Opplæring av forskningsveiledere vil bli styrket, og det arbeides med en obligatorisk opplæringsdel for alle veiledere. Fakultetet ønsker også å ta i bruk muligheten til innstegsstillinger som det nå er lagt til rette for.

Fakultetet har i 2014 gjennomført kommunikasjonskurs for yngre forskere. Kurset skal gjøre unge lovende forskere bedre rustet til å formidle sin forskning til et bredere publikum, og en rekke saker er allerede presentert i lokale og riksdekkende media. Kurset videreføres i 2015, da det også vil bli tatt opp et nytt kull i fakultetets program for yngre forskningsledere (YFL).

4. Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)

Alle institutter deltar i tverrfaglige satsinger, og i 2014 er SFF-ene CSMAC, CCBIO og NORMENT kommet over i driftsfase. Blant de andre satsingene i denne kategorien er Senter for internasjonal helse, fakultets Jepsen-sentre, ERC-prosjekt, Senter for alders- og sykehjemsmedisin og MedViz. I 2014 startet også arbeidet med å etablere et senter for ernæring.

Fakultetets kjernefasiliteter innen proteomikk, mikroskopi, genomikk, metabolomikk, flow cytometri, biostatistikk og dataanalyse, samt dyreavdelingen betjener samtlige forskere ved eget fakultetet og samarbeidende miljøer. I 2014 startet også arbeid med å etablere et eget kompetansemiljø innen bioinformatikk i grenseflaten med Mat.Nat.-fakultetet og Helse Bergen, samt et utredningsarbeid om biobanksamarbeid med Helse Bergen. Det arbeides også videre med etablering og finansiering av Senter for tverrprofesjonell samarbeidslæring.

5. Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Flere institutter synliggjør sine publikasjoner fortløpende i nyhetsbrevene, og noen institutter tildeler driftsmidler basert på bl.a. forskernes publisering og premierer nivå II-publiseringer. Flere institutter lager oversikt over publiseringsaktiviteten fordelt på forskningsgrupper, og publisering inngår i bl.a. medarbeidersamtaler. Fakultetet deler ut priser hvert år – bl.a. for beste publikasjon.

Internasjonalt, interdisiplinært samarbeid og sampublisering med forfattere fra ulike disipliner og miljøer vil styrke publiseringen, og fakultetets økte satsing på postdoktorstillinger forventes på sikt å bidra til økt publisering på nivå II.

6. Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon2020 og annen ekstern finansiert virksomhet

Fakultetet arbeider strategisk for økt ekstern finansiering ved å stimulere og motivere til søknads-skriving. Informasjon om utlysninger er tilrettelagt og gjort kjent i instituttens informasjonsbrev, og arbeidet med å utvikle gode prosesser og rutiner rundt søknadsstøtten er videreført med fakultetets forskningsrådgivere som gir forskerne direkte søknadsveiledning.

Fakultetet har hatt betydelig økt søknadsaktivitet og gode tilslag i utlysninger i Horizon2020 og vil fortsatt satse på god søknadsstøtte, med prioritering av finansieringskilder som EU, større NFR-utlysninger, NHI m.fl. Incentivordningen for EU-forskning videreføres med noen endringer i forhold til UiBs ordning. Det vurderes også andre måter å stimulere økt antall og kvalitetsmessig bedre søknader som gir økt uttelling av eksterne midler. Fakultetet vil i 2015 arbeide aktivt for å stimulere nye søknadsmiljøer som ønsker å søke ved årets SFF-utlysning, ERC-søknader og andre utlysninger i Horizon2020.

7. Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

Det er ikke vært noen fagevalueringer i 2013 for våre fagområder.

FORSKNINGSMELDING 2014

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

April 2015

Forskningsmelding 2014 - Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bakgrunn

Forskningsmeldingen for Det samfunnsvitenskapelige fakultet gir en overordnet vurdering av forskningsaktiviteten i 2014. Meldingen er utformet i samsvar med mal fra universitetsdirektøren.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i 2013 og planer og prioriteringer for 2015

Strategisk plan for 2011-2015 for Det samfunnsvitenskapelige fakultet vektlegger at sterke fagmiljøer med solid disiplinforankring er en sentral forutsetning for å oppnå faglig bredde og kvalitet ved instituttene. Fakultetets fagmiljøer driver forskning innenfor et bredt sett av samfunnsvitenskapelige fagområder og problemstillinger. Fakultetet har i strategiperioden hatt fem definerte temaområder for forskningsaktiviteten: *Utviklingsrelatert forskning; Velferd, arbeidsliv og migrasjon; Demokrati og rettsstat; Klimaendringer og samfunnsmessige konsekvenser og tiltak, og Informasjon, kommunikasjon og kultur*. Aktiviteten innen utviklingsrelatert forskning ved fakultetet er omfattende.

I 2014 ble det gjennomført en evaluering av utviklingsrelatert forskning ved UiB som viser stor aktivitet, men at det er fragmentert og med manglende koordinering. Flere institutter har de senere årene hatt økende aktivitet innen forskningsfeltet klima og energiomstilling. Institutt for geografi fikk i 2014 et prosjekt med ansettelse av en forsker knyttet til Akademiaavtalen mellom Statoil og UiB, og dette styrker forskningsaktiviteten på energiomstilling. I tillegg til omfattende aktivitet innen de tematiske områdene vil fakultetet særlig trekke frem *Norsk medborgerpanel* som drives av Institutt for sammenliknende politikk i samarbeid med andre institutter og Uni Rokkansenteret. *Norsk medborgerpanel* er en svært viktig ressurs for samfunnsvitenskapelig forskning om holdninger og holdningsendringer. Ved Institutt for økonomi er *Gruppe for trygdeøkonomi* finansiert av Norges forskningsråd. Denne gruppen ble evaluert i 2014 og god omtale for høy faglig kvalitet. Det arbeides for å sikre en videre ekstern finansiering for denne satsingen.

I strategiperioden har det vært et økende fokus på å øke omfanget av eksternfinansierte prosjekter. Horizon 2020 åpner store muligheter for ekstern finansiering og internasjonalt samarbeid. God forskningsledelse og økt publisering er også viktige prioriteringer.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv

Det samfunnsvitenskapelige fakultet har som mål at fagmiljøene skal hevde seg internasjonalt og samarbeide med anerkjente forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Alle instituttene rapporterer om omfattende samarbeid med forskningsinstitusjoner i inn- og utland. Det er et godt samarbeid med andre fakulteter ved UiB, andre universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Viktige samarbeidsparter for fakultetet er Uni Rokkansenteret, Chr. Michelsens Institutt (CMI), Bjerknæssenteret, Institutt for samfunnsforskning (ISF) og Samfunns- og næringslivsforskning AS (SNF). Institutt for sammenliknende politikk deltar aktivt i storsatsningen *Center for Law and Social Transformation* i samarbeid med CMI. *MediaCity Bergen* en slagkraftig internasjonal satsing

på forskning og innovasjon som har ambisjoner om å danne grunnlag for innovativ forskning innen medie-, kultur- og teknologiforskning. Institutt for informasjons- og medievitenskap leverte SFI-søknaden *Bergen Journalism Lab*, i samarbeid med nasjonale og internasjonale forskningspartnere.

Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Ved instituttene er temabaserte forskningsgrupper et viktig virkemiddel for faglig utvikling. Flere av instituttene har gjennomført en konsolidering av forskningsgruppene. Noen institutter ser på gruppene som et strategisk virkemiddel. Andre institutter anser forskningsgruppene som et mer uformelt faglig fellesskap. Ved Institutt for informasjons- og medievitenskap er forskningsutvalget forum for drøfting og utvikling av instituttets forskningsstrategi. Fakultetet ser forskningsgrupper med en tydelig profil og god ledelse som et viktig virkemiddel for å sikre god forskningsledelse.

Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger

Forskningen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet er disiplinorientert og inngår i ulike fler- og tverrfaglige initiativ. Innen alle fakultetets strategiske forskningssatsinger er det samarbeid om prosjekter og faglige aktiviteter som involverer flere disipliner. Fagmiljøenes evne til samarbeid på tvers av disiplinengrens er en viktig forutsetning for å posisjonere seg for eksternt finansiert forskning. *Norsk medborgerpanel* er også resultat av bredt faglig samarbeid mellom flere av instituttene. Gjennom sin metode for datahøsting og metodemuligheter er *Norsk medborgerpanel* etablert som et fremragende instrument og ettertraktet infrastruktur for omfattende tverrfaglig og internasjonalt samarbeid. Ved Institutt for sosialantropologi er det EU-prosjektet *European Consortium for Pacific Studies* (ECOPAS) et godt eksempel på tverrfaglig forskning som også omfatter fagdisipliner utenfor fakultetet, blant annet samarbeid med klimaforskere fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, formalisert som et samarbeid med Bjerknessenteret. Institutt for økonomi er involvert i *Bergen Center for Competition Law and Economics* (BECCL). Dette er et nært faglig samarbeid mellom økonomer, jurister og statsvitere, og satsingen skjer i samarbeid med Konkurransetilsynet.

Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå 2

Fakultetets publikasjonsaktivitet har hatt en betydelig vekst etter 2005. Året 2012 var et toppår for fakultetet samlet med 267,4 publikasjonspoeng, men det i 2013 ble oppnådd 264,3. Prognosene for 2014 tyder på et nytt toppår. Det er variasjon fra år til år i omfanget av publisering på nivå 2. Fakultetet ser det som viktig å motivere til publisering på høyt nivå, men det er også viktig å ta hensyn til at forskning må publiseres i de fora og den sammenhengen de passer best inn. Institutt for sammenliknende politikk sender yngre forsker på internasjonale metodekurs vektlegger at det er viktig at forskerne vurderer publiseringskanal for publikasjonene ut fra kvalitet, format, og gjennomslag. Det er fortsatt utfordringer ved at publiseringen er skjevt fordelt i den vitenskapelige staben. Flere av instituttene rapporterer at de har lokale incentiv-ordninger for å stimulere til publisering. Økt fokus på registrering av publikasjoner i CRISTIN og instituttenes godkjenningsrolle har bidratt til å styrke eierskapet til prosessen rundt publisering. Flere av instituttene har lokale incentivordninger for å øke publiseringsaktiviteten.

Arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon 2020 og annen ekstern finansiert virksomhet

Fakultetet oppnådde kr. 45,8 mill. i eksternfinansiert aktivitet mot et mål på kr. 51 mill. i 2014. Inntektene fra Norges forskningsråd var kr. 31,5 mill. mot et antatt mål på kr. 36 mill. Det ble sendt inn 24 søknader til Norges forskningsråd på totalt kr. 146,6 mill. Av disse er 6 prosjekter innvilget med en total ramme på kr. 26,2 mill. Av søknadene til Forskningsrådet ble det sendt 11 søknader til FRIHUMSAM i FRIPRO-ordningen. Et forskerprosjekt, to prosjekter i kategorien unge forskertalenter og et mobilitetsstipend ble innvilget. En av søknadene til Forskningsrådet er en større søknad til infrastruktur-utlysingen som ikke er avgjort enda. I 2014 ble flertallet av søknader til Horizon 2020 sendt til ERC-ordningen. Det ble sendt fem Starting Grant søknader, en Consolidator Grant søknad og to Advanced Grant søknader i 2014. Av disse kom en Starting Grant søker og søkeren til Consolidator Grant til andre evalueringsrunde, men fikk dessverre ikke finansiering. Institutt for geografi og Institutt for økonomi er begge partnere i Horizon 2020 prosjekteter koordinert av andre europeiske universiteter. Fakultetet arbeider systematisk for å motivere søkere til ERC og til andre deler av Horizon 2020. For å stimulere til gode søknader til Forskningsrådet og Horizon 2020 gir fakultetet støtte til søknadsprosesser og koordineringsarbeid. Institutt for sammenliknende politikk har dedikert en vitenskapelig ansatt til å vurdere hvordan instituttet og forskerne kan posisjonere seg for Horizon 2020 prosjekter. Fakultetet vil fortsette arbeidet for å styrke eksternt finansiert forskningsaktivitet på områder som står sentralt i vår virksomhet.

Oppfølging av fagevalueringer

Ved Institutt for geografi er anbefalingene fra fagevalueringen i 2013 i stor grad fulgt opp. Dette gjelder særlig oppfølgingen av PhD-studenter, iverksettelse av en nasjonal forskerskole i geografi, og institusjonsforankrede prosjekter.

FORSKNINGSMELDING 2014

DET JURIDISKE FAKULTET

1. Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2013 – og planer og prioriteringer for 2015

I fjorårets melding var to områder trukket frem som særlig viktige:

- Rekruttering til faste vitenskapelige stillinger. På det siste året er den faste vitenskapelige staben styrket med seks stillinger, fra 41 til 46. 30 av disse er professorer. Det arbeides med å øke basisbevilgningen slik at den jevne oppbyggingen av den vitenskapelige staben kan fortsette.
- Faglig satsing. I fakultetets strategiplan for 2011-2015 er det fagområdene strafferett- og straffeprosess, konkurranse- og markedsrett og formuerett som skal prioriteres for et langsiktig løft. De to første har fått det planlagte løftet, mens det fortsatt er en utfordring å rekruttere til formuerett. Arbeidet fortsetter i 2015, men den nye strategiplanen for neste periode vi svare på hvilke prioriteringer som skal gjøres fra og med 2016.

I 2015 er det søkelys på å øke tilfanget av eksterntfinansiert forskningsaktivitet ved fakultetet. Det settes inn økte administrative ressurser på dette området for å være med å bidra til denne prioriteringen.

Ellers vises til teksten under punktene nedenfor.

2. Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonal og internasjonalt

Ett av de prioriterte forskningssamarbeidene lokalt er Senter for konkurransepolitikk (BECCLÉ – Bergen Center for Competition Law and Economics). Senteret er et samarbeid med Institutt for samfunnsøkonomi, NHH og Det juridiske fakultet, med tette faglige kontakter til Konkurransetilsynet, SNF, CMI og UiO. Senteret er samlokalisert med fakultetet og har jevnlig, tverrfaglige seminarer.

I løpet av 2014 har det også vært møteaktivitet i det såkalte «Bankjuridisk Forum», en arena der jurister fra bank- og finansnæringen og fra formuerettsmiljøet ved fakultetet møtes for å holde hverandre faglig oppdatert.

I strafferettsmiljøet er samfunns- og næringslivsforskning viet en tydelig plass i det tverrfaglige prosjektet «Strafferettssystemets funksjonalitet». Her inngår samarbeid med sentrale aktører i strafferettspleien, som representanter fra Riksadvokaten, Justis- og beredskapsdepartementet og kriminalomsorgen.

Internasjonalt har fakultetet hatt særlig søkelys på Russland, Kina og Nord-Amerika. I 2014 ble det arrangert delegasjonsreiser både til Kina og Nord-Amerika for å styrke og utvikle forskningssamarbeidet. Gjennom den målbevisste satsingen på samarbeid med utvalgte kinesiske juridiske fakulteter, har det vært en økt aktivitet både når det gjelder studentutveksling og forskningssamarbeid. Fakultetet gjennomfører våren 2015 en delegasjonsreise til India med tanke på å etablere et forsknings- og undervisningssamarbeid.

Gjennom eksterntfinansierte prosjekter pågår det samarbeid med flere forskningsinstitusjoner i Norden og Europa, i tillegg til Nepal, Russland og Tanzania.

3. Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Forskergruppene spiller en sentral rolle i fagmiljøene ved fakultetet. Yngre forskere og studenter som skriver stor master, integreres aktivt i forskergruppene. I 2014 økte antall forskergrupper ved fakultetet fra 12 til 13. Det siste tilfanget var forskergruppen for sivilprosess. Forskergruppen er den første i sitt slag i Norge, og styrker fakultetet som et av de sterkeste, juridiske forskningsmiljøene i Norge og Norden. I 2013 ble det innført en ordning med personlige driftsmidler til forskergrupelederne. Denne ordningen fortsetter i 2015. Ordningen med vit.ass.-ressurser på 30 timer til hver enkelt forskergruppe, blir også videreført i 2015. I retningslinjer for forskergruppene fra 2013, skal forskergruppen evalueres i 2017. Innenfor fakultetets strategiperiode (2012-2015) har det vært et mål å

utvikle forsknings- og undervisningsteam, der forskergruppen nødvendigvis må spille en viktig rolle. Slike team er ikke fulgt opp i 2014, og det er heller ikke planer for dette i 2015. I fakultetets arbeid med ny strategi, må det vurderes om dette målet skal videreføres. I 2012 ble det gjennomført et forskerlederutviklingsprogram på fakultetet, med særlig fokus på forskergruppelederrollen. Det vil være naturlig å vurdere forskergruppelederrollen som en del av fakultetets arbeid med ny strategi.

4. Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)

I sammenheng med Senter for konkurransepolitikk (BECLE) og satsingsområdene konkurranse- og markedsrett og formuerett, inngår det samarbeid med ulike økonomiske fag. Videre har fakultetet et tverrfaglig samarbeidsprosjekt med Det psykologiske fakultet innen konfliktmekling. Sammen med Det psykologiske fakultet er det også planer om å etablere en møtearena i 2015 for masterstudenter som skriver om nærliggende tema utfra juridiske eller psykologiske innfallsvinkler (eks: kriminell lavalder og utviklingspsykologi). Fakultetet bidrar aktivt i forbindelse med Høyesterettsjubileet i 2015 gjennom en rekke flerfaglige arrangement og er godt representert i jubileumskomiteen. Det er igangsatt et ambisiøst prosjekt sammen med Nasjonalbiblioteket og Humanistisk fakultet for å forske på Landsloven av 1274 frem mot 750-årsjubileet i 2024. Flere av de eksterntfinansierte prosjektene har også samarbeid med samfunnsvitenskapelige fag, biologi og medisin.

5. Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

I 2014 avsluttet fakultetet et flerårig administrativt Forskningsrådsfinansierte prosjekt som hadde som formål å styrke internasjonal publisering. Gjennom arbeidet med dette prosjektet er det bygget opp administrative støttefunksjoner for å styrke omfanget av internasjonal publisering, og dermed også publisering på nivå II. De viktigste støttefunksjonene er språklig oppfølging/språkvask/språkkurs, systematisering og anbefaling av internasjonale publiseringskanaler, seminarer om internasjonal publisering, tilrettelegging for open access-publisering, og god informasjon om publisering på en egen nettside. Det ble satt ny rekord for publiseringspoeng i 2013 (telt i 2013) med 109 poeng. Andelen på nivå II var dog for lavt med 6 %, men tendensen ser ut til å være positiv både for nivå II og publisering på ikke-skandinaviske språk i 2014. Det er generelt blitt en økt bevissthet rundt publisering blant fakultetets vitenskapelige ansatte.

6. Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon2020 og annen eksterntfinansierte virksomhet

Fakultetet jobber systematisk med tanke på å delta som partner i minst ett prosjekt knyttet til samfunnsutfordringene under H2020. Sannsynligvis vil ikke dette være aktuelt før tidligst i 2016. Sentrale samfunnstema er samfunnssikkerhet og risiko og marin forskning. Samtidig jobbes det systematisk med tanke på å fremmed en ERC-søknad i 2016. Når det gjelder annen eksterntfinansierte virksomhet, pågår det et planmessig arbeid med å øke prosjektporteføljen, primært med midler fra Norges forskningsråd (forskning på demokrati, marin forskning, helseforskning, samfunnssikkerhet, migrasjon, samt fri prosjektstøtte). Videre vil fakultetet søke Bergens forskningsstiftelse (rekrutteringsprogrammet) i 2015 om midler til et forskningsprosjekt innen påtalerett. Det arbeides med en SFF-søknad rettet mot utvikling av rettslige institusjoner for bærekraftig utnyttning og forvaltning av naturressurser og miljø, med særlig vekt på marine ressurser. Fakultetet er med som partner i en NordForsk-søknad om et nytt «Nordic Centre of Excellence in Arctic Research», koordinert av Geofysisk institutt ved UiB.

7. Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

Den siste fagevalueringen av rettsvitenskap var i 2009.

Forskningsmelding for 2014, Det psykologiske fakultet

Oppfølging av forskningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015

Fakultetets strategiplan for perioden 2011 – 2015 har vært førende for arbeidet i 2014. Strategiplanen legger til grunn at fakultetet skal stimulere fagmiljøene til grunnleggende nysgjerrighetsdrevet forskning og videreutvikling av de fagdisipliner som er representert ved fakultetet. Fakultetets forskningsområder er basal forskning innen psykologi og pedagogikk, samt anvendt forskning innenfor helse, arbeidsliv, utdanning/læring og utviklingsrelaterte områder. Fakultetet ønsker å gi fremragende forskningsmiljøer gode vilkår og samtidig stimulere ny forskning som bidrar til kunnskap av høy internasjonal kvalitet. I tråd med prioriteringer som ble skissert i forskningsmeldingen fra 2013, har fagmiljøene/instituttene fremdeles et sterkt fokus på å søke eksterne forskningsmidler, styrke internasjonal publisering og rekruttere fast vitenskapelige ansatte. Fakultetet har gjennom 2014 fortsatt å stimulere til søknadsaktivitet og tverrfaglig samarbeid. Det nasjonale programmet for yngre forskningsledere som er initiert av og koordineres fra vårt fakultet er en viktig del av vår langsiktige satsning på kvalitet i forskning.

Vi har et ønske om å styrke forskningsaktiviteten gjennom økt bruk av vår forskningsinfrastruktur. Det er særlig to av våre institutter som gjennom flere år har utviklet prosjekter med basis i høyteknologisk laboratoriestyr. I 2014 ble det fra disse miljøene sendt en større nasjonal søknad til NFR om forskningsinfrastruktur til søvnforskning. I tillegg har vi i meldingsåret også etablert et interaksjonslaboratorium innenfor psykoterapiforskning. Fakultetet vil støtte opp under tiltak som bidrar til at forskningsmiljø utfordres og styrkes gjennom samarbeid på tvers av fag og disipliner. Dette er grunnlaget for at vi i samarbeid med Det medisinsk-odontologiske fakultet har vært med å initiere forslaget om å samle helsefaglige miljøer og i samarbeid med helseregionen og andre aktører utvikle et ledende miljø for helsefaglig forskning og undervisning på Årstadvollen. Fakultetet vil søke å tilrettelegge for at slike muligheter for tverrfaglig gevinst utnyttes enda bedre, både i forskning og undervisning.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv – lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Det psykologiske fakultet har omfattende og langvarig samarbeid med andre fakulteter ved UiB, samfunns- og næringsliv i regionen, samt andre universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter både nasjonalt og internasjonalt. Vi ser det som viktig å styrke arbeidet med forskningsbasert innovasjon og ønsker derfor å utvikle samarbeidet med Bergen Teknologioverføring (BTO). Våre fagmiljø driver i dag forskning med relevans for klinikk, forbyggende arbeid, skole og næringsliv.

Fakultetet har i løpet av 2014 utarbeidet overordnede samarbeidsavtaler med alle helseforetakene i Helse Vest. Dette gjelder psykiatridivisjonene og innen rusmedisin. Flere av våre forskningsmiljø har også samarbeid forankret i intensjonsavtaler med flere tilgrensende helseinstitusjoner (stiftelser). Avtalene er blant annet knyttet til videreføring av dobbelkompetanseprosjektet og til forskningssamarbeid mellom ansatte i helseinstitusjon og fakultetets ansatte. Fakultetet har bygget opp kompetanse innenfor samfunnssikkerhet og maritim forskning med vekt på Bergen og Vestlandet som maritimt tyngdepunkt. Vi har forskningskompetanse og prosjekter innenfor transportsikkerhet, risikostyring, ledelse og krisehåndtering. NFRs fagevaluering av marin forskning omfattet også fakultetets fagområder knyttet til maritim forskning. Våre fagområder blir omtalt som

en del av UiB sine mindre og mer mangfoldige satsninger sammenlignet med de store MN miljøene på klima, biologi og marin forskning. Vi blir også beskrevet som et miljø som har lyktes godt på egenhånd uten å være inkludert i en helhetlig satsning fra UiB sin side. Fakultetets forskningsmiljø innenfor utviklingsrelatert forskning får på samme måte positiv omtale i den eksterne evalueringsrapporten av utviklingsrelatert forskning. Forskningsmiljøene innenfor utviklingsrelatert og maritim forskning vil være relevante for strategiske tildelinger knyttet til UiB sin fremtidige utvikling av disse satsningsområdene. Videre har fakultetet forskningsprosjekter knyttet til høyskoler innenfor temaet skole- og utdanning. Fakultetet viderefører flere EU prosjekter og utviklingsrelatert forskning. Det er ønskelig å etablere flere samarbeidsarenaer internasjonalt og gjennom NORHED-programmet. Dette er spesielt aktuelt når fakultetet utvikler et nytt internasjonalt masterprogram helse og utvikling.

Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Ved instituttene er temabaserte forskningsgrupper et viktig virkemiddel for faglig utvikling. I 2014 fokuserte fakultetet på strategisk forskningsledelse ved å stimulere til fortsatt utvikling av nye forskningssatsinger og ved å legge til rette for at yngre forskningsledere får anvendbar kunnskap til å videreutvikle rollen som forskningsleder. I denne sammenheng har Det psykologiske fakultet ved UiB og psykologimiljøene ved Universitetet i Tromsø, NTNU og Universitetet i Oslo videreført samarbeidsprosjektet om lederutviklingsprogrammet for yngre forskningsledere. Programmet er nå inne i sin andre periode der deltakerne blant annet forplikter seg til å sende søknad om eksterne midler gjennom å delta på dette programmet. Tema for samlingene er forskningsledelse, ekstern finansiering, veiledning og infrastruktur/nettverk, formidling og forskningsstrategi.

Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsninger (pågående og planlagte)

Fakultetet viderefører regionalt samarbeid, den nasjonale satsingen på rusmiddelforskning og satsinger innenfor UiBs sentrale innsatsområder. Vi har tildelt såkornmidler til et bredt representert fagmiljø som arbeider med rus- og avhengighetsforskning i samarbeid med Helse Bergen og Bergenklinikkene. Fakultetet er også involvert i flere tverrfaglige samarbeidsprosjekter som er forankret i Uni Research. En høyt prioritert oppgave i fakultetet er tverrfakultære satsinger innenfor utviklingsforskning, marin/maritim forskning, miljørelatert forskning, rus og psykisk helse samt forebyggende helsearbeid. I tillegg følger vi opp fellessatsinger med jus knyttet til barnevern, konfliktmegling, og retts- og fengselspsykologi. Videre er det viktig for fakultetet å følge opp tidligere samarbeid med MOF innenfor grunnforskning innenfor nevro- og naturvitenskap (MNT-satsning) der fakultetet over mange år har hatt sterke forskningsmiljøer (ERC,SFF).

Det psykologiske fakultet har over flere år bygget opp en omfattende laboratorievirksomhet knyttet opp mot hjerneavbildning, søvnregistrering og sosialpsykologiske eksperimenter. I 2014 har det vært gjort enkelte investeringer på utstyrssiden – spesielt knyttet til fakultetets søvnlaboratorium og psykoterapiforskning. Klima- og miljøforskning ved UiB kan utvikles gjennom tverrfakultært samarbeid, og fakultetet ønsker å samarbeide innenfor felt særlig knyttet til forbrukeratferd og miljøvalg, klima og miljø i skole og opplæring.

Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Fakultetets publikasjonsaktivitet har hatt en betydelig vekst i løpet av perioden 2005 til 2012 (61 %) og trenden de to siste årene viser at vi har lagt oss på et stabilt publiseringsnivå på rundt 190 publikasjonspoeng. I perioden 2011-2012 var fakultetets forskere blant de mest produktive ved UiB med 1,17 publiseringspoeng pr ansatt. Når det gjelder UiBs avsetning til publisering i Open Access-tidsskrifter har vårt fakultet fått innvilget støtte til 42 artikler i 2014. Dette er ca. 20 prosent av en total tildeling (antall artikler) fra UiB sentralt. Vi ser disse midlene som et viktig virkemiddel for å øke rekkevidde og distribusjon av forskningsresultater fra UiB.

Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon 2020 og annen eksterntfinansiert virksomhet

Store deler av fakultetets forskning baserer seg på eksternt finansiering. Det er en prioritert oppgave å øke andelen prosjekter som mottar finansiering fra NFR, regionale helseforetak og midler fra regionale forskningsstiftelser, private og offentlige kilder. To av våre institutter (IBMP og HEMIL) har lang erfaring med EU prosjekter og fakultetet har full prioritet på å øke omfanget av EU-finansiering. Fakultetet har i årets budsjett avsatt forskningsstrategiske midler for å stimulere fagmiljøene til å søke eksternt finansiering, både fra nasjonale og internasjonale finansieringskilder.

I 2014 sendte Det psykologiske fakultet 45 søknader om til sammen 245 millioner kroner til eksterne finansieringskilder. Det arbeides med å bedre tilslaget som i 2014 var ca. 6,7 % (av antall søknader). Støtte til forskningsmiljøenes arbeid med å søke eksterne forskningsmidler vil være en prioritert oppgave for fakultetet også i 2015.

Oppfølging av fagevalueringen fra 2013

En stor del av fakultetets forskning baserer seg på eksternt finansiering. Det vil være en prioritert oppgave å øke andelen prosjekt som mottar finansiering fra regionale helseforetak og midler fra regionale forskningsstiftelser. Det er en ambisjon å øke omfanget av EU-finansiering ved flere av instituttene. Fakultetet anvender ressurser strategisk for å øke fagmiljøenes evne til å hevde seg i konkurransen om eksterne forskningsmidler, bl.a. ved samfinansiering av prosjekt, forskningsadministrativ støtte i søknadsprosessene og sikring av god infrastruktur (laboratorier og forskningsteknisk støtte). Det er ønskelig med sentrale midler/prosjekteringsmidler for etablering og drifting av flere databaser, bla for EU prosjekt. Det er store sikkerhetskrav og langsiktige kostnader for instituttene ved å drifte nasjonale og internasjonale registre/databaser, men dette gir fortrinn og gode muligheter for nye internasjonale prosjekt. Fakultetet ønsker å ha fokus på unge forskere og mener at det er viktig å sikre langsiktige rekrutteringsplaner til forskningsgruppene. Enkelte av fagmiljøene er spesielt sårbare, enten fordi miljøene er små, eller at alderssammensetningen gjør det spesielt viktig å sikre kompetanseoppbygging av nyutdannede stipendiater gjennom flere rekrutteringsstillinger.

Universitetsmuseet

Forskningsmelding

2014

Forskningsmelding

Innledning

Universitetsmuseet har i 2014 brukt mange av sine krefter på å få landet omstillingsprosessen. Dette skjedde i og med Universitetsstyrets vedtak av 24.09. Her ble også museets måldokument tatt til etterretning. I tillegg til å være et grunnlag for omstillingen, rommer måldokumentet også vesentlige momenter som grunnlag for en forskningsstrategi. Måldokumentet ble vedtatt av Universitetsmuseets styre den 11. juni 2014.

Omstillingsprosessen resulterte i en ny organisering av museets virksomhet. Et vesentlig ledd i denne var introduksjonen av to nye sentrale lederstillinger som avdelingssjefer (instituttstyrere SKO 1475) for henholdsvis Avdeling for kulturhistorie og Avdeling for naturhistorie. Disse stillingene er også tillagt en funksjon som forskningssjefer for henholdsvis kultur- og naturvitenskapelig forskning ved Universitetsmuseet. Implementeringen av ny struktur omfatter m.a. tilsetting i disse stillingene. Den ene (kultur) har tiltredelse i juni 2015, den andre må utlyses igjen.

Dessuten resulterte omorganiseringen i etableringen av strategiske fora, og et av disse, Strategisk forum for forskning, ble oppnevnt i brev av 11.02.2015 fra direktør og har fått i oppdrag å komme med forslag til forskningsstrategi for UM innen 01.06.2015. Av disse grunner, er Universitetsmuseet som i de senere årene, heller ikke for 2014 i stand til å levere en dekkende melding. Derimot vil UM neste år kunne gjøre dette for 2015..

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015

Som sagt arbeides det nå på Universitetsmuseets forskningsstrategi med henblikk på å kunne få en slik vedtatt av museets styre innen utgangen av 2015. Strategisk forum for forskning utarbeider forslag til forskningsstrategi som drøftes i Ledergruppen. Ledergruppen gir da direktøren råd om forslaget til forskningsstrategi.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt

I 2014 har en fortsatt arbeidet med FiF, Forskning i fellesskap, en satsing med alle landets universitetsmuseer finansiert av KD gjennom NFR. Dette omfatter især arkeologi (samt tilgrensende fagområder som paleobiologi og geologi) og den nordiske forskerskolen i biosystematikk.

Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Ansettelsen av de to avdelingssjefene for henholdsvis kultur og natur vil styrke forskningsledelsen. Dette vil som sagt ventelig skje våren (kultur) og høsten (natur) 2015. Dessuten vil avlastningen av vitenskapelig personale på kultur når det gjelder samlingsforvaltning kunne frigjøre ressurser til forskning. Endelig vil integreringen av den

lovpålagte utgravningsvirksomheten kunne føre til øket arkeologisk forskning basert på feltdata og dokumentasjon.

Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)

Universitetsmuseet trapper opp satsingen på eksterntfinansiert prosjektvirksomhet (EU, NFR, Artsdatabanken osv.). Prosjekter gir forskningssamarbeid med institusjoner i både inn- og utland. Universitetsmuseet har særlige relasjoner til f. eks. ulike universiteter eller museer, men det henger sammen med enkeltforskernes nettverk, institusjonelt har UM innen forskning bare samarbeid de samarbeidspartnere som til enhver tid mobiliseres, enten av enkeltforskere eller knyttet til konsortier av ulike art i prosjektvirksomheten.

Universitetsmuseets tverrfaglige virksomhet finner sted i forbindelse med prosjektforberedelser, i FiF samarbeidet og i den tverrvitenskapelige behandlingen av funn fra utgravningsvirksomheten.

Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

I 2014 var Universitetsmuseet den enheten ved UiB med høyest publiseringspoengscore pr. vitenskapelig årsverk. De tiltak som styrker forskningen styrker også publiseringen og vil bidra til at museets beholder sin posisjon som en av de mest publiserende enhetene ved UiB – og det mest publiserende i forhold til landets øvrige universitetsmuseer.

Universitetsmuseet erkjenner imidlertid at det fremdeles må jobbes med å øke publiseringen på nivå II, der institusjonen var svakere representert i både 2013 og 2014.

Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon2020 og annen eksternt finansiert virksomhet

Universitetsmuseet vil som sagt øke porteføljen av eksterntfinansiert prosjektvirksomhet. Det forberedes en søknad til Horizon 2020 der museet har koordinatorrollen. Dessuten er Universitetsmuseet partner i en søknad på HERA-programmet «Uses of the Past». Museet er partnere i 4 EEA prosjekter som har fått midler, to i Tsjekkia og to i Romania, dessuten i et ERC advanced Grant, «Egalitarianism», i NFR-prosjektene «Religion and Money» og «Gender and Pentecostalism», samt i et forskningsinfrastrukturprosjekt finansiert av NFR fra 2014. Den eksterntfinansierte utgravningsvirksomheten i medfør av Kulturminneloven med forskrifter utgjorde i 2014 omtrent 35 mill kr.

Museet har de senere årene hatt økt fokus på marin forskning og har inngått omfattende samarbeidsavtaler med Havforskningsinstituttet for å øke den eksternt finansierte virksomheten. En av Universitetsmuseets oppgaver er å forvalte og forske på samlinger som dokumenterer artsmangfold. Museet kan derfor være en sentral aktør i innhenting av eksterne prosjekt gjennom Artsdatabanken. Museet har vært og er aktiv søker om midler, og også her er virksomheten stigende. Museet vil i sterkere grad enn til nå kreve at vitenskapelig ansatte utvikler nasjonale og internasjonale forskningsprosjekt – ikke minst i tilknytning til de store mengder materiale som samles inn gjennom ulike forvaltningsprosjekter.

Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

Universitetsmuseet fikk ingen fagevalueringer i 2013. Ved en inkurie ble museets aktivitet knyttet til marin forskning ikke omfattet av evalueringen av marin forskning ved UiB som forelå ultimo 2014.

Forskerutdanningsmeldingene 2014

Bakgrunn

Som en del av den årlige rapportering om virksomheten, ba Universitetsledelsen i brev av 04.12.2014 fakultetene om å utarbeide Forsknings-, forskerutdannings og utdanningsmeldinger for 2014. Som for foregående år har universitetsledelsen lagt opp til at disse meldingene skal ha et hensiktsmessig format for å sikre effektiv rapportering og for tydelig å få frem satsinger og resultat, styrker og svakheter. Antallet punkt er derfor redusert og samlet skal ikke 3 meldingene overstige seks sider. Forskerutdanningsmeldingen kan også anses som en årlig oppfølging av Handlingsplan for forskerutdanningen. Frist for meldingene fra fakultetene var satt til 1. april.

Forskerutdanningsmeldingene utfyller framstillingen i Rapport og planer 2014-2015, som er universitetets årlige rapport til Kunnskapsdepartementet. Rapport og planer er strukturert rundt universitetets fastsatte styringsparametre og handlingsplaner, mens forskerutdanningsmeldingen skal gi en mer helhetlig framstilling av ph.d.-virksomheten.

Forskerutdanningsmeldingene er viktige dokumenter for rapportering av oppnådde resultater og prioritering av tiltak, og de fungerer også som viktige dokumentasjon av kvalitetssikringen i forskerutdanningen. Meldingene fra hvert fakultet er korte og er lagt ved saksforelegget. De kommenteres ikke i sin helhet annet enn ved noen generelle betraktninger knyttet til de punkt fakultetene er bedt om å redegjøre for.

Fakultetene bedt om å kommentere følgende punkter på en kortfattet måte, maks 2 sider:

- 1) Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015
- 2) Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet
- 3) Gjennomstrømning
- 4) Underkjenning
- 5) Veilederopplæring
- 6) Internasjonalisering
- 7) Andre forhold av særlig betydning for fakultetenes håndtering av forskerutdanningen

Antall disputaser

Universitetet i Bergen kreerte i 2014 216 nye doktorer, hvorav to dr. philos. Dessuten fullførte to kandidater Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU). Dette er en nedgang på mer enn 18 % sammenliknet med 2013 som var et rekordår. Til sammenlikning hadde NTNU en nedgang i antall kreerte kandidater på litt over 1 %, mens UiO hadde en nedgang på under 1 %. Nedgangen i antall disputaser i 2014 kan forklares ved antall nye avtaler som ble inngått 4-7 år tilbake i tid.

Av UiBs 216 nye doktorer i 2014 er 107 kvinner, 109 er menn. 35,3 % av de nye doktorene i 2014 var utlendinger. De utenlandske doktorene kommer fra 41 forskjellige land, hvorav ca. halvparten kommer fra land utenfor Europa. Av de utenlandske doktorene er kvinneandelen 42,86 %.

Antall kandidater

UiB hadde ifølge DBH totalt 1488 doktorgradsavtaler i 2013. Dette er en nedgang på 1,33 % sammenliknet med året før. Av disse var 599 (40,3 %) eksternt finansierte avtaler (NFR-avtaler ikke medregnet). Dette er en nedgang på 1 % fra 2012.

Det er en klar sammenheng mellom antall nye avtaler 4-7 år tilbake i tid og antall avlagte doktorgrader. UiB har en svak økning i antall nye avtaler fra 2012 til 2013. Tallene for 2014 blir ikke klare før i oktober, men det ser foreløpig ut til en fortsatt svak økning, sett ut fra vårsemesteret. Økning skriver seg fra ekstern finansiering (NFR og andre eksternfinansierte). Antall nye avtaler inngått våren 2014 over egen budsjettamme har gått ned (fra 52 i 2013 til 42 i 2014).

Tallene for hele 2014 blir først klare i oktober.

Underkjenninger

I alt ble 9 avhandlinger underkjent ved UiB i 2014; Antallet underkjenninger er en nedgang fra 7,67 % i 2013 til 3,96 % i 2014.

Utenlandsopphold

Fra 2014 stiller fremdriftsrapporten spørsmål om kandidatenes utenlandsopphold med en varighet på tre måneder eller mer. 8 % av kandidatene svarte at de hadde hatt et slikt utenlandsopphold.

Publisering

Ph.d.-kandidatene med stillingskode ved UiB står for mer enn 10 % av UiBs samlede vitenskapelige publikasjoner. I 2013 ble det registrert 439 av totalt 3040 publikasjoner av kandidater i stipendiatstillinger. På nivå 2 står kandidater i stipendiatstillinger for 13,51 % av de totale publikasjoner (97 av 718 publikasjoner på nivå 2). Tallene for 2014 er enda ikke klare.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2014

Fakultetene bruker dette punktet til en generell beskrivelse av situasjonen rundt forskerutdanningen. HF nevner omorganiseringen, hvor forskerutdanningen f.o.m. 2014 sorterer under studieseksjonen. SV understreker forskerutdanningens forankring i fagmiljøene og trekker frem sluttseminar som en viktig prioritering. MOF viser hvordan de systematisk satser på forskerutdanningen, særlig i forhold til kursporteføljen, veilederopplæring og forskerlinjeordningen. I tillegg har MOF utarbeidet en egen handlingsplan for forskerutdanning med gyldighet fra 2014-2016. MN rapporterer at de først og fremst har satset på administrative tiltak. JUS trekker frem sine satsninger i Kina og India. UM fremhever satsningen på integrering av deres kandidater i de ansattes vitenskapelige nettverk. PSY vil prioritere tverrfaglige satsninger og arbeide for at utdanningskomponenten i forskerutdanningen skal få samme uttelling som på lavere grad og søker om nasjonal forskerskole i NFRs utlysning.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningsatsninger

Fakultetene beskriver forholdet mellom forskerutdanningen og forskningsatsninger på ulike måter, hvilket vitner om at det også er forskjellige måter å organisere dette på. Alle fakultetene, med unntak av HF, redegjør for hvordan rekrutteringen til forskerutdanningen er tilpasset forskningsatsningene på de respektive fakultet, blant annet gjennom å tildele stipendiatstillinger til etablerte prosjekter, som for eksempel Egalitarisme-prosjektet på SV. MOF trekker frem sine SFF og forskerskoler. PSY trekker frem forskergrupper og -skoler. HF melder om at det er grunnenheten, og ikke fakultetene, som ivaretar dette ansvaret. JUS svarer ikke direkte på dette spørsmålet

Gjennomstrømning

I 2013 var gjennomstrømningstiden på de kandidater UiB har arbeidsgiveransvar for 3,5 år (fratrasket årsverk brukt på permisjoner, pliktarbeid, spesialisering, eller ordinær utdanning). Dette er en forbedring på 0,1 år sammenliknet med 2012. Gjennomstrømningstiden har de siste årene stabilisert seg rundt 3,5 år med små variasjoner. Med tanke på at det gjerne tar fra 3-6 måneder å vurdere en avhandling, kan det vurderes tiltak for å korte ned på tiden fra innlevering av avhandling til disputas for å redusere gjennomstrømningstiden ytterligere. JUS er det eneste fakultet som nevner at de har igangsatt eksplisitte tiltak (foruten framdriftsrapport og midtvegsevaluering) for å sikre gjennomstrømningstiden ved å tilby kandidatene kortere engasjement ved slutten av kandidatperioden.

Veilederopplæring

Fakultetene melder om veldig ulike tilbud i veilederopplæringen. Alt fra systematiske tilbud om opplæring til mer uformelle kontaktpunkt blir meldt. Det er tydelig at MOF har kommet lengst i arbeidet med å systematisere veilederopplæringen. Fra sentralt hold er det tatt initiativ til å kartlegge tilbudet (se FU-sak 2015/230) og det blir i 2015 nedsatt en arbeidsgruppe med mandat til å foreslå utbedringer av veilederopplæringstilbudet.

Underkjenninger

UiB har siden 2013 hatt et fokus på underkjenninger av avhandlinger og samlet inn informasjon om antallet og analysert hvorfor dette skjer. Underkjenninger er på den ene siden dramatisk for enkeltkandidaten som ikke får godkjent sin avhandling, på den andre siden vitner den om at UiB har et godt kvalitetssikringssystem for godkjenning av avhandlinger.

Antallet underkjenninger ved første gangs innlevering av avhandling UiB er lavt. SV-fakultetet opplevde i 2014 imidlertid en relativt stor økning i antall underkjenninger (21 %) etter første gangs innlevering. I kjølvannet av dette har fakultetet viet situasjonen mye oppmerksomhet, både ved å analysere enkelttilfellene, men også ved å iverksette konkrete tiltak som skal kunne bøte på dette i fremtiden. I tillegg til veilederoppfølging og midtvegsevaluering er innføring av ordningen med sluttseminar, hvor en annen fagperson enn veilederen leser avhandlingen før innlevering, et tiltak som vil bli iverksatt.

Alle fakultetene melder om tett oppfølging av de kandidater som får avhandlingen underkjent ved 1. gangs innlevering. Det legges aktivt til rette for at de skal kunne levere inn avhandlingen og få den godkjent ved 2. gangs innlevering.

Internasjonalisering

Bare 8 % av kandidatene melder i fremdriftsrapporten at de har hatt et utenlandsopphold på mer enn tre måneder. Samlet skulle det tilsi at 24 % av kandidatene har et lengre utenlandsopphold i løpet av sin forskerutdanning. Selv om flere fakultet nevner at de oppfordrer kandidatene til å gjennomføre et lengre utenlandsopphold, ser det likevel ut til at det er relativt få kandidater som faktisk gjennomfører det. Ansvarer ligger dels på veileder, dels på de ordningene fakultetene har for å tilrettelegge for lengre utenlandsopphold.

Men internasjonalisering er ikke utelukkende knyttet til langvarige utenlandsopphold. Flere fakultet peker på kontakt med internasjonale forskernettverk, sampublisering med internasjonale forskere, deltakelse på internasjonale konferanser som viktige elementer i forskerutdanningens internasjonalisering. I tillegg trekkes det frem 'internasjonalisering hjemme' i forbindelse med antall utenlandske kandidater og forskere som er knyttet til UiB.

Andre forhold

Av andre forhold blir det trukket frem ulike sider av forskerutdanningen som fakultetene enten arbeider med eller som de skulle ønske det ble tatt sentrale initiativ til å utbedre. Dette gjelder bl.a. behov for nye maler for vitnemål og Diploma Supplement.

Avdelingsdirektørens kommentarer

Avdelingsdirektøren registrerer at det kommer frem mye relevant informasjon om forskerutdanningen i meldingene, og meldingene viser tydelig at fakultetene har til dels veldig forskjellige måter å håndtere forskerutdanningen på.

På generelt grunnlag registrerer avdelingsdirektøren at det kan være grunn til å revurdere formatet på forskerutdanningsmeldingene. Fakultetene blir bedt om å kommentere styrker og svakheter ved hvordan forskerutdanningen gjøres, og i meldingene blir særlig svakheter berørt fragmentarisk. Ett positivt unntak er imidlertid SV-fakultetet som på en konstruktiv måte retter fokus på de lite tilfredsstillende resultatene som er oppnådd i antall (første gangs) underkjenninger i 2014.

Det kan synes som om fakultetene i for stor grad blir bundet av de spørsmålene som blir stilt og at mye av den aktiviteten som foregår ikke kommer frem. Et positivt unntak her er meldingen fra det juridiske fakultet som eksplisitt løfter frem sine internasjonale satsninger med Kina og India. Også MOF benytter anledning til å trekke frem andre typer tiltak de gjør med tilknytning til forskerutdanningen. Denne type satsninger blir likevel ikke trukket frem på systematisk vis slik meldingene nå er utformet. Forskerutdanningsmeldingene er viktige verktøy for å dokumentere kvalitetssikringen av forskerutdanningen og bør i fremtiden utformes slik at den best mulig fanger opp dette.

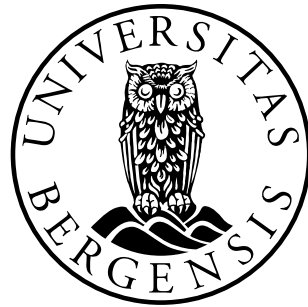
Avdelingsdirektøren slutter seg til behovet for at UiB til enhver tid har oppdatert de sentrale dokument (avtaler og vitnemål) som gjelder for forskerutdanningen.

Avdelingsdirektøren legger med dette frem fakultetenes forskerutdanningsmeldinger til orientering og anbefaler utvalget å gjøre følgende vedtak:

- 1) Forskningsutvalget tar fakultetenes forskerutdanningsmeldinger til orientering.
- 2) Utvalget ber om at fakultetenes forskerutdanningsmeldinger inngår i grunnlaget for utarbeidelsen av UiBs budsjettforslag for 2016 og brukes aktivt i utarbeidelse av tiltak og handlingsplaner fremover.

***FAKULTETENES
FORSKERUTDANNINGS-
MELDINGER 2014***

UNIVERSITETET I BERGEN

**Forskningsadministrativ avdeling
April 2015**

Forskerutdanningsmelding 2014

Det humanistiske fakultet
Universitetet i Bergen

Oppfølging forskerutdanningsmeldingen for 2014, og planer for 2015

Hovedansvaret for kandidatenes forskerutdanning har siden 2011 ligget på grunnenhetene, og det er derfor i stor grad opp til enhetene å definere sine egne prioriteringer for 2015. Det overordnede faglige ansvaret ligger likevel hos fakultetets Forskning- og forskerutdanningsutvalg, hvis rolle har blitt tydeligere i løpet av året. Det har blitt jobbet med utvalgets mandat, og utvalget har behandlet og tatt initiativ til en rekke saker knyttet til forskerutdanningen.

På fakultetsnivå var 2014 særlig preget av fakultetets oppfølging av egen administrativ bemanningsplan, og NOKUTs rapport om kvalitetssikring av utdanning ved UiB. Bemanningsplanen har, i forlengelse av forskerutdanningens nye organisering i en felles seksjon for studier og forskerutdanning, skapt behov for nye rutiner og retningslinjer. Særlig to oppgaver har stått i fokus: kvalitetssikring og målretting av administrative nettverk. Det er utarbeidet retningslinjer for godkjenning av kurs i den kandidatspesifikke opplæringsdelen, det er utarbeidet en veiledning for bedømmelse av søkere til ph.d.-stillinger, og det er opprettet et eget nettverk for forskerutdanningen. Flere slike oppgaver venter i 2015, og det nevnte nettverk er tiltenkt en viktig rolle i dette arbeidet.

NOKUTs rapport har rettet oppmerksomheten mot kompetanseutvikling for veiledere på ph.d.-nivå, en oppmerksomhet som har blitt forsterket av en rapport om veiledersituasjonen for stipendiater ved HF, utarbeidet av fakultetets stipendiatutvalg. Samarbeidet med Stip-HF skal prioriteres også i 2015, og fakultetet vil også vurdere muligheten for å iverksette opplæringstiltak for veiledere i forskerutdanningen.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsinger ved fakultetet

Siden 2010 har alle fakultetets stipendiathjemler vært fordelt mellom grunnenhetene, som lyser ut ledige stillinger ut fra egne prioriteringer og behov. Det er derfor opp til grunnenhetene i hvilken grad de ønsker å ta hensyn til konkrete forskningssatsinger innen egne fagmiljøer.

Ved det humanistiske fakultet er de fleste utlysninger åpne, og bare unntaksvis øremerkede. De øremerkede utlysningene dreier seg som regel om egenandeler i eksternfinansierte prosjekter. Hovedfokus ligger på at man i størst mulig grad vil støtte forskertalenter og prosjekter som viser høy grad av originalitet og kvalitet. Det samme gjelder for de eksternfinansierte prosjektene, som sjelden er forankret i en overordnet forskningsstrategi.

Unntaket er Senter for kvinne og kjønnsforskning (SKOK) der målet er at kandidater skal utvikle en spesialkompetanse i kjønnsforskning.

Gjennomstrømming

I 2014 ble det avlagt 1 dr.philos.-grad, og 25 ph.d.-grader ved Det humanistiske fakultet, hvorav 3 var tilknyttet kvoteprogrammet. Tallene viser at 6 kandidater leverte på normert tid eller tidligere, mens 9 leverte innen 6 måneder etter normert tid. Kun 1 kandidat hadde en nettotid på mer enn 4 år. I tillegg har 2 av Griegakademiets stipendiater under Program for Kunstnerisk Utviklingsarbeid (PKU) fått godkjent sine disputaser.

Fakultetet vurderer fjorårets gjennomstrømming som tilfredsstillende, men tett oppfølging av kandidatene regnes som en avgjørende suksessfaktor og en forutsetning for å kunne sette i verk effektive tiltak. Det er viktig at tiltak settes i verk innenfor stipendiatperioden, da mulighetene begrenses dramatisk idet kandidaten begynner i annet arbeid. Selv om gjennomstrømmingen ofte påvirkes av personlige forhold, og oppfølgingen derfor krever en individuell tilnærming, synes det likevel å være rom for lokale tiltak av overordnet karakter. Enhetene melder om at de satser videre på bruk av virkemidler med erkjent god effekt, som bruk av to veiledere, faglig og sosial integrering i forskergrupper og i fagmiljøene, fremdriftsrapportering, midtveisevaluering og medarbeidersamtaler.

Underkjenninger

Ved det humanistiske fakultet ble ingen avhandlinger underkjent i 2014, uten at dette kan sies å representere noen tendens. Fakultetets forsknings- og forskerutdanningsutvalg har bedt FFU ved enhetene om å ha faste prosedyrer for oppfølging av slike kandidater i samarbeid med veileder. Fakultetets fremste tiltak for å unngå frafall og underkjenning er fremdeles tett oppfølging og god integrasjon i forskningsmiljøet. Et godt virkemiddel som forvaltes lokalt og som øker i omfang er bruken et avslutningsseminar (eller lignende), der en eller flere fagpersoner kommer med innspill til avhandlingen når det nærmer seg innlevering.

Veilederopplæring

Det gjennomføres i dag ingen formell veilederopplæring verken i regi av fakultet eller grunnenheter. Det foregår likevel en uformell opplæring i institusjonaliserte rammer da de fleste enhetene praktiserer en ordning med veilederforum, der veiledere kan komme sammen, utveksle erfaringer og diskutere både generelle og mer spesifikke problemstillinger. Noen enheter mener dette er tilstrekkelig som veilederopplæringstiltak, mens andre enheter etterlyser et sentralisert tilbud på fakultetsnivå. Fakultetet vil i 2015 vurdere hvilke tiltak som er ønskelige for ytterligere å forbedre veilederkompetansen.

Fakultetet arrangerer også årlige startdager for nye ph.d.-kandidater, der kandidatenes veiledere oppfordres til å delta. Arrangementet gjennomføres i samarbeid med fakultetets stipendiatutvalg og er en tjenlig arena for informasjonsutveksling og debatt rundt ulike aspekter ved fakultetets forskerutdanning. Fakultetet vil i 2015 jobbe videre med å styrke innholdet i startdagen.

Internasjonalisering

Ifølge fakultetets strategiplan (2012-15) er det et mål at så mange som mulig av fakultetets doktorgradskandidater skal gjennomføre et lengre utenlandsopphold i stipendperioden. Ansvaret for at dette skjer ligger hos veileder, sammen med institutt- og senterledelse og det forskningsmiljøet kandidaten hører til. Flere enheter praktiserer en ordning med reisestøtte, og interessen for å gjennomføre slike utenlandsopphold synes å være økende. Fakultetet vil også i 2015 oppmuntre grunnenhetene til å legge til rette for slik mobilitet.

Forskerutdanningsmelding for 2014

Det matematisk-naturvitenskapelige
fakultet

Til behandling i fakultetsstyret 7. mai 2015

Innhold

1. Oppfølging av prioriteringer	3
2. Forholdet mellom forskerutdanningen og forskningssatsninger	3
3. Gjennomstrømning	3
4. Underkjenning	4
5. Veilederopplæring	4
6. Internasjonalisering	4
7. Andre forhold	4

UTKAST

Fakultetet har det siste året hatt fokus på ph.d.-kandidaters oppstart i stipendiatstillingen og å etablere bedre flyt mellom ansettelsesforholdet og kandidatrollen. I 2015 ønsker vi å prioritere implementering av løsninger for dette. Gevinsten vil være bedre oversikt, ivaretagelse av kandidaters rettigheter og plikter og generelt ryddigere forhold for kandidat og institusjon.

1. Oppfølging av prioriteringer

Vi vil iverksette tiltak som er utarbeidet gjennom fakultetets administrasjonsutviklingsprosjekt. Særlig vil fokuset rettes mot å gjennomføre opptak og ansettelse i én prosess, og ivaretagelse av forskerutdanningsutvalgets rolle som faglig kvalitetssikrer av opptak og prosjektbeskrivelse når opptaksprosessen endres. Videre vil vi utarbeide en plan for hvordan vi sikrer informasjonsflyt for kandidater og veiledere i avslutningsfasen. De administrative prosessene kan styrkes gjennom et tettere samarbeid mellom studie- og personalseksjonen ved fakultetet.

2. Forholdet mellom forskerutdanningen og forskningssatsninger

Forskerutdanning og forskning(satsning) er tett koblet sammen. Få eller ingen stipendiatstillinger lyses ut uten tilknytning til en spesifikk forskningsgruppe, og mange er knyttet til større forskningsprosjekt eller en spesifikk satsing. Det er ikke planlagt tiltak på dette området, utover at vi kontinuerlig har oppmerksomhet på ekstern finansiering for å øke forskningsaktiviteten. Vi har en nedgang i antall stipendiatstillinger og følger utviklingen nøye.

3. Gjennomstrømning

Totalt 74 kandidater disputerte i 2014 og brukte i gjennomsnitt 3,65 år når permisjoner o.l. er trukket fra (nettotid). Bruttotiden er vesentlig lavere ved MN enn de fleste andre fakulteter, samtidig som nettotiden er nær det totale snittet ved UiB. Fakultetet hadde i 2013 fokus på registreringer i tidskonto for å se om det er mulighet for å få et mer korrekt bilde av reell tidsbruk; nettotidsbruk kan bli for høy om ikke alle permisjoner, sykefravær etc er registrert. Korrekte data avhenger av god informasjonsflyt mellom personal- og studieadministrasjon, og det er fremdeles rom for forbedringer her.

	Andre kilder	UiB-finansiering	NFR-finansiering	Totalt, alle kilder
Gj.snitt av br. tid (år)	5,0	4,7	4,1	4,5 (UiB 4,9)
Gj.snitt av nettotid (år)	3,6	3,7	3,5	3,65 (UiB 3,6)
Antall av kandidater	15	28	31	74 (UiB 214)

Tab.1.1 Gjennomstrømningstid ved MN 2014. Tabellen viser gjennomsnitt av vår og høst 2014. Gjennomsnitt ved UiB i parentes.

Fakultetet har fremdeles relativt mange «gamle» kandidater i rapporteringssammenheng, altså kandidater som har vært i forskerutdanningen i mer enn 5 år. Det er ønskelig å redusere dette antallet, men det er ikke et mål i seg selv å eliminere denne kategorien helt. Kandidater som er begynt i jobb har en betydelig utfordring i å ferdigstille avhandlingen, og vi som institusjon har ingen «pressmidler» for å få dem til å levere. Alle, ikke minst kandidat og veileder, ønsker at de som har vært lenge i systemet skal kunne fullføre graden.

	Andre finansilder	UiB-finansiering	NFR-finansiering	Totalt, alle kilder
Antall kand. MN	6 (UiB 10)	13 (UiB 65)	22 (UiB 30)	41 (UiB 105)

Tab. 1.2 Antall «gamle» avtaler per rapporteringstidspunkt 15. oktober 2014. Gjennomsnitt ved UiB i parentes.

4. Underkjenning

I 2014 var det kun én avhandling som ble underkjent (1. gang). Antallet varierer normalt mellom 1 og 3 per år. En underkjenning er selvfølgelig en påkjenning og et nederlag for de som er involverte, men vi mener også at underkjenninger er et tegn på at kvalitetssikringen av avhandlinger ser ut til å virke. Det lave antallet underkjenninger gir ikke grunnlag for spesielle tiltak. Et av de beste tiltakene for å forhindre underkjenninger er ordningen med midtvegsevaluering. I midtvegsevalueringen kan uheldige sider ved et prosjekt avdekkes på et tidlig tidspunkt og kursendring kan evt. gjøres før prosjektet er kommet for langt.

	2014	2013	2012
Antall underkjenninger	1 (75)	3 (76)	3 (76)

Tab. 1.3 Antall underkjenninger ved MN. Totalt antall avhandlinger til bedømmelse i parentes.

5. Veilederopplæring

Se egen hørings sak (sak 2015/230, høringsfrist 9. mars). Fakultetet ser opplæring av veilederkomitéen som sammensatt av ulike komponenter, der ansvar kan legges på ulike nivåer:

- Forskergruppen – ivaretar det disiplinære og faglige
- Universitetspedagogikkprogrammet – ivaretar opplæring rundt det relasjonelle, læring og motivasjon
- Fakultetet – ivaretar opplæring i regler, retningslinjer, formalia og krav

6. Internasjonalisering

I følge rapportering til Database for høgere utdanning (DBH) er det få kandidater ved fakultetet som har utvekslingsopphold i løpet av forskerutdanningen. Vi ønsker at langt flere kandidater skal reise ut, men etter vår oppfatning er ikke situasjonen slik som tallene fra DBH gir inntrykk av. Flere kandidater drar på utenlandsopphold av noen ukers varighet for å f.eks. gjøre laboratorieanalyser, besøke medveileder eller utføre feltarbeid. Knappt noen av disse oppholdene registreres, og underrapporteringen kan være betydelig. Utgiftene dekkes gjerne av prosjektmidler eller driftsmidler, og også flere forskerskoler setter av midler som kandidatene kan søke om. Utvekslingsavtaler benyttes sjelden. Vi ser på disse oppholdene som gode internasjonaliseringselementer i forskerutdanningen uavhengig av rapportering. I tillegg vil vi også peke på den store andelen internasjonale kandidater ved fakultetet. Av kandidatene som disputerte i 2014 var andelen ikke-norske statsborgere på vel 52%. Disse og den store andelen utenlandske ansatte i fast stilling bidrar til såkalt «internasjonalisering hjemme». Alle kandidater ved fakultetet drar dessuten på minst én internasjonal konferanse hvor de har et bidrag i form av presentasjon og/eller poster.

7. Andre forhold

Fakultetet har fått utfordringer med innskjerping av mulighet for errata etter endringer som kom med forskriften i 2013. Forskerutdanningsutvalget ønsker at dette punktet vurderes på nytt.

Videre ønsker vi at det gjøres en ny vurdering av dokumentasjonen vi utsteder til våre doktorer. Høyt faglig nivå og forskningsnærhet trenger ikke komme i konflikt med velordnede administrative strukturer. Vi mener derfor at vi som institusjon ville være tjent med at også det øverste utdanningsnivået bekreftes med dokumentasjon av internasjonal standard og samme kvalitet som de øvrige nivåer. Særlig mener vi at det må legges til rette for at alle kandidater får et Diploma supplement etter de kravene som følger av UiBs DS-label.

FORSKERUTDANNINGSMELDINGEN 2014

I 2014 hadde Det medisinsk-odontologiske fakultet i overkant av 500 aktive doktorgradskandidater og 96 forskerlinjestudenter ved utgangen av året. 75 kandidater disputerte i 2014 som er en nedgang i forhold til rekordåret 2013 (115 kandidater). 109 kandidater ble tatt opp til doktogradsprogrammet ved fakultetet; en økning på 21 kandidater i forhold til 2013.

Forskerutdanningen er en viktig del av fakultetets samlede forskningsaktivitet. Det er derfor svært viktig å kvalitetssikre forskerutdanningen i alle ledd for å sikre god gjennomstrømning av ph.d- kandidater og høy kvalitet på forskningen.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015

I 2013 ble det satt i gang to større prosjekter:

- Gjennomgang av kursporteføljen for forskerutdanning på ph.d.-nivå, for å sikre et bredt tilbud og god kvalitet på ph.d.-emner. Sluttrapporten fra arbeidsgruppen ble ferdigstilt i august 2014.
- Utarbeidelse av et kompetansehevingsprogram for veiledere. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe som har arbeidet med å utvikle et nettbasert kurs for veiledere. Dette kurset vil starte opp i løpet av 2015.

Arbeidet med å styrke Forskerlinjen ble videreført i 2014. Forskerlinjen hadde ved utgangen av 2014 96 aktive studenter. Ved utgangen av 2014 har totalt 81 studenter fullført forskerlinjen. Det ble i 2014 bestemt at det skal gjennomføres en nasjonal evaluering av forskerlinjeordningen. Arbeidet ble satt i gang våren 2014, og resultater fra første del av spørreundersøkelsen er under bearbeidelse.

Instituttene rapporterer at de har nådd de fleste av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013. I løpet av 2014 er det opprettet flere nye ph.d-emner og forskerskoler ved fakultet. Enkelte institutt melder om økt rekruttering til doktorgradsutdanningen. Det rapporteres også om økt fokus på stipendiater med pliktarbeid, og at oversikten over pliktarbeidfordelingen er bedret.

Fakultetet har utarbeidet egen handlingsplan for forskerutdanning for perioden 2014 - 2016. Blant de prioriterte tiltakene er innføring av obligatorisk veilederopplæring og utvidelse av bolk om karriereplanlegging i grunnkurset (MEDMET1). På instituttnivå prioriteres bl.a. karriereplanlegging, internasjonalisering, ph.d-seminarer og videreutvikling av tilbudet til forskerlinjestudenter.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – vurdering

I løpet av 2014 er nye forskerskoler og ni nye ph.d.-emner opprettet. Fem av emnene er tilknyttet et av fakultetets nye Senter for fremragende forskning (SFF): Centre for Cancer Biomarkers (CCBIO). Det andre SFF, Centre for Intervention Science in Maternal and Child Health (CISMAC), har hatt et stort faglig seminar i 2014.

Det ble i løpet av 2014 opprettet tre nye forskerskoler: Centre for International Health Research School, Bergen Biomedisinske forskerskole og CCBIO Research School of Cancer Studies. Det planlegges også en forskerskole i odontologi. Flere av forskerskolene har etablert samarbeid på tvers av institutt, fakultet, helseforetak og andre utdanningsinstitusjoner, både nasjonalt og internasjonalt. Det forventes at alle forskerskoler ved fakultetet bidrar til opprettelse av forskerkurs.

Instituttene rapporterer om godt samsvar mellom forskningssatsningene og forskerutdanningen og har som målsetting at alle seksjoner ved instituttet skal ha stor og pågående ph.d.-aktivitet.

Gjennomstrømning - vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Gjennomføringsgraden i forskerutdanningen er høy, og netto gjennomføringstid er generelt sett lav. Noen institutter rapporterer om enkelte ph.d.-kandidater som ikke fullfører på normert tid og som må søke om forlengelse, og spesielt gjelder dette kandidater med eksperimentelle og translasjonelle prosjekter. Det er satt i gang tiltak for å øke gjennomføringen ved å følge opp kandidater som har forsinket progresjon. Midtveisevalueringen, framdriftsrapporten og styrket veilederopplæring er viktige tiltak for å bedre gjennomstrømningen og sikre kandidatene så god oppfølging som mulig. Det arbeides videre kontinuerlig med at opptaksprosessen i doktorgradsprogrammet skal bli så smidig og effektiv som mulig. Tidlig innmelding er med på å sikre motivasjon og mulighet for kursdeltagelse, samt tilfredsstillende arbeidsordninger for eksterntfinansierte doktorgradskandidater i forhold til arbeidsgiver.

Underkjenning - vurdering og behov for tiltak

I 2014 var det tre underkjenninger, som er en nedgang sammenlignet med sju underkjenninger i 2013. Samtidig er antall innleverte avhandlinger lavere i 2013 enn i 2014, slik at det er ingen reell prosentvis nedgang. Totalt sett er antallet underkjenninger lavt med tanke på antall avhandlinger ved fakultetet. Framdriftsrapportering, midtveisevaluering og veilederopplæring anses som viktige tiltak for å heve kvaliteten av doktorgradsarbeidene. Tiltak som vurderes for å unngå underkjenninger i fremtiden er blant annet fokus på akademisk skriving, spesielt av sammendraget til avhandlingen. Det er også prioritert å sikre god oppfølging av kandidater, slik at avhandlinger som underkjennes kan leveres på nytt.

Veilederopplæring - vurdering av situasjon, effekter og behov

Høsten 2013 ble det nedsatt en arbeidsgruppe med mål om å forbedre veilederopplæringen ved fakultetet, og dette arbeidet ble videreført i 2014. Opplæringen skal både ivareta veiledernes behov for å kjenne regler og retningslinjer knyttet til forskerutdanningen og være en arena for faglig påfyll når det gjelder veiledning. Arbeidsgruppen har utarbeidet et to-trinns kursopplegg for veiledere, bestående av nettbasert kurs og veilederseminar. Det planlegges en pilot for det nettbasert kurset våren 2015, og at kurset blir gjennomført i løpet av 2015. Det er et mål at alle nye veiledere skal fullføre kurset før de blir formelt oppnevnt som veiledere. Instituttene rapporterer at det er behov for å styrke veilederopplæringen.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

I handlingsplan for forskerutdanning (2014-2016) er en av målsettingene at fakultetet skal være synlig og delta i internasjonale fora for forskerutdanning. Ledelsen ved forskerutdanningen er aktive i ORPHEUS, en internasjonal organisasjon for ph.d.-utdanning i biomedisin og helsevitenskap.

Fra fakultetet er det et ønske at flere kandidater får muligheten til å ta et forskningsopphold i utlandet, og at utenlandske kandidater tilknyttet andre universitet skal ha mulighet til å ha forskningsopphold ved fakultetet.

Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.

Vet ett av instituttene har man satt i gang en gjennomgang av de siste ti års doktorgradsavhandlinger for å undersøke hvor mange manuskripter/artikler fra avhandlingene som ikke er publisert. Dette vil bli fulgt opp i 2015.

FORSKERUTDANNINGSMELDING 2014

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

April 2015

Forskerutdanningsmelding 2014

Forskerutdanningsmeldingen for Det samfunnsvitenskapelige fakultet gir en overordnet vurdering av forskerutdanningen som tilbys ved fakultetet. Meldingen er utformet i samsvar med mal fra universitetsdirektøren og tydeliggjør satsninger og resultat, styrker og svakheter.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og prioriteringer for 2015

Fakultetet har fulgt opp prioriteringer omtalt i meldingen fra 2013 ved å løfte frem tiltak for økt kvalitet i forskerutdanningen og iverksette tiltak for å hindre unødvendige underkjenninger. Etablering av faglige samarbeid i forskerskoler og nettverksskoler er utviklet i løpet av året. Både institutt for geografi, institutt for sosialantropologi og institutt for økonomi har videreutviklet slike samarbeid i 2014.

Det er viktig for fakultetet at kandidatene sikres solid forankring i fagmiljøene gjennom tilknytning til forskergrupper. Fakultetet vil stimulere til videre samarbeid- og utvikling av forskerskoler, både nasjonale og internasjonale i 2015. Godt etablert samarbeid i mellom fagmiljøene vil både øke kvaliteten i forskerutdanningen og bidra til mer forutsigbare rammer for kandidatene i planlegging av opplæringsdelen. Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap og Institutt for sammenliknende politikk er for tiden engasjert i utviklingen av en nasjonal forskerskole i statsvitenskap sammen med blant annet Universitetet i Oslo.

Institutt for sammenliknende politikk har i 2014 gjennomført sluttseminar som et kvalitetstiltak av avhandlingen før innlevering. Sosiologisk institutt og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap melder de har planer om å innføre dette i 2015. Fakultetet ser dette som et godt tiltak blant annet for å hindre unødvendige underkjenninger, og vil tilrettelegge for å innføre denne ordningen ved alle våre fagmiljø i 2015.

Forholdet mellom forskerutdanningen og forskningssatsinger ved fakultetet

Fakultetet har en forholdsvis stor andel departementsfinansierte stillinger, der mange lyses ut åpent for å sikre bredden i forskningen ved fakultetet. De senere år har flere av disse blitt knyttet til forskningssatsingene våre, for ytterligere å styrke disse. Ved Institutt for økonomi meldes det at det er godt samsvar mellom forskerutdanning og forskningssatsinger ved at alle stipendiater arbeider med avhandlinger innen tema som dekkes av staben. Det samme gjelder ved Institutt for informasjons – og medievitenskap og Sosiologisk institutt, som velger å ansette stipendiater innen felt som er forankret i satsingsområdene til instituttet.

Institutt for sosialantropologi har i 2014 fått 4 ph.d.-kandidater knyttet til *Egalitarianisme*-prosjektet. Gjennom prosjektet er det etablert et nytt samarbeid med UCL, University College London, om samarbeid om ph.d.-kurs og felles arbeidsgrupper. Grupper av stipendiater ved UCL og UiB besøker hverandre og deltar i fellesaktiviteter. Avtalen med UCL gir mulighet for ph.d.-kandidater ved instituttet til å tilbringe tid ved en internasjonalt anerkjent forskningsinstitusjon.

Gjennomstrømming – vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Fakulteter hadde 15 disputaser i 2014. Dette var langt under måltallet på 25 per år. Det ser imidlertid ut til å bli langt bedre i 2015 med hele 19 innleverte avhandlinger per 1. april 2015.

Gjennomstrømmingstallet for 2014 er på 3,5 år. Det kan se ut til å stabilisere seg på et langt bedre nivå enn fakultetet har hatt tidligere, noe som er i tråd med instituttene observerte kulturendring blant de nyere kandidatene. I større grad enn før forventes det nå at man fullfører innenfor de gitte rammene. Blant fakultetets konkrete tiltak for å forbedre gjennomstrømmingen er årlig gjennomgang av fremdriftsrapportene, og tilbud om kurs hver vår i akademisk skriving. Instituttene fremhever midtveisevalueringer, ordningen med to veiledere per kandidat og tettere tilknytning til forskergrupper og forskningsfelt som de viktigste tiltakene for å opprettholde og øke gjennomstrømmingen.

Underkjenning – vurdering og behov for tiltak

Fakultetet har hatt en negativ utvikling med en høy prosentandel underkjente avhandlinger de siste årene. I 2014 fikk 4 kandidater (21 %) underkjent sin avhandling etter første innlevering. Fakultetet har viet stor oppmerksomhet til saken det siste året, gjennom drøftinger i ulike fora, analyser av mulige forklaringsvariabler og fellestrekk ved underkjente avhandlinger, og konkrete bestillinger til instituttene med tanke på å kartlegge både kortsiktige- og langsiktige tiltak for å hindre underkjenninger.

Gjennomgang av de underkjente avhandlingene fra 2012-14 viser at det er et tydelig fellestrekk i rapportene; En påpeking av klare mangler i problemstilling og forskningsspørsmål. I 9 av 10 rapporter blir kandidaten bedt om å arbeide videre med bl.a. utforming, tydeliggjøring, og klarere presentasjon av problemstillinger i innledningen, bedre diskusjon av problemstillinger i analyse og overordnet drøfting avslutningsvis. Andre utfordringer kan være knyttet til struktur og form, empiri og metodediskusjon og kontekstualisering.

Underkjenninger kan sees som et uttrykk for at komiteer håndhever de gjeldende kvalitetskrav. Det er likevel grunn til bekymring omkring den høye andelen underkjenninger. Innføringen av minst to veiledere per kandidat og gjennomføringen av midtveisevaluering er tiltak instituttene mener vil motvirke for høyt omfang av underkjenninger. Sluttseminar, der avhandlingen blir lest av en annen fagperson enn kandidatens veileder, er et annet tiltak flere fagmiljø ønsker å innføre i løpet av det kommende året med tanke på å hindre underkjenninger. Andre tiltak instituttene nevner i sine meldinger er dedikerte ph.d.-koordinatorer i staben som følger kandidatgruppen opp jevnlig, arbeide for at kandidater som skriver artikkelbaserte avhandlinger får sine artikler publisert underveis, og jevnlig presentasjoner av kapitler og delarbeid i forskningsgruppene.

Veilederopplæring – vurdering av situasjon og planlagte tiltak

Det tilbys ikke formell veilederopplæring i noen av våre fagmiljøer. Det rapporteres at veiledningen fungerer bra og at det ikke har vært uttrykt behov eller ønske om å ha et slikt tilbud. Instituttene har egne fora for uformell veilederopplæring, som forskningsgrupper, stabsseminarer og veiledningsforum. I tillegg har ofte egne ph.d.-koordinatorene i staben et særskilt ansvar for å løfte veilederkompetansen, og seniorer fungerer som mentorer for yngre veiledere. Samlet bidrar denne uformelle opplæringen til et større kollektiv og felles standarder i veiledningen.

Internasjonalisering – vurdering av situasjon og planlagte tiltak

Alle ph.d.-kandidater ved fakultetet oppfordres til å gjennomføre et utenlandsopphold ved relevante forskningsinstitusjoner. Svært mange gjennomfører et slikt opphold og både fakultetet og instituttene har gode støtteordninger som kandidatene benytter seg av. Kontakt med internasjonalt anerkjente forskningsmiljø og nettverksbygging gjennom deltakelse på workshops og konferanser er svært utbredt og viktige tiltak for å øke mobiliteten blant kandidatene. Flere institutter bidrar også fast i tilknytning til internasjonale forskerskoler.

FORSKERUTDANNINGS- MELDING 2014 DET JURIDISKE FAKULTET

1. Planer og prioriteringer for 2015.

1.1 Ph.d.-kurs i Kina (SPIRE-midler)

Fakultetet arrangerte et tredagers ph.d.-kurs i kinesisk rettskultur på Nordic Centre, Fudan University i Shanghai i juni 2014. Dette var andre gang kurset ble arrangert. Også denne gangen ble kurset finansiert av SPIRE-midler fra UiB sentralt. Fakultetet har bygget opp et godt samarbeid med utvalgte jussfakulteter i Kina, og samarbeidet med Nordic Centre, der UiB er deleier, var en naturlig utvidelse av dette. Kurset har blitt kombinert med et besøk til Renmin-universitetet i Beijing, der stipendiater fra fakultetet og Renmin har fått presentere sine prosjekt. Erfaringene fra kursene og rundebordskonferansene har vært svært positive, og et godt fundament for videre forskningssamarbeid er lagt. Det er bevilget SPIRE-midler til å gjennomføre kurset igjen i 2015, og kursdatoer er satt i juni. Ved å tilby flere årskull av våre ph.d.-kandidater innsikt og mulighet til å få forståelse for kinesisk rettskultur, bygger vi opp en nasjonal kompetanse som vil kunne være av vesentlig betydning for fremtiden. Pr. i dag er Det juridiske fakultet i Bergen det eneste norske fagmiljøet med systematisk utvikling av kompetanse innenfor kinesisk rett.

1.2 Mulige ph.d.-aktiviteter i India (SIU-midler)

Det juridiske fakultet fikk i 2014 en tildeling på kr. 600.000,- for å fremme forskningssamarbeid og studentutveksling med India. Pengene er tildelt for årene 2015, 2016 og 2017. Det er planlagt at en mindre forskningsdelegasjon besøker samarbeidsuniversitetene i India våren 2015. I løpet av 4. kvartal 2015 planlegges det en gjensitt fra India med faglige workshops ved Det juridiske fakultet. I startfasen forsøkes det å bygge opp forskningssamarbeid innenfor konkurranserett og innen strafferett.

2. Gjennomstrømming

Gjennomstrømmingen har tradisjonelt vært veldig god ved fakultetet, men det har de siste årene vært en tendens til forsinket innlevering. Det er vanskelig å se noen fellestrekk for hvilke prosjekter som blir forsinket, og fakultetet startet derfor i 2014 et prosjekt der personalgruppen og ph.d.-koordinator gjennomgår rutinene for mottak og oppfølging av stipendiater.

Det jobbes også systematisk med å skaffe stipendiatene korte engasjementer de kan tre inn i ved innlevering av doktorgraden, slik at stipendiaten har litt tryggere rammer når stipendiatperioden nærmer seg slutten. Av andre tiltak for å sikre bedre gjennomstrømming er oppstartsamtaler og midtveisevaluering, som i stor grad funnet sin form og anses som verdifulle for den faglige oppfølgingen. I tillegg er medarbeidersamtalen viktig for å sikre en god kommunikasjon mellom fakultetet og stipendiaten, slik at nødvendige tiltak kan settes inn hvis det er behov. Det har vært et gjennomgående trekk ved forsinkete prosjekter at fakultetet har kommet for sent inn i bildet. De faste sjekkpunktene halvtårsregistrering og fremdriftsrapportering er også viktige dialogpunkter for stort og smått som trenger oppfølging i løpet av stipendiatperioden.

3. Underkjenninger

Ingen avhandlinger ved Det juridiske fakultet ble underkjent i 2014.

4. Tilbud om opplæring for veiledere

Det er avsatt inntil kr 50.000,- i budsjettet for 2015 for å gjennomføre seminar for forskere som veileder ph.d.-kandidater. Slik kompetanseutvikling for ph.d.-veiledere planlegges å bli fulgt opp mer regelmessig i forhold til det som har vært praksis tidligere. Det legges opp til at slike seminar/konferanser holdes rutinemessig hvert annet år. Neste seminar er foreløpig planlagt til oktober 2015, og frekvensen for veilederseminar vil bli drøftet der.

5. Internasjonalisering

Fakultetet har vedtatt en handlingsplan for internasjonalisering for 2014-15. I denne er det definert konkrete tiltak som skal føre til mer internasjonalisering av ph.d.-utdanningen. Blant disse kan nevnes:

- Utarbeide en erfaringsbank med oversikt over hvor ph.d.-kandidater har vært på forskningsopphold tidligere.
- Legge forholdene til rette for at ph.d.-kandidatene gis mulighet til å presentere prosjektet sitt på engelsk for et internasjonalt publikum, ved at det gis uttelling for dette i den valgfrie delen av ph.d.-programmet og ved at søknader om reisestøtte fra ph.d.-kandidater, for å holde prosjektpresentasjon, prioriteres.
- Klargjøre i oppstartsamtale at det er et veilederansvar å
 - motivere til, og å legge til rette for utenlandsopphold som innebærer kontakt med utenlandske forskningsmiljø
 - foreslå aktuelle fora der prosjektpresentasjon på engelsk kan finne sted
 - motivere til at avhandlinger som ikke har et utelukkende særnorsk tema, skrives på engelsk.
- Fortsette å fremheve verdien av utenlandsopphold i ph.d.-kandidatens medarbeidersamtale.
- Fortsette å informere om muligheten for at deltakelse på språkkurs godskrives i den valgfrie delen av ph.d.-programmet
- Oppfordre FU til at ph.d.-kandidater som skriver på engelsk prioriteres ved tildeling av midler til språkvask.
- Videreutvikle det nordiske samarbeidet innen forskerutdanningen, og oppfordre til mer aktiv bruk av Jurforsk Nordic portalen.
- Utarbeide oversikter over hvor det finnes tilfredsstillende engelskspråklig undervisning som kan erstatte grunnlinjen i ph.d.-programmet, for internasjonale ph.d.-kandidater som er tatt opp på ph.d.-programmet i rettsvitenskap

Planen går ut ved årsslutt 2015, og det er en målsetting at alle disse tiltakene skal være implementert innen den tid.

Forskerutdanningsmelding for 2014, Det psykologiske fakultet

Oppfølging av forskerutdanningsmelding for 2013 og planer og prioriteringer for 2015

Det psykologiske fakultet har om lag 120 ph.d.-kandidater som er forankret i fakultetets forskningsgrupper og har de siste fem årene hatt rundt 20 disputaser i året. Fakultetet har i 2014 hatt 40,7 (måltall) universitetsstipend og 3 (måltall) postdoktorstipend finansiert over grunnbevilgningen. To U-stipend ble i 2014 utlyst til forskning på rus og avhengighet og ett U-stipend til MNT forskning. I tillegg ble to stipendiatstillinger knyttet til dobbelkompetanseprosjektet tilsatt i 2014 (utlysning i 2013). Fakultetet ønsker å prioritere flere tverrfakultære satsingsområder, bla. utviklingsforskning, rus, skole, psykisk helse, forebyggende helsearbeid (samhandlingsreformen), maritim (marin) forskning på klima/miljø (menneskelige faktorerens betydning for klima og miljø) der fakultetet har flere samarbeidsarenaer og god faglig kompetanse. I tillegg er det stort behov for stipend til uavhengige grunnforskningsområder/laboratorieforskning.

Med utsikter til strammere budsjetttramme blir det viktig at UiB avklarer videre finansiering av forskerutdanning/forskerskoler. Evalueringsrapporten fra NOKUT (2013) legger vekt på formalkravene til forskerutdanningen. Fakultetet vil oppfordre UiB til å arbeide for at utdanningskomponenten i forskerutdanningen får uttelling på samme måte som ved grunnstudier. Dette vil kunne bidra til å sikre en mer stabil finansiering av forskerutdanningen i tiden fremover.

Videre karriereveier i form av rekrutteringsstillinger (postdoktor/forsker) vil være viktig for kvalifisere forskere til stillinger ved UiB og i UH-sektoren. Dobbeltkompetanseprosjektet i klinisk psykologi ledes fra fakultetet, og er av stor betydning for å sikre rekruttering av yngre forskere til fremtidige kliniske forskerstillinger både ved universitet og i helseforetak.

Fakultetet er i ferd med å implementere ny opplæringsdel med utgangspunkt i UiBs ph.d.-forskrift vedtatt i 2013. I denne sammenheng arbeider fakultetet med en gjennomgang av organiseringen av forskerutdanningen, også som en oppfølging av NOKUT-rapporten. Videre sendes det i disse dager en søknad til NFR der deler av fakultetets fagmiljø søker om status som nasjonal forskerskole.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningsstrategier ved fakultetet - vurdering

Kvaliteten i forskerutdanningen ivaretas gjennom forankring i fagmiljøene ved at den enkelte kandidat knyttes til forskningsgrupper og forskerskoler. Fakultetet har lagt til rette for en tett kobling mellom forskerskoler og forskningsgrupper ved at flest mulig av forskningsgruppene bidrar med undervisning og veiledning inn mot forskerskolene. Fakultetet ønsker å støtte større forskningssatsninger/søknader om eksternt finansiering med stipendiatstillinger. Det er viktig å sikre at veiledningsavtaler som inngås eksternt er gjenstand for strategiske vurderinger slik at eksterne kandidater har en forankring i prioriterte forskningsaktiviteter ved fakultetet.

Gjennomstrømning – vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Gjennomstrømningstid på disputerte ph.d.-kandidater har de siste årene (fra 2011) vært på rundt 3,5 år. I 2014 er den på 3,9 år. Fakultetet anser dette som et akseptabelt nivå, men ser at det er viktig fortsatt å holde fokus på tett oppfølging gjennom utdanningsløpet. Det er imidlertid vanskelig å innhente informasjon om permisjoner for eksternt finansierte kandidater som ikke er tilsatt ved UiB. Dette gjelder ca halvparten av kandidatene i forskerutdanningen ved vårt fakultet.

Det er få kandidater som skrives ut av ph.d.-programmet uten fullført grad. I 2014 ble tre kandidater skrevet ut. Aktiv oppfølging fra fagmiljø og administrasjon gjennom semesterregistrering, fremdriftsrapportering og midtveisevaluering bidrar til god oppfølging av den enkelte ph.d.-kandidat. At instituttene i sterk grad er involvert i oppfølgingen av ph.d.-kandidatene, er viktig.

Underkjenning – vurdering av situasjon og behov for tiltak

Fakultetet hadde ingen underkjenninger i den organiserte forskerutdanningen i 2014. På tross av få underkjenningssaker over flere år, vurderer vi det slik at med høyt antall disputaser, øker sannsynligheten for at dette kan inntreffe oftere. Det er spesielt viktig at bedømmelseskomiteene fanger opp svakheter ved innsendte avhandlinger, særlig med tanke på at det ytterst sjelden forekommer at avhandlinger blir underkjent på grunnlag av disputasen. De avhandlingene som underkjennes er hovedsakelig knyttet til dr. philos. Av tre innleverte dr. philos.-avhandlinger de siste tre årene, har alle blitt underkjent. Vi har ingen andre underkjenninger i samme tidsrom.

Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Det er alltid et behov for å øke og vedlikeholde kompetanse på veiledning av ph.d.-kandidater. Enkelte av forskerskolene ved fakultetet arrangerer seminar for veiledere tilknyttet forskerskolen der tema er ph.d.-veiledning. I tillegg har fakultetet arrangert et veilederseminar høsten 2014. Tilbakemeldingene har vært positive og vi planlegger derfor å gjøre dette til et årlig arrangement. Se ellers journalnr. 15/230 for bredere omtale av dette da alle fakultetene ble bedt om å rapportere på veilederopplæring særskilt.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Fakultetet legger vekt på å motivere ph.d.-kandidater til utenlandsopphold inn mot relevante forskningsmiljøer. I tråd med signalene i UiBs handlingsplan for internasjonalisering, ønsker fakultetet å stimulere forskningssamarbeid med sør innenfor utviklingsrelatert forskning og styrke det internasjonale nettverket som allerede er etablert. Fakultetet vil også arbeide for å øke samarbeid med sterke forskningsmiljø i USA og EU gjennom nasjonale og internasjonale avtaler og program.

Gjesteforskere og professor II-ordningen har vært et viktig bidrag til internasjonalisering og styrking av forskerutdanningen. Flere av våre fagmiljø har et stort innslag av utenlandske stipendiater som er et eksempel på internasjonalisering hjemme. Også ved tilsetting av faste ansatte (herunder veilederressurs) er vi bevisst det internasjonale perspektivet.

Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg eller som man planlegger å endre i perioden

På bakgrunn av oppfølging av Handlingsplan for forskerutdanningen 2008 – 2015 ved UiB har det de siste årene vært gjennomført endringer i ph.d.-utdanningen. Vi mener at ettersom UiB har valgt å organisere forskerutdanningen som ett program, fordrer dette større grad av samordning i forvaltningen av både reglement, vitnemål og oppfølging av kandidatene generelt enn tilfellet er i dag. Fakultetet mener det vil være klokt av UiB sentralt å utarbeide maler for søknadsskjema og avtaler som er i tråd med gjeldende forskrift. Videre mener vi at det er naturlig at institusjonen tildeleder ett vitnemål for ph.d-graden. Det er vedtatt at alle ph.d emner skal registreres i Felles Studentsystem (FS) og at FS er det systemet en ønsker å bruke i oppfølgingen av ph.d-kandidatene.

Her vil vi peke på behovet for at det arrangeres flere kurs innrettet mot dem som arbeider med administrering av ph.d-utdanningen ved fakultet/institutt.

Universitetsmuseet

Forskerutdanningsmelding

2014

Forskerutdanningsmelding

Universitetsmuseet har åtte stipendiatstillinger, stillinger der hovedveileder er ansatt ved museet, men der doktorgradene avlegges ved de respektive fakultetene. Som et hovedtrekk beholder avdelingene for kultur og natur «sine» PhD-stillinger når deres studenter har disputert. De lyses ut i samsvar med strategiske satsinger ved avdelingene.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015

Det er en prioritert oppgave å sikre at museets stipendiater integreres mest mulig i de ansattes vitenskapelige nettverk. Universitetsmuseet vil arbeide for at stipendiater innen antropologi skal få best mulige vilkår når det gjelder mulighetene for langvarige feltopphold.

Det har vært en forbedring at stipendiatene fra og med 2015-budsjettet innen natur nå får bedre rammetilskudd, men UM ser fremdeles ikke rasjonaliteten i at våre stipendiater får mindre enn MN fakultetets.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

UM er aktivt inne i den nordiske forskerskolen for biosystematikk (ForBio). Dessuten nyter museets stipendiater godt av en annen forskerskole innen først og fremst arkeologi, nemlig Dialogues with the Past. Museets stipendiater har også vært knyttet til nettverk innen forskningssatsingen på universitetsmuseene, Forskning i Fellesskap (FiF), der dette sammenfaller med museets forskningssatsinger. Landets universitetsmuseer driver disse to forskerskolene. For øvrig organiseres PhD-studentene gjennom de relevante instituttene. Museets rolle er hovedveiledning og integrasjon av doktorgradsstudentene i faglig arbeid og der det er mulig i internasjonale forskernettverk.

Gjennomstrømning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne

Universitetsmuseet legger forholdene til rette for at stipendiatene skal kunne fullføre innen normert tid. Museets stipendiater fullfører, men i de fleste tilfeller noe etter normert tid. I 2014 disputerte én av museets stipendiater (institutt for biologi). Stipendiater får beholde arbeidsplass og rettigheter også etter utløpt ansettelsesperiode for å holde kontakten med fagmiljøet og kunne fullføre. Tettere oppfølging av avdelingsleder i forhold til veileder/stipendiat kan være et tiltak for å forbedre gjennomstrømningen.

Underkjenning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede (hvor mange 1. gangs underkjenninger, hvor mange 2. gangsunderkjenninger)

Universitetsmuseet har ikke i 2014 hatt noen underkjenning av doktorgradsarbeider.

Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Alle i vitenskapelige stillinger ved Universitetsmuseet har gjennomgått kurs i pedagogisk basiskompetanse. Det ønskes at de også får tilbud om veilederopplæring i tilknytning til kursing som foregår ved relevante fakulteter.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

Universitetsmuseets PhD-studenter deltar i opplegg utformet ved de respektive fakultetene. En av oppgavene til museets veiledere er i høyest mulig grad å integrere doktorgradsstudentene i de ansattes nasjonale og internasjonale nettverk og nettverksaktiviteter.

UiB og Horisont 2020. Erfaringer med EUs forskningsprogrammer og vurderinger av nye tiltak

1 Innledning

1. januar 2014 ble verdens største integrerte forsknings- og innovasjonsprogram, Horisont 2020, igangsatt. 77 mrd euro er satt av til dette programmet. I ettertid har riktignok EU-kommisjonens president bebudet at 2,7 mrd euro av dette beløpet skal overføres fra Horisont 2020 til en tiltakspakke for investeringer i infrastruktur, IT-systemer og grønn energi. Det gjenstående beløpet er allikevel betydelig.

Kunnskapsdepartementet har varslet at det norske bidraget "trolig" blir på "noe over 2 mrd. euro".

Regjeringens ambisjon er at to prosent av de konkurranseutsatte midlene i Horisont 2020 skal tilfalle norske aktører. En slik ambisjon vil kreve en økning i deltakelsesnivået på "i overkant av 60 prosent sammenlignet med 7. rammeprogram". Holder vi oss til 60%, vil dette beløpe seg til i alt 3,2 mrd kroner (eller 457 millioner kr per år) i perioden 2014-2020. For UiB betyr dette en målsetting om å hente inn 708 millioner kroner eller vel 101 millioner kroner per år for å oppfylle Regjeringens ambisjon for norsk deltakelse i Horisont 2020.

Et slikt ambisjonsløft innebærer at kunnskapsgrunnlaget innen sentrale fagfelt vil bli forsterket, slik at store utfordringer i dagens verden vil kunne belyses bedre og være nærmere en løsning. For UiB er EU-satsingen også en spore til økt internasjonalisering og en frisk kilde til talentrekruttering.

2 Tilstand

Så langt tyder alt på at konkurransen om midler fra H2020 vil bli mer krevende enn i EUs 7. rammeprogram (FP7). Til nå er det kommet inn rundt 45.000 søknader, og tilslagsraten ligger på 14,5 prosent mot det dobbelte i FP7.

Norske universiteter deltar per mars 2015 i 58 kontrakter på til sammen 33,84 millioner euro, eller 277 millioner norske kroner (NOK).

Desto gledeligere da at UiB har høyest suksessrate i Norge: Ifølge tall fra Norges forskningsråd (NFR) har UiB lyktes med 16 av sine 68 prosjekter til H2020. Dette gir en suksessrate på 23,5 prosent mot 12,5 prosent nasjonalt. Tallene fra NFR bekrefter at norske institusjoner generelt gjør det bra i konkurransen om forskningsmidler fra EU. For UiB viser tallene at UiB scorer høyt over snittet. Noen av de 16 prosjektene UiB har fått støtte til, blir koordinert ved UiB; ved andre er forskere fra UiB med som deltakere.

Etter offentliggjørelsen av NFRs tall, er UiB kommet med i to store infrastrukturprosjekter: ELIXIR-EXELERATE - "Fast track ELIXIR implementation and drive early user Exploitation across the life sciences", der professor Inge Jonassen deltar og EPOS-IP -Earth Science Monitoring, der professor

Kuvvet Atakan deltar. Begge er store prosjekt med over kr 160 millioner i støtte fra H2020. UiBs andel i ELIXIR er kr. 1,9 mill. og i EPOS-IP kr. 9,2 mill.

3 Hovedproblemstillinger

Gitt UiBs egen ambisjon om å være et attraktivt og konkurransedyktig universitet i det europeiske forskningsområdet, og gitt UiBs ambisjon om å øke betydelig de eksterne inntektene, vil det være et rimelig mål å øke finansieringen fra EU-systemet. H2020 har instrumenter og mekanismer både i kraft av kompetanse og økonomiske ressurser som kan bidra til nettopp å realisere UiBs målsetting om økte eksterne inntekter. Andre kilder er NFR, Bergens Forskningstiftelse, offentlig forvaltning og næringslivet.

Målsettingen om økt finansiering fra H2020 utfordrer UiBs strategi og ledelsesfunksjoner på alle nivåer. Det utfordrer også institusjonens evne til team-bygging i søknadsprosessene. Kort oppsummert kan vi si at for å lykkes enda bedre, må:

- Flere forskere engasjeres i søknadsprosessen
- Flere større prosjekter må forberedes
- Det administrative støtteapparatet må forsterkes
- Sterke incentiver må komme på plass og formidles til de aktuelle miljøene
- Krav om innovasjon og industriell deltakelse i konsortiene må imøtekommes bedre enn før; og dette krever en ny form for tenkning omkring industriens potensielle deltakelse.

Så langt har søknadsarbeidet i for stor grad vært drevet som en løpende aktivitet fra deadline til deadline, mens trender i søknader og tildelinger i liten grad har vært analysert med sikte på å forbedre resultatene.

Det er disse problemstillingene denne saken vil fokusere på.

4 UiB og Horisont 2020 – en oversikt

Søknadsvolumet har økt fra FP7 til H2020, både for UiBs del og totalt for programmet. Noe av økningen kan forklares med økt bruk av 2-trinns søknadsfaser i H2020 og dermed lave terskler for å søke på nytt.

Per mars 2015 er UiB-forskere kommet med i 16 prosjekter i H2020 der UiBs andel av den samlede finansieringsramme for prosjektene utgjør 10 % og beløper seg til over 90 millioner kroner. Per i dag er antallet prosjekter med UiB-deltakelse kommet opp i 18. Ulike utlysninger har ulike søknadsfrister, slik at fristene fordeler seg noenlunde jevnt over året.

Fire av de 18 prosjektene UiB deltar i, har en bevilgning fra H2020 på over 10 millioner euro, og 11 av de 18 på mer enn 5 millioner euro. Til sammenligning var det bare 9 av de 102 prosjektene i FP7 som UiB deltok i som hadde en totalbevilgning fra FP7 på mer enn 10 millioner euro. Det foreligger ikke statistiske oversikter fra H2020, men det kan se ut som programmet prioriterer store konsortier med mange deltakere fra flere land, også utenfor EU.

Etter offentliggjørelsen av NFRs tall, er UiB kommet med i to store infrastrukturprosjekter: ELIXIR-EXELERATE -"Fast track ELIXIR implementation and drive early user Exploitation across the life

sciences", der professor Inge Jonassen deltar og EPOS-IP -Earth Science Monitoring, der professor Kuvvet Atakan deltar. Begge er store prosjekt med over kr 160 millioner i støtte fra H2020. UiBs andel i ELIXIR er kr. 1,9 mill. og i EPOS-IP kr. 9,2 mill.

Dersom denne tendensen til større prosjekter vedvarer som et bevisst valg fra EU-kommisjonen, vil det forringe UiBs forskeres muligheter til å komme med i slike prosjekter uten et profesjonelt administrativt støtteapparat bak seg.

De tre nye ERC-prosjektene ved henholdsvis Institutt for Geovitenskap, Geofysisk institutt og SARS-senteret er viktige for UiB. Konkurransen om disse prosjektene var særdeles intens. Noel Keenlysidens søknad hadde hele åtte evaluatører. Disse tre prosjektene med UiB som vertsinstitusjon står for hele 49 prosent av UiBs samlede tildeling fra H2020. Til sammenligning utgjorde ERC-andelen 38 prosent av UiBs samlede tildeling i FP7.

Det mest skuffende ERC resultatet var at ingen av UiBs åtte søknader på Advanced Grants gikk videre til 2. runde i evalueringen. En av søkerne har bedt om "redress", det vil si at et nytt panel skal vurdere søknaden.

I helsedelen av H2020 deltok UiB-forskere i 16 prosjektsøknader i første runde i 2014. Ti av disse gikk videre til 2. runde og oppnådde der til dels meget gode evalueringer uten å oppnå tilslag på søknaden. Tre av søknadene ble innvilget. En av disse, ULTRADIAN, koordineres av professor Eystein Husebye jr ved Det medisinsk-ontologiske fakultet, og er innenfor "Dynamic Hormone Analysis". Prosjektet ble i januar 2015 tildelt rundt 55 millioner kroner i støtte fra H2020, hvorav UiBs andel er 34 prosent. Det er seks deltakere i konsortiet; tre av disse er enten sykehus eller private bedrifter.

I Marie Curie Sklodowska-programmet "Initial Training Networks (ITN) for utveksling av doktorgradskandidater i samarbeid med europeisk industri, deltok UiB-forskere i 9 søknader i 2014 og 18 i 2015. I 2014 kom UiB ved MOF med i et slikt nettverk i konsortiet MIND, der professorene Jan Haavik og Stefan Johansson deltar. Også prosjektet «Aging lungs in European Cohorts (ALEC) fikk H2020 støtte. Aging Lungs-prosjektet koordineres av professor Cecilie Svanes. Prosjektet har en finansiering fra H2020 på 5 534 095 euro hvorav UiBs andel er 550,000 euro.

Dermed har tre prosjekter fra MOF vunnet frem i den harde konkurransen om EU-midler.

Av mer enn ett tusen innsendte ITN-søknader i 2014 oppnådde 121 finansiering, 4 av disse med norsk koordinering, hvilket må anses som et godt resultat.

Ved søknadsrunden i januar 2015 deltok UiB-forskere på 19 søknader hvorav én er koordinert ved UiB. Fem av søknadene var annengangssøknader, og alle fakultetene unntatt JUS og SV deltar i ITN-søknader. Forskere ved MN deltar i 11 ITN-søknader, MOF i 6 og HF-fakultetet i 2 konsortier. Ett av konsortiene søker "European Joint Doctorate" og ett søker "European Industrial Doctorate". Samtidig økte antall søknader til ITN med 50 %; antallet innsendte søknader var 1567. Det innebærer at nåløyet blir trangere da antallet som får tilslag, forventes å være om lag det samme som i 2014.

Spesielt rollen som koordinator er blitt mer krevende. UiB er den eneste norske koordinator i HEALTH (Eystein Huseby), og utover dette er det bare 3 andre norske deltakere (en av dem fra UiB), mens dette var ett av de sterkeste områdene for UiB i FP7.

Til sammen ble det sendt inn 61 norske HEALTH-søknader i H2020, 10 med norsk koordinator. Tilslaget er 6,6 %. I HEALTH i FP7 var tilslaget for norske søknader 31 % av antallet, med til sammen 58 prosjekter, hvorav 24 var koordinert fra Norge.

Inntrykket er at søknadene har på plass industrideltakelse, og at det er en kvalitetsforbedring fra 2014 til 2015; men også at konkurransen har økt. Gitt den økende betydning industrideltakelse har fått i H2020, er det av vesentlig betydning at UiB selv har gode nettverk mot industrien som kan brukes til å initiere søknader, eller bidra til konsortier initiert av andre.

5 Tendenser i Horisont 2020

Så langt ser vi følgende tendenser i H2020:

- Antall søkere øker
- Kvaliteten på søknadene blir bedre
- De økonomiske rammene for H2020 kan bli noe trangere på grunn av forslag om omdisponeringer i EUs budsjett
- Søknadene som innvilges, spesielt for miljøprosjekter, er signifikant større enn i FP7. Ett av prosjektene som UiB deltar i, har et tilskudd fra H2020 på mer enn 160 millioner kroner (ATLANTOS, ELIXIR, EPOS)
- Det er blitt mer krevende å få støtte fra EUs programmer.

Følgende tendenser avtegner seg i UiBs søknader og portefølje:

- UiB har akseptable uttellingene fra ERC-programmet så langt, men konkurransen er krevende og tildelingsprosenten blir følgelig lav. Tildelingene er imidlertid store, og når ulike premieringsmidler tas med, er den totale rammen som tilføres UiB betydelig
- UiB sender for få søknader til de ulike temaprogrammer. De økonomiske rammene i disse er relativt sett rommeligere og konkurransen mindre hard, dog med unntak for programmer under helsefeltet
- UiB har relativt få søknader der UiB står som koordinator. Det bør arbeides for å øke mengden av slike søknader, så vel av faglige som av økonomiske grunner
- De økte krav til samarbeid med næringslivet krever at UiB selv (videre)utvikler et slikt samarbeid. Resultatene fra SFI-runden høsten 2014 viste at det gjenstår en del arbeid på dette området
- Søknadene fra fakultetene er svært ulikt fordelt. I 2014 kom om lag 2/3 fra MN-fakultetet og MOF, fordelt jevnt mellom dem. Det skyldes til dels at søknadsmulighetene er større for miljøer under MN og MOF; men det er åpenbart et mobiliseringspotensiale ved de øvrige fakultetene

I tillegg er det to forhold som er problematiske og som bør adresseres:

- Søknadsprosessen er meget arbeids- og tidkrevende. Især gjelder dette ERC-søknader og koordineringssøknader
- Flere av de mest aktive søkerne har ikke fast stilling ved UiB. UiB risikerer dermed å miste gode forskere til andre institusjoner

6 Spesielle utfordringer: H2020 og SSF-søknader

Norges Forskningsråd skal lyse ut midler til nye sentre for fremragende forskning (SFF IV) senhøsten 2015. Innrettingen til de nye sentrene vil bli sterkere orientert mot ERC: senterledere og minst én av gruppelederne bør kunne vise frem en CV som også er konkurransedyktig for en ERC-søknad. Forskningsprogrammene til de nye sentrene skal bli mer spisset og rettet mot banebrytende forskning og til å løfte norske miljøer opp til et internasjonalt ledende nivå. Evalueringssoppsettet skal også gjenspeile en ERC-vurdering med et fagpanel for trinn 1 og fagekspertter for trinn 2.

Det viser seg allerede i dag at flere av de nåværende senterledere i SSF III har ERC Advanced Grant i tillegg til senterbevilgningen.

SSF-utlysninger kommer kun hvert femte år og er populære blant forskerne. Det forventes derfor at mange miljøer vil bruke kreftene til å forberede en SSF-søknad fremfor å skrive en EU-søknad, ikke minst fordi slike sentre tilbyr finansiering for minst 5 år og er tematisk åpne.

På den annen side er sentrene gode springbrett til å søke annen EU-finansiering: sentrene skaper større nettverk (også av partnere som ikke direkte tilhører sentrene), og fører til sterkere gjennomslagskraft, jevnfør Bjerknes-senteret og Lakselus-senteret.

7 Forskerutdanningen og KIC-nettverkene: Klima, energi og IT (2008-2013)

Forskerutdanning står sentralt i H2020; i de fleste søknadene må man oppgi hvordan prosjektet "can contribute to the career of young researchers». H2020 forutsetter slik sett at forskerutdanning skal være en integrert del av prosjektene.

I FP7 var det for Norges vedkommende en sterk ubalanse mellom innkomne og utreisende stipendiater; mens det kom 42 Marie Curie stipendiater inn til Norge med finansiering fra ett av de 8 underprogrammene for individuelle søknader, var det bare 7 norske som reiste ut. Også i ITN-nettverkene er det mange flere ikke-norske enn norske stipendiater som deltar, også i de to nettverkene UiB koordinerte i FP7.

Dersom UiB skal delta mer aktivt i forskerutdanningsprogrammene i H2020 forutsetter det at det legges til rette for økt internasjonal mobilitet og økt samarbeid med eksterne aktører, både privat og offentlig.

Et program i H2020 som vil bli spesielt styrket, er EIT: The European Institute of Innovation and Technology, som vil få 23 milliarder NOK i perioden 2013-2020, en tredobling av budsjettet 2007-2013. EIT organiserte i 2008 sin virksomhet i store nettverk, såkalte KICs: *Knowledge and Innovation Communities*, innenfor tre fagområder: Klima, Energi og IT.

KIC-nettverkene er store prosjekter hvor det blir arrangert doktorgradskurs, doktorgradsutveksling, sommerskoler, masterkurs etc. til en finansieringsramme på mer enn hundre millioner NOK hvert år. Hovedfokus er samarbeid mellom universiteter og industri i forskeropplæringen. Koordinator for CLIMATE-KIC er Imperial College, London.

CLIMATE-KIC er Europas største partnerskap mellom privat og offentlig innovativ virksomhet innenfor klimafeltet. Partnerskapet består av kraftselskaper, akademiske institusjoner og offentlig

sektor/regionale myndigheter. Siktemålet er å studere virkninger av klimaendringer og eventuelt søke måter å dempe eller tilpasse disse på.

Det er nå 5 KIC-nettverk i virksomhet og ytterligere 2 er planlagt for H2020.

Foreløpig er det ingen norske institusjon med i nettverket.

Bjerknes-senteret var med i pilotfasen for CLIMATE-KIC nettverket for 4-5 år siden, men falt fra da industrideltakelsen på det daværende tidspunkt ble oppfattet som en hindring. I dag ligger forholdene trolig bedre til rette for å få med norske industribedrifter. Dette er et krav for å søke om deltagelse i nettverket; jevnfør Marie Curie-nettverket Nansensenteret koordinerer, med blant annet Geofysisk institutt som deltaker, der STATOIL og BKK er med i konsortiet sammen med den franske elektrisitetsprodusenten EDF i Calmart, Frankrike.

8 Gode rammebetingelser

Ved UiB er det i dag ulik praksis ved fakultetene med hensyn til belønningsmidler. MOF, for eksempel, gir premiering til alle prosjektledere med EU-prosjekter. Koordinator får 10 % og partnere 5 % av aktiviteten (sum kostnader) per år som driftsmidler. Driftsmidlene beregnes ut fra aktiviteten foregående år. I tillegg vil koordinatorene få 100.000 NOK det siste året av prosjektet til nettverksbygging og vedlikehold av nettverk med tanke på videreføring.

MN-fakultetet har innført en resultatmodell der 50 % av Kunnskapsdepartementets (KDs) satser blir videreført til instituttene som resultatinntekter. Resten inngår i instituttene basistildelinger.

Hensikten med å benytte resultatene som nøkkel for tildelinger, er at KDs indikatorer, satser og kategorier antas å anspore til økt resultatoppnåelse og økte resultatinntekter.

Viktig for den pågående debatten om finansiering av EU-prosjekter er forslagene fra Kunnskapsdepartementets ekspertutvalg, "Finansiering for kvalitet, mangfold og samspill". Her foreslås det at:

En indikator for inntekter fra alle EU-prosjekter (forskning, utdanning og regionale prosjekter) med fast stykkpris og åpen budsjettamme, der ERC-midler gis dobbelt uttelling sammenlignet med øvrige EU-midler.

Videre fremhever ekspertutvalget at for å lykkes i forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU er det "behov for et forutsigbart insentiv som premierer deltakelse i europeiske programmer".

Universitetsdirektøren har forholdt seg til denne debatten og redegjorde i brev av 05.03.2015 til fakultetene, Universitetsmuseet og instituttene om "*Toppfinansiering av forskningsprosjekter*". I brevet konkretiserer universitetsledelsen blant annet ønsket om å bidra med toppfinansiering knyttet til all EU-aktivitet som foregår ved UiB:

Midlene skal brukes som egenfinansiering knyttet til det aktuelle EU-prosjektet. Toppfinansieringens størrelse vil fra og med 2015 totalt utgjøre 10 % beregnet av bidraget fra EU. Midlene gis som et årlig kontantbidrag basert på den regnskapsførte aktiviteten (kostnadene) som er finansiert av EU.

For ERC-prosjekter vil universitetsledelsen gi sterkere incentiver; toppfinansieringen for disse vil utgjøre 25 % beregnet av bidraget fra EU. Dette vil også gjelde for de ERC-prosjektene der søknad er sendt i 2014 eller tidligere.

9 Ledelse og teambygging

Horisont 2020 stiller nye krav også til UiB. Ambisjoner om økt økonomisk inntjening i den størreordenen Regjeringen forventer, vil bli krevende. Det innebærer ikke minst et aktivt påtrykk fra ledelsen på alle nivåer for å styrke aktiviteten mot Horisont 2020. H2020 må forankres som en tydelig og ønsket finansieringskilde for UiBs forskere, på linje med Norges forskningsråd. Fakulteter og instituttledelse, sentra og tverrfaglige satsinger må identifisere og prioritere aktuelle EU-programmer og linke dem til relevante forskere og miljøer med henblikk på oppfølging og kompetansebygging. Fakultetene må ha fortløpende oppmerksomhet på H2020 både i planer og dialoger mot ledelse og underliggende enheter. En særlig oppmerksomhet må vises talentfulle yngre forskere og deres utvikling og karrierebygging, enten de kommer fra UiB selv eller hentes utenfra. På alle nivåer bør miljøene lære av UiB-forskere som har vært aktive i FP7.

Fakultetene bør også vurdere om det kan være aktuelt å knytte til seg utenlandske forskere når det gjelder ERC Starting og Consolidator grants. Og (om det er ønskelig) – som et pilotprosjekt –: å stille som betingelse for tilsetning i postdoktorstilling at man søker ERC.

10 Flere og bedre søknader. Støtteapparatet

Organisasjonsutviklingsprosjektet ved UiB har i en delrapport (OU-2 og OU-3) påpekt at UiB, for å styrke den eksternfinansierte forskningsaktiviteten, bør bygge ned administrative grenser i det sentraladministrative støtteapparatet og ” i stedet utvikle et sentraladministrativt støtteapparat som arbeider integrert for å utvikle konkurransedyktige søknader”.

Det anbefales at det etableres et sentralt BOA-team som organiseres i en matrise med ressurser fra ulike berørte avdelinger i sentraladministrasjonen med sikte på å tilby profesjonelle tjenester i alle prosjektets faser. En av de sentrale oppgavene for et slikt team vil måtte være å bygge opp kompetanse og nettverk i den fasen der programmer planlegges og premisser legges.

Det må også utvikles en informasjonsstrategi for målrettet distribusjon av informasjon til søkermiljøene; likeledes diskusjoner med fakultetene om posisjoneringsmidler for store prosjekter. Like viktig er det å utvikle informasjonsstrategier for de enkelte prosjekter og forskningsmiljøer. Ikke minst resultatene fra SFI-prosessen høsten 2014 viser betydningen av at de problemstillinger man ønsker å arbeide med, er kjent og forankret som viktige spørsmål i samfunn og næringsliv.

11 Avdelingsdirektørens kommentarer

UiB kom med i EU-forskningen allerede i 1994 og var frem til 2005 den største mottaker av EU-midler av de norske universitetene.

Mange vil mene at det er krevende å innfri Regjeringens ambisjon om at 2% av de konkurranseutsatte midlene i Horisont 2020 skal tilfalle norske aktører. Det er utvilsomt krevende;

men til sammenligning kan det nevnes at det danske Uddannelses- og Forskningsministeriet i en pressemelding 22. april 2015 kunne opplyse at danske interessenter allerede hadde hentet hjem godt 1,1 milliarder danske kroner, eller nesten 300 forsknings- og innovasjonsprosjekter. Det svarer til 2,3% av det samlede budsjett. Den danske regjeringens målsetting er å hente hjem 2,5% av midlene i den samlede programperioden fra 2014-2020.

Det bør også være innen rekkevidde for norsk forskning, og for UiB spesielt, å øke virkningsgraden av innsatsen overfor EUs forskningsprogrammer slik de er nedfelt i H2020.

Det er en sentral målsetting for UiB å øke deltakelsen i EU-finansiert og EU-koordinert forskning. Selv om UiB har rimelig tilfredsstillende resultater så langt, er det nødvendig å påpeke at utviklingen mot større prosjekter og konsortier, og økende grad av samarbeid med offentlig forvaltning og næringsliv, vil øke kravene også til UiB. Institusjonen kan ikke slå seg til ro med de resultater som så langt er vunnet. Ikke minst gjelder dette dersom UiB skal kunne delta i flere koordineringsprosjekter. Avdelingsdirektøren ser det som ønskelig at også UiB-forskere kan påta seg koordinering av større prosjekter i H 2020.

Den administrative bistand må omfatte hele prosessen, ikke bare enkelte faser av et eksterntfinansiert forskningsprosjekt.

Organisasjonsutviklingsprosjektet ved UiB har påpekt at det er et "behov for å øke forståelsen for og kompetansen på ordningene og utviklingstrekkene i European Research Area (ERA) i hele UiBs organisasjon, forsknings-administrativt så vel som vitenskapelig".

Avdelingsdirektøren deler dette synspunktet, og vil i den sammenheng peke på den rektoroppnevnte Mobiliseringsgruppen som fungerte frem til juni 2014, som et særlig viktig tiltak for å øke oppmerksomheten rundt Horisont 2020 ved UiB. Særlig nyttig var det å inkludere forskere med erfaring med tidligere rammeprogram til å motivere sine fagfeller til å søke til H 2020. Dette tiltaket var en punktinnsetning, begrenset til selve oppstarten av programmet 2020, men spørsmålet kan stilles om det er grunnlag for på nytt å sette sammen en gruppe av erfarne forskere som kan gi innspill til en institusjonell strategi for H 2020, med sikte på implementering i fakultet og fagmiljø.

Universitetsdirektøren har lagt til rette for at fakultetene kan fordele belønningsmidler til de som lykkes i EU-forskningen etter egne fordelingsnøkler, der en andel mottatte RBO-midler fordeles direkte til de prosjekter som oppnår kontrakt i H2020, mens hovedtyngden fordeles til fakultetene.

Avdelingsdirektøren vil be om at forskningsutvalget drøfter hvorvidt det skal legges spesielt til rette for forskere som påtar seg koordinering av store H2020-prosjekt, og særlig da prosjekt som går på tvers av fakultetene. Større prosjekt er gjerne tverrfaglige; og det vil selvsagt være en fordel, men ikke et vilkår, om de samsvarer med UiBs satsningsområder.

Incentivene bør være transparente og varige. Når man normerer incentiver, må man være oppmerksom på at de også kan ha negative effekter: De kan gi store svingninger i lokale små økonomier og gi urimelige forskjeller mellom miljøer.

Så langt har flere av de mest vellykkede prosjektene hatt en stor andel medarbeidere som ikke har vært fast ansatt ved institusjonen. Både for den enkelte medarbeider og for UiB er dette utilfredsstillende. UiB bør derfor foreta en nærmere vurdering av personalsiden i større prosjekter.

Relasjonene til eksterne partnere, særlig næringslivet, må styrkes. Skal målsettingen lykkes i årene som kommer, må båndene styrkes gjennom et systematisk arbeid. Klyngene vil bli en viktig arena for dette arbeidet.

Tendensen mot tildeling til prosjekter med et større antall partnere og et medfølgende større budsjett er en av de sentrale utfordringene i H 2020. Økt kompleksitet og behov for større kompetanse og kapasitet i søknads- og driftsfasene understrekes bl.a. av behovet for og ønsket å ha partnere også innen industri og næringsliv. Institutt og fakultet har i dag ulik kapasitet og kompetanse knytte både til søknadsarbeid og drift av eksternt finansierte prosjekter. På denne bakgrunn kan det være riktig å legge til rette for en gjennomgang av organiseringen av eksterne prosjekter ved UiB. En slik gjennomgang må også ta utgangspunkt i relevante vurderinger og forslag til tiltak som har kommet frem i Organisasjonsutviklingsprosjektet. Dette er en imidlertid en større sak som institusjonen må komme tilbake til ved en senere anledning.

UiBs deltagelse i H2020 er i godt gjenge. De første erfaringer fra søknadsprosessene og tildelingene stiller imidlertid UiB overfor en rekke nye utfordringer. Dette legges frem til drøfting:

1. UiBs overordnede mål og strategier må konkretiseres og operasjonaliseres med utgangspunkt i de enkelte fakulteter og forskningsenheters utfordringer og muligheter. Hvordan best mulig forankre arbeidet i fakultetene og enhetenes egne strategiske planer og i de årlige dialogmøtene med universitetsledelsen? Er det behov for en institusjonell strategi for H 2020?
2. Hvordan best legge til rette for at forskere kan påta seg å koordinere større prosjekt i H2020?
3. Hvilke ytterligere forsterkninger av incentivsystemet for EU-forskning bør komme på plass, både sentralt og nedover i institusjonen?
4. Hva bør spesielt vektlegges i en gjennomgang av rådende tilsettingspraksis i den eksternt finansierte forskningen, for å bedre tilsettingsforholdene og mulighetene for karriereutvikling?

Avdelingsdirektøren fremmer på denne bakgrunn følgende forslag til vedtak:

Forskningsutvalget ber om at saken «UiB og H2020. Erfaringer med EUs forskningsprogrammer og vurderinger av nye tiltak» legges frem for Universitetsstyret med de kommentarer som fremkom i møtet.

UiB og H2020. Erfaringer med EUs forskningsprogrammer og vurderinger av nye tiltak

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
<u>2</u>	<u>TILSTAND</u>	<u>1</u>
<u>3</u>	<u>HOVEDPROBLEMSTILLINGER</u>	<u>2</u>
<u>4</u>	<u>UIB OG HORIZONT 2020 – EN OVERSIKT</u>	<u>2</u>
<u>5</u>	<u>TENDENSER I HORIZONT 2020</u>	<u>4</u>
<u>6</u>	<u>SPESELLE UTFORDRINGER: H2020 OG SSF-SØKNADER</u>	<u>5</u>
<u>7</u>	<u>FORSKERUTDANNINGEN OG KIC-NETTVERKENE: KLIMA, ENERGI OG IT (2008-2013)</u>	<u>5</u>
<u>8</u>	<u>GODE RAMMEBETINGELSER</u>	<u>6</u>
<u>9</u>	<u>LEDELSE OG TEAMBYGGING</u>	<u>7</u>
<u>10</u>	<u>FLERE OG BEDRE SØKNADER. STØTTEAPPARATET</u>	<u>7</u>
<u>11</u>	<u>AVDELINGSDIREKTØRENS KOMMENTARER</u>	<u>7</u>

Høring: Ny strategi for Universitetet i Bergen 2016-2022

Gjeldende strategi for Universitetet i Bergen utløper 2015. Arbeidet med en ny strategi startet under styreseminaret 24. oktober 2013. En egen *arbeidsgruppe* ble etablert under ledelse av prorektor, og med dekanene, museumsdirektør, eiendomsdirektør og to studenter som medlemmer, sammen med et sekretariat ledet av kommunikasjonsdirektøren. Siden styremøtet 23. februar 2014 har strategiarbeidet vært fast post på alle styremøter. Styret har aktivt bidratt i prosessen, både i styremøtene og på seminarer.

Arbeidsgruppen har invitert til innspillmøter med fakultetene og avdelingene ved UiB, møter med studentene og et åpent møte på Litteraturhuset i oktober 2014 der en egen UiB omdømmeundersøkelse ble presentert og debattert. Arbeidsgruppen har innhentet nødvendig analysemateriale, og invitert enkeltpersoner for å holde presentasjoner med relevans for strategiarbeidet. Dokumentasjon, presentasjoner og datagrunnlag, har fortløpende blitt publisert på egne nettsider: <http://www.uib.no/uib2022>.

Arbeidsgruppen har mottatt en lang rekke innspill, analyser, kommentarer og forslag. Sammen med styrets føringer og arbeidsgruppens vurderinger var dette grunnlaget for det første forslag til strategitekst som Universitetsstyret drøftet i møte 12. februar i år.

Styret legger vekt på at strategien ikke skal være en plan for forskning, men et dokument som skal være med på å gi våre forskere og studenter muligheter til å utføre fremragende arbeid – individuelt og i grupper – i best mulige omgivelser.

Utkastet til tekst har tittelen «Hav, liv, samfunn», og «Kunnskap som former samfunnet» som overordnet visjon. De fire oppdragene «Vi utforsker», «Vi utdanner», «Vi utvikler» og «Vi utfordrer» er konkretisert i følgende fire strategiske mål for perioden 2016 – 2022:

- UiB skal utvikle flere ledende forskningsmiljøer. Innen 2022 skal alle våre fakultet ha fagmiljøer i verdensklasse, og flere med høy internasjonal standard.
- UiB skal bli Norges mest attraktive studiested. Innen 2022 skal bachelor- og masterstudenter ved UiB ha en gjennomføringsgrad på 70 %
- UiB skal innen 2022 være en mer ettertraktet kompetanseinstitusjon ved å styrke vårt arbeid for langvarige og utviklingsorienterte relasjoner med myndigheter, næringsliv, organisasjoner og samfunnsliv.
- UiB skal bidra i det offentlige ordskiftet og til den kunnskapsbaserte samfunnsutviklingen gjennom god formidling og dialog i og med omverden. Innen 2022 skal vi være ledende i Norge på digital formidling.

Strategiutkastet avsluttes med en del to som gjennomgår ulike tilretteleggende aktiviteter og tiltak som blir vurdert som forutsetninger for å lykkes med å nå visjon og mål for strategiperioden. Det gjelder etablering av kunnskapsklynger, infrastruktur, organisasjonsutvikling, rekruttering, finansiering, profilering, digitalisering, internasjonalisering og satsing på læringsmiljø.

Styret ga på møtet 12. februar sin tilslutning til retningen og strukturen i strategidokumentet, og ga universitetsledelsen fullmakt til å ferdigstille et utkast for høring i organisasjonen. Det foreliggende

utkastet, hvor kommentarer og merknader fremkommet i styremøtet er innarbeidet er sendt på høring til med frist er til mandag 15. juni. Fakultetene er bedt om at høringsutkastet også sendes instituttene og sentrene for kommentarer.

På grunnlag av merknader og kommentarer i høringsrunden vil universitetsledelsen ta sikte på å ferdigstille et endelig og språklig gjennomarbeidet forslag til strategi for perioden 2016- 2022 som kan legges fram for styret i møte 28. august.

Avdelingsdirektøren legger med dette utkast til Universitetet i Bergens strategi for perioden 2016-2022 frem for utvalget til drøfting, og med følgende forslag til vedtak:

- 1) Forskningsutvalget slutter seg til hovedlinjene i utkast til Universitetet i Bergens strategi for perioden 2016-2022.
- 2) Forskningsadministrativ avdeling får i samråd med utvalgets ledelse i fullmakt å utarbeide en uttalelse på grunnlag av og i samsvar med kommentarer og innspill som fremkom i møtet.

U T K A S T

Universitetet i Bergens strategi 2016 – 2022

Hav - liv – samfunn

Kunnskap som former samfunnet

A1 *Universitetet i Bergen er et internasjonalt forskningsuniversitet som skal være en viktig premissleverandør i utformingen av dagens og morgendagens samfunn. De seks fakultetene og Universitetsmuseet representerer våre viktigste kunnskapsarenaer. Vår virksomhet er tuftet på kjerneverdiene akademisk frihet og nysgjerrighetsdrevet forskning; kritisk refleksjon, åpenhet og dialog. Vårt oppdrag er å bidra til fremragende forskning, utdanning, formidling og innovasjon.*

A2 Vi skal utføre vårt oppdrag med engasjement og vise omverden relevansen av forskning og utdanning. For UiB er menings- og kunnskapsbryting en forutsetning for å utvikle både academia og et demokratisk samfunn.

A3 Vi skal forvalte den langsiktige kunnskapsoppbyggingen gjennom satsing på grunnforskning. Vår forskning skal svare på vitenskapens problemer og samfunnets utfordringer.

A4 Vi skal gjennom forskningsresultater og utdanning av kandidater bidra med kompetanse til samfunnet og arbeidslivet. I skjæringspunktene der kunnskap møter nye utfordringer skapes ny innsikt, nye samarbeidsmuligheter, nye læringsmåter og nye arbeidsplasser.

A5 Vi skal ha betydning globalt, spille en tydelig rolle nasjonalt og være et lokomotiv for kunnskapsbyen Bergen og kunnskapsregionen Vestlandet.

Vi utforsker

B1 *Våre forskere og studenter utforsker grunnleggende spørsmål fra universets opprinnelse via menneskehetens historie til jordens framtid.*

B2 UiB skal kjennetegnes av en sterk og langsiktig satsing på grunnforskning. All vår forskning skal preges av høy etisk bevissthet og tydelig samfunnsansvar.

B3. Vi skal utnytte og utvikle breddeuniversitetets unike muligheter for faglig fordypning, mobilisering og samarbeid på tvers av faggrenser. Tverrdisiplinær forskning og utdanning er av stor betydning for å kunne utvikle nye metoder og møte de komplekse utfordringene samfunnet står overfor.

B4 UiB skal innta en ledende rolle for å skape komplette kunnskaps- og kompetansemiljøer på Vestlandet.

B5 Vi skal samle de beste talentene blant forskere og studenter. Gjennom dette skal vi fremstå som et naturlig møtepunkt for forskning, utdanning og formidling av høy internasjonal kvalitet.

B6 UiB skal ha forskerutdanning av høy, internasjonal kvalitet i alle fagmiljøer med PhD-kandidater som aktivt deltar i lokale, nasjonale og internasjonale nettverk.

Vi utdanner

C1 Med et bredt spekter av utdanningsprogrammer utdanner vi kandidater som er rustet for å kunne skape et samfunn basert på kunnskap, kompetanse og demokratiske verdier.

C2 UiB skal tilby sine studenter fremragende forskningsbasert utdanning innen alle våre fagdisipliner og profesjonsstudier, fra grunnutdanning via doktorgrad til etter- og videreutdanning. Vi vektlegger kunnskap, kritisk refleksjon, utøvende ferdigheter og personlig utvikling.

C3 UiB skal utdanne kandidater som skal være med å forme Norge og verden i dag og i fremtiden. Nye utfordringer krever sammensatte løsninger og perspektiver fra ulike fag. Vi skal tilby studiemuligheter som går på tvers av fag og fakulteter. Vi utdanner fremtidens problemløsere.

C4 Vi skal styrke vår internasjonale virksomhet og utdanne kandidater som bidrar med forskningsbasert kunnskap i samfunnsbygging over hele verden.

C5 Vi skal være ledende på digital utdanning og nye, innovative lærings- og formidlingsformer. Vi vil rekruttere og utvikle gode undervisere, og legge til rette for studentaktive lærings situasjoner som fremmer forskningsinnsikt, samhandling og læringsutbytte.

Vi utvikler

D1 Gjennom et sterkt og tett samspill med samfunnet - globalt, nasjonalt og lokalt – skal vi forme framtidens samfunn gjennom å bidra med kunnskap, ferdigheter og holdninger.

D2 UiBs forskere og studenter skal være attraktive deltakere i internasjonalt forsknings- og utdanningssamarbeid.

D3 UiB skal være en av nasjonens fremste forsknings- og utdanningspolitiske aktører. Vi skal være en viktig pådriver i utvikling av internasjonale og nasjonale forskningsstrategier, i god dialog med aktørene i universitets- og høyskolesektoren.

D4 Vi skal videreutvikle dialogen og samhandlingen med myndigheter og beslutningstakere.

D5 UiB skal, gjennom sterk intern samhandling og felles identitet fremme et mangfold av samarbeidsformer innen våre ulike fag – og mellom dem.

D6 Vi skal utvikle klynger for nyskapende forskning, utdanning og innovasjon.

Vi utfordrer

E1 *Forskning, utdanning og innovasjon gir kunnskap og kompetanse som er avgjørende når enkeltmennesker, politikere, myndigheter, arbeids- og næringsliv og organisasjoner skal fatte vedtak og foreta veivalg. Våre forskere og studenter bidrar i den offentlige debatt med innsikt og formidling av kunnskap.*

E2 Vi vil dele kunnskapen vår og gjennom kritisk analyse utfordre kunnskapsfronten og konvensjonelle forestillinger. Gjennom forskning og utdanning skal vi bidra til å fremme et mangfoldig og bærekraftig samfunn.

E3 Vi vil legge til rette for en åpen og kritisk diskusjon av hele vår virksomhet.

E4 UiB skal fremstå som en nasjonal kulturinstitusjon og en smeltedigel for nye idéer. Vi skal være en møteplass for forskere, studenter og samfunnet omkring og være en attraktiv arena for livslang læring.

E5 UiB skal ha et sterkt og levende universitetsdemokrati preget av åpenhet, dialog og informasjonsutveksling i hele universitetssamfunnet.

Strategiske mål 2016 - 2022:

UiB skal utvikle flere ledende forskningsmiljøer. Innen 2022 skal alle våre fakultet ha fagmiljøer i verdensklasse, og flere med høy internasjonal standard.

Dette skal vi oppnå:

F1 Ved å ha et bredt utvalg av fagområder. Sterke fagdisipliner skaper sterke forskere og dyktige studenter. Dette er en forutsetning for at universitetet kan bidra til fornying av grunnforskningen og gi svar på samfunnets utfordringer.

F2 Ved omfattende publisering i velrenommerte publiseringskanaler, gjennomslag i internasjonale forskningsprogrammer og ved at våre forskere er attraktive som deltakere i internasjonalt forsknings- og utdanningssamarbeid.

F3 Ved aktivt å prioritere, profilere og tilrettelegge for faglig utvikling innenfor temaene hav, liv og samfunn

F4 Ved å ivareta eierrollen i våre forskningsselskaper på en tydelig måte, med mål om samtidig å styrke UiBs forskning.

F5 Ved å vektlegge innovasjon og samarbeid med forskningsinstitusjoner for å utvikle og bygge kunnskapsklynger.

F6 Ved å etablere nye måter å organisere og lede faglig samarbeid som krysser fag- og fakultetsgrenser. Slik skal vi oppnå tverrfaglige og tverrfakultære forskningsmiljøer i verdensklasse.

F7 Ved å videreutvikle Universitetsbiblioteket til å bli et av Nordens fremste fag- og forskningsbibliotek.

UiB skal bli Norges mest attraktive studiested. Innen 2022 skal bachelor- og masterstudenter ved UiB ha en gjennomføringsgrad på 70 %.

Dette skal vi oppnå:

G1 Ved å tilby forskningsbasert utdanning, oppfølging og veiledning av høy kvalitet fra sterke og solide fagmiljø, etablere flere sentre for fremragende utdanning og aktivt medvirke til at flest mulig gjennomfører studiene med godt læringsutbytte

G2 Ved å utvikle Bergen som forsknings- og utdanningsby i tett samarbeid med de andre utdanningsinstitusjonene i byen. Sammen med lokale myndigheter, offentlig forvaltning, kulturliv og næringsliv skal vi som byuniversitet ruste Bergen for fremtiden gjennom aktiv formidling av UiBs studietilbud.

G3 Ved å bruke ressursene i våre kunnskapsklynger til å utvikle nye utdanningsløp og utdanningsformer.

G4 Ved å tiltrekke oss de beste studentene og rekruttere særskilt talentfulle forskere tidlig i karriereløpet, og sikre sammenheng og progresjon mellom bachelor-, master- og PhD-graden.

G5 Ved å skape god faglig og sosial integrasjon der studentene utfordres og utdannes til å løse utfordringene samfunnet står overfor.

G6 Ved å utnytte de digitale utdanningsarenaene som en viktig del av universitetets etter- og videreutdanningsvirksomhet og vårt globale utdanningsengasjement.

G7 Ved å ta nasjonalt ansvar på utdanningsområder der vi har faglige forutsetninger og høy kompetanse.

G8 Ved å satse på at flere studenter gjennomfører et utenlandsopphold i løpet av studietiden og tallet på innreisende studenter øker. Innen 2022 skal minst 40 prosent våre kandidater ha et utvekslingsopphold som del av sin grad, og antall innreisende studenter ha økt med 20 prosent.

G9 Ved at forskerutdanningen vektlegger universitetets verdigrunnlag og bidrar til selvstendig og kritisk refleksjon, samtidig som det legges til rette for at doktorgradsarbeidet kan ferdigstilles på normert tid.

UiB skal innen 2022 være en mer ettertraktet kompetanseinstitusjon ved å styrke vårt arbeid for langvarige og utviklingsorienterte relasjoner med myndigheter, næringsliv, organisasjoner og samfunnsliv.

Dette skal vi oppnå:

H1 Ved å synliggjøre våre kandidaters kompetanse og prestasjoner for et bredt og allsidig arbeidsmarked.

H2 Ved å profilere ordningen med nærings-PhD og forvaltnings-PhD.

H3 Ved å øke satsingen på og profileringen av etter- og videreutdanning som en del av UiBs samlede utdanningstilbud.

H4 Ved å oppfordre til og tilrettelegge for forskningsprosjekter i skjæringspunktet mellom universitetet og omverden. Gjennom dette skal UiB utforske nye modeller for samarbeid og sørge for formålstjenlig infrastruktur og finansiering.

H5 Ved offensivt å satse på våre alumner som universitetets ambassadører inn mot så vel offentlig sektor som det private næringsliv.

H6 Ved å invitere til økt samarbeid med forskningsinstitusjonene UiB har eierskap til og våre samarbeidspartnere innen helse- og utdanningssektoren, som Helse-Bergen, Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune.

H7 Ved å tilby praksisnære utdanninger som møter samfunnets krav til forskningsbasert kompetanse.

UiB skal bidra i det offentlige ordskiftet og til den kunnskapsbaserte samfunnsutviklingen gjennom god formidling og dialog i og med omverden. Innen 2022 skal vi være ledende i Norge på digital formidling.

Dette skal vi oppnå:

- I1** Ved å utnytte bredden av forskningen og den forskningsbaserte utdanningen ved UiB og aktivt formidle våre kandidaters kompetanse ved fullførte studier.
- I2** Ved effektiv formidling av UiBs forskningsresultater, innovasjon og kunstnerisk virksomhet.
- I3** Ved at kommunikasjon, formidling og samfunnskontakt blir en naturlig del av alle ansattes virksomhet.
- I4** Ved å videreutvikle Bergen Teknologioverføring (BTO) som universitetets instrument i kommersialisering av nye ideer til beste for enkeltindivider, samfunn og næringsliv.
- I5** Ved å delta aktivt i skandinavisk, europeisk og internasjonalt samarbeid om større forskningsinfrastruktur og forskningssentra.
- I6** Ved å profilere kunnskapen og kompetansen som finnes ved Universitetsmuseet og Universitetsbiblioteket slik at denne etterspørres og brukes av samfunnet.
- I7** Ved å profilere UiB som en viktig møteplass for formidling og faglig aktivitet, og aktivt bruke Universitetsaulaen til viktige arrangement og konferanser.

Del 2: Tiltak, virkemidler og ressurser

For å virkeliggjøre våre visjoner, utføre våre oppdrag og nå våre strategiske mål er følgende virkemidler, forutsetninger og ressurser særlig viktig. De skal i strategiperioden utvikles i samarbeid med våre enheter, våre eksterne interessenter og samarbeidspartnere gjennom egne strategier, handlingsplaner, prosjekter og tiltak:

Finansiering for å nå våre mål

En stabil og forutsigbar økonomisk situasjon er avgjørende for at strategien skal lykkes. Samtidig krever etablering av flere ledende forskningsmiljø økte ressurser. Forskning på internasjonalt høyt nivå er avhengig av langsiktige investeringer i form av oppdatering og tilrettelegging av infrastruktur, så vel som direkte forskningsmidler til lønn og driftsmidler. Skal UiB nå målet om å holde høy, internasjonal faglig kvalitet må bidrags- og oppdragsfinansieringen styrkes. Økning i inntekter fra Forskningsrådet og EU skal gis særskilt oppmerksomhet. Følgende tiltak prioriteres:

- Økt søknadsaktivitet om eksterne midler gjennom utvikling av insentivmodeller og organisatoriske tilpasninger av administrative støttetjenestene i løpet av perioden. Samtidig skal vi videreutvikle gode samarbeidsrelasjoner til Bergens forskningsstiftelse og motivere til økt søkning til store tematiske programmer.
- Universitetets interne budsjettfordelingsmodell skal evalueres innen 2016 med sikte på å utvikle interne fordelingsmekanismer som gir universitetet og fagmiljøene det nødvendige økonomiske handlingsrom.
- Kontakt med eksterne partnere skal styrkes gjennom egne representasjonskontorer i utvalgte byer.

Lederutvikling

Vår målsetting er at det skal utøves inkluderende ledelse tuftet på respekt, dialog, åpenhet, ærlighet, tillit og etterrettelighet i hele vår virksomhet. UiB har lange tradisjoner i å få frem markante faglige ledere som etablerer banebrytende forsknings- og utdanningsmiljøer. Tydelig faglig ledelse vil være sentrale elementer også i arbeidet med klyngeetableringer. Følgende tiltak er prioritert:

- Utvikling av universitetsspesifikke og fagtilpassede programmer for lederutvikling innen 2017.
- Aktiv deltakelse i de nasjonale lederutviklingsprogram og – kurs som tilbys.

En nyskapende og formålstjenlig organisasjon

Våre medarbeidere og studenter skal oppleve universitetet som et inspirerende og utviklende sted. Implementering av UiBs strategi krever en velfungerende organisasjon, med effektiv og fremtidsrettede administrative støttetjenester. Målsettingen er å videreutvikle administrasjonen slik at den både er best mulig tilpasset universitetets oppgaver innenfor forskning, utdanning, formidling og innovasjon, samtidig som organiseringen av tjenestene er tilstrekkelig fleksible til å kunne tilpasse nye tjenester og endrede behov. Universitetet skal ha en lønns- og personalpolitikk som bidrar til å nå våre strategiske mål og bygger på universitetets kjerneverdier. Dette skal gjøres gjennom følgende tiltak:

- En helhetlig gjennomgang av lønns- og personalpolitikken ved UiB innen 2016.
- Organisasjonsutviklingsprosjektet i sentraladministrasjonen skal gjennomføres innen 2016. Prosjektet skal evalueres i 2018.

Tverrfaglighet for å møte samfunnets utfordringer

Faglige nyvinninger finner gjerne sted i krysningfelt mellom ulike disipliner, ofte i møter med de store samfunnsmessige utfordringene. Det er imidlertid strukturelle utfordringer med å satse tverrfaglig innen universitetets fakultetsstruktur. Dette kommer tydelig fram i evalueringen av universitetets to tradisjonelle, tverrfaglige hovedsatsinger, utviklingsforskning og marine forskning. De to evalueringsrapportene konkluderer begge med at forskningen og utdanningsprogrammene holder høy internasjonal standard og at enkelte miljøer er i verdensklasse. Samtidig påpeker panelene at det mangler en overordnet organisering og at strukturen har vært kompleks og til dels uoversiktlig. Arbeidet med organiseringen tverrfaglighet virksomhet skal følges opp gjennom følgende prioriterte tiltak:

- Bruke fagevalueringene av marin forskning og utviklingsrelatert forskning til å utvikle våre faglige tyngdepunkt innen disse områdene for å kunne bidra til å svare på vår tids store samfunnsutfordringer, slik de er formulert i bl.a. i regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning og i Horisont 2020.
- Etablere kunnskapsklynger i hele strategiperioden.
- Bruke fagevalueringen av marin og utviklingsforskning reelt og generisk som en ressurs for å etablere organisatoriske overbygninger for tverrfaglig forskning innen 2016.

Klynger for kunnskapsmiljøer i verdensklasse

Universitetet i Bergens fremste virkemiddel for å videreutvikle fremragende forsknings- og utdanningsmiljøer er å etablere kunnskapsklynger. I strategiperioden er profilen på klyngesatsingen rettet mot temaene hav, liv og

samfunn. Gjennom å samle vitenskapelige ansatte, studenter og kunnskapsmedarbeidere fra utdanningsinstitusjonene, instituttsektoren, samt kunnskapsintensivt og forskningstungt næringsliv i regionen i spesialtilpassede forsknings- og utdanningsbygg, ønsker vi å utvikle og konsentrere ressursene og innsatsen mot områder hvor vi har særlige forutsetninger for å lykkes internasjonalt. Klyngene gir muligheter til å skape fremragende utdanning, grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon bygget på synergier oppnådd gjennom geografisk nærhet og/eller fysisk samlokalisering mellom ulike forsknings- og utdanningsaktører. Dette er samtidig områder vi ønsker å ta et utvidet nasjonalt og internasjonalt ansvar for. Satsingene vil bli fulgt opp med egne prosjektplaner.

Følgende klynger er under planlegging for første del av strategiperioden, 2016-2019:

- Klimaklynge: Bergen har verdensledende forskningsmiljøer innen klimaforskning og universitetet vil utvikle en klimaklynge ved å ruste opp bygget til Geofysisk institutt. Opprustningen av bygget skal være ferdig i løpet av 2016 og vil gi en samlokalisering av klimaforskningen ved UiB, Uni Research og andre relevante miljøer.
- Media City Bergen (MCB) har ambisjoner om å skape et internasjonalt ledende miljø for innovasjon og kunnskapsutvikling innenfor mediefeltet. Et viktig mål er å øke den faglige samhandlingen mellom medie-, teknologi- og utdannings- og forskningsmiljøer fra de store medieaktørene i Bergen - Bergens Tidende, Bergensavisen, NRK, TV2, Vizrt, medieutdanningen ved Institutt for informasjons- og medievitenskap og flere av UiBs digitale satsinger. MCB skal være innflyttingsklart i løpet av 2017.
- Science City Bergen (SCB) skal være en internasjonalt ledende kunnskapsklynge for fremtidens energi- og teknologiløsninger gjennom å samle Bergens forsknings-, utdannings- og teknologimiljøer i et nytt signalbygg. Bygget skal inneholde moderne laboratorier, teknologiplattformer og arbeidsplasser med fasiliteter for utdanning, forskning, formidling, og innovasjon. Prosjekteringen har startet og det arbeides for at SCB skal være ferdig i 2019.
- En klynge for middelalderforskning med Universitetsmuseet som arena skal bli en tverrfaglig drivkraft for middelalderhistorie, filologi og middelalderarkeologi i nær kontakt med regionale institusjoner og med en sterk internasjonal orientering. Klyngen skal videreutvikle de sterke tradisjonene de humanistiske fagene har innenfor forskningsbasert undervisning, utvikle kontakten med regionale aktører, skolen og være en pådriver i lokal- og nasjonal kunnskapsformidling. Klyngen skal ha oppstart i løpet av 2016.

Følgende klynger er under planlegging for andre del av strategiperioden, 2019-2022:

- En kunnskapsklynge for helsefagene skal samle helsefaglige miljøer for forskning, utdanning, formidling og innovasjon i Bergen og på Vestlandet. Prosjektering vil starte opp i 2015, og klyngen ferdigstilles innen 2022.
- En marin klynge der UiBs marine miljøer, Havforskningsinstituttet og andre nasjonale aktører skal samlokalisere forskning, utdanning, forvaltning og næring er under planlegging og vil bli utviklet i løpet av perioden, og vil bli sett i sammenheng med handlingsplanen for «Havbyen Bergen».

Infrastruktur for banebrytende forskning, utdanning og formidling.

For at våre miljøer skal lykkes må universitetets planer og strategier inneholde klare mål og prioriteringer for moderne vitenskapelig utstyr, forsknings- og utdanningsfasiliteter, universitetsbibliotek og Universitetsmuseets forvaltning av vitenskapelige samlinger. Følgende tiltak skal iverksettes:

- Det skal utarbeides en handlingsplan for infrastruktur innen 2016.
- Det skal aktivt kartlegges områder der forsknings- og utdanningsinstitusjoner utenfor universitetet har behov for samme type infrastruktur som UiB for å inngå avtaler om felles investering og drift av kjernefasiliteter.
- Det skal utarbeides en plan for brukervennlig og framtidsrettet tilgjengeliggjøring og forvaltning av arkiv og samlinger skal utarbeides.
- Universitetsmuseets omfattende vitenskapelige samlinger skal videreutvikles.
- Universitetsbiblioteket skal utvikles som et fremtidsrettet studie- og forskningsintegreert bibliotek som sikrer brukertilpassede tjenester, effektiv tilgang til relevante kunnskapskilder samt synliggjøring av universitetets samlinger og vitenskapelige produksjon.

En god rekrutteringsarena

For et universitet er menneskene den viktigste ressursen. Arbeidet med å rekruttere de beste forskerne skal systematiseres ytterligere gjennom egne rekrutteringsprosjekter. UiB har allerede mange fremragende norske og internasjonale forskere og kompetente administrativt ansatte. Å få tak i gode medarbeidere – både faglige, administrative og tekniske – vil være avgjørende i strategiperioden. Følgende tiltak prioriteres:

- Program for særskilt talentfulle forskere tidlig i karrieren etableres innen 2016

- Program for å rekruttere internasjonalt ledende professorer har startet allerede i 2015 og skal utvikles ytterligere i samarbeid med Bergen Forskningsstiftelse etableres innen 2016.
- Den interne kompetanse og kvalitet i rekrutteringsprosessen styrkes innen 2016.
- Tjenestene for internasjonal mobilitet skal videreutvikles og styrkes innen 2017.
- Utarbeide handlingsplan for kompetanse og karriereutvikling for teknisk-administrativt ansatte innen 2016.

Synliggjøring av kunnskap

For å lykkes er god kommunikasjon med ansatte, studenter, styresmakter, eksterne samarbeidspartnere og det sivile samfunnet avgjørende. Økende konkurranse om både studenter og forskningsmidler, nasjonalt og internasjonalt, krever økende satsing på profilering og synliggjøring av fag, forskningsresultater, læringsmiljø, studentlivet og UiBs rolle og betydning for samfunnet rundt. Vi vil vise et tydelig samfunnsengasjement og -ansvar gjennom aktiv samhandling og kommunikasjon med omverden. Universitetsaulaen i Bergen skal være en viktig arena for formidling av forskning og utdanning ved UiB, og en sentral møteplass mellom universitetssamfunnet og kultur-, samfunns- og næringsliv. Her skal de store begivenhetene i universitetssamfunnet markeres samtidig som omverden inviteres til samarbeid om samtaler, debatter, kulturarrangementer og konferanser. Følgende tiltak for økt synliggjøring av vår kunnskap skal prioriteres:

- Økt satsing på studentrekruttering der særlig elever i videregående skole orienteres om fagtilbud på et tidlig tidspunkt og satsing på informasjon til studenter gjennom partnerskapsskoler.
- Økt satsing på faglig oppdatering av lærere i grunn- og videregående skole.
- Tydelig formidling av planene og strategiene våre, hva vi gjør for å oppnå dem, profilene bak forskningsresultater og betydningen av vår faglige virksomhet, nasjonalt og internasjonalt operasjonalisert gjennom en egen kommunikasjonsstrategi med virkning fra 2016
- Særlig satsing på digital formidling i samband med etableringen av en lærings- og formidlingslab ved MCB innen 2017.
- Øke innsatsen for utvikling av innovativ forskningsbasert formidling og kommunikasjon ved Universitetsmuseet.
- Kommunikasjon og formidling blir en obligatorisk del av PhD-utdanningen innen 2017.
- Utarbeide ny handlingsplan for samarbeid med omverden innen 2017.

- Etablering av en egen driftsorganisering for Universitetsaulaen innen 2016.

Digitalisering gir nye muligheter

Digitalisering og bruk av ny teknologi fremmer innovasjon innen både forskning, utdanning, formidling, forvaltning og administrasjon, og gjør universitets kunnskap tilgjengelig for nye grupper i samfunnet. Nettbaserte tjenester for god kommunikasjon med publikum, ansatte og studenter skal utvikles. I tillegg skal digitale arbeidsprosesser med høy grad av brukervennlighet og tilgjengelighet frigjøre forvaltningsressurser til andre formål ved universitetet. Målsettingen skal nås gjennom iverksetting av følgende prioriterte tiltak:

- En helhetlig digitaliseringsstrategi for UiB utarbeides med virkning fra 2016.
- Digitale tilbud innenfor etter- og videreutdanning og fjernundervisning etableres innen 2018.
- Tilbud om heldigitale studieløp og ledende digitale løsninger for undervisning, læring og formidling gjennom DigUiB- prosjektet innen 2018.

Internasjonalt samarbeid - universitetet i verden.

Kunnskap og kompetanse utveksles i økende grad på tvers av landegrenser og bygges opp i samspill mellom høyere utdanning, forskning og faglig innovasjon. Internasjonalt samarbeid er preget av økende konkurranse mellom forskere, forskningsgrupper, forskningsinstitusjoner og andre aktører som driver forskning. Forutsetningen for å lykkes i en skjerpet konkurranse, er at forskningen har høy kvalitet og at forskningsmiljøene fremstår som attraktive samarbeidspartnere. Samtidig må universitetet bidra til å løse globale utfordringer og sørge for kompetansebygging, selv der forskningen ikke har umiddelbar nytteverdi for Norge eller bidrar til å fremme nasjonale interesser. Følgende tiltak prioriteres:

- Tettere relasjoner med utvalgte nettverk, utenlandske læresteder og forskningsinstitusjoner.
- God utnyttelse og eksponering av våre utenlandssentre for studenter og ansatte.
- En god språkpolitikk for å kvalifisere studenter og ansatte til et internasjonalt arbeidsmarked og en global forskningsarena.
- Representasjon i viktige byer og ved viktige institusjoner utenlands, inkludert et UiB-kontor i Brussel, Tokyo og Shanghai innen 2016.

- Utdanningstilbudet skal få en sterkere internasjonal profil ved at det etableres flere engelskspråklige kurs og emner innen 2017.
- Språkopplæring og egne programmer for internasjonal kompetanse for det administrative støtteapparatet, som del av handlingsplan for karriere- og kompetanseutvikling innen 2016.
- Tilbud om norskopplæring for utenlandske ansatte som er tilpasset deres arbeidssituasjon.

Et attraktivt læringsmiljø

For at våre studenter skal få det best mulige utbytte av sine studier og være aktive bidragsytere til samfunnet er det viktig at alle fakulteter har mottaksstrategier som gir en god start for studentene både faglig og sosialt, herunder egnede studentlokaler. Et attraktivt læringsmiljø krever også god undervisningskompetanse blant våre vitenskapelig tilsatte. Læringsmiljøet må ses i sammenheng med satsingen på infrastruktur, der særlig undervisningsrom og studiearealer av god kvalitet prioriteres. For å utvikle læringsmiljøet prioriteres følgende tiltak:

- Jevnlig pedagogisk oppdatering av våre lærekrefter med vekt på digital formidlingskompetanse innen 2017.
- Synliggjøring og vektlegging av tilbakemeldingssystemene blant annet gjennom å fremheve viktigheten av våre læreres og studenters felles deltagelse i fagutviklingen.
- Etablering av en mentorordning for alle studenter innen 2019.
- Etablering av faglig-sosiale studentlokaler ved alle fakultet i løpet 2018.
- Videreføring av program for oppdatering av undervisningsrom og studiearealer

Evaluering

Universitetet i Bergens ambisjon om å være et internasjonalt forskningsuniversitet og en sentral premissleverandør i utformingen av dagens og morgendagens samfunn har betydning for våre strategiske valg på alle plan. Universitetets strategi er en integrert del av hele universitetets virksomhet. I 2019 vil vi involvere alle ledd i organisasjonen; studenter, forskere og ansatte i tekniske og administrative stillinger i en gjennomgang og evaluering av våre virkemidler og tiltak. Formålet er å vurdere strategiens status og foreta eventuelle justeringer for å kunne virkeliggjøre våre visjoner, utføre våre oppdrag og nå våre strategiske mål.

INTPART - Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning og forskning

Programbeskrivelse

1 MÅL OG MÅLGRUPPER

1.1 Formålet med programmet

Formål med programmet er å utvikle verdensledende fagmiljøer i Norge. Ordningen skal tilrettelegge for økt samarbeid mellom fagmiljøer som regnes som fremragende i dag, eller som vurderes å ha potensial for å bli verdensledende i fremtiden.

INTPART skal legge til rette for at slike fagmiljø kan etablere/utvikle varige relasjoner med sterke fagmiljøer i de prioriterte landene Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika og USA. Ordningen skal bidra til økt omfang og høyere kvalitet og relevans i det faglige samarbeidet med utvalgte land, særlig gjennom gode koblinger mellom høyere utdannings- og forskningssamarbeid. Det skal også åpne for samarbeid med arbeids- og næringsliv, der dette er relevant.

Ordningen skal støtte etablering og videreutvikling av formalisert institusjonelt samarbeid om forskning og høyere utdanning. Samarbeidet bør – i tillegg til å involvere aktuelle fagmiljøer – også involvere både strategisk ledelse og administrasjon, og forankres i søkerinstitusjonens strategiske planer. Utdanningssamarbeidet skal så langt mulig integreres i institusjonenes øvrige utdanningstilbud, og må ha et omfang utover samarbeid mellom individuelle forskere og doktorgradskandidater.

1.2 Resultatmål

INTPART skal føre til:

- Varige internasjonale partnerskap mellom norske forsknings- og utdanningsinstitusjoner og verdensledende vitenskapelige miljøer i prioriterte samarbeidsland utenfor EU
- Felles kurs, seminarer og studieprogrammer etablert og institusjonalisert innenfor rammen av partnerskapene
- Internasjonale fellesgrader mellom partnerskapsinstitusjonene der det ligger til rette for det
- Mobilitet av studenter og forskere, samt strukturer for dette, innenfor rammen av partnerskapene
- Felles artikler og publikasjoner mellom forskere og/eller studenter i partnerskapene

- Nye forskningssøknader utviklet og innsendt innenfor rammene av partnerskapene
- Samarbeid med arbeid- og næringsliv og innovasjonsrettede aktiviteter

1.3 Målgrupper

Søkere til INTPART skal være norske universiteter, høyskoler eller forskningsinstitutt. Utlysning i 2015 er rettet mot institusjoner og fagmiljøer som har fått støtte gjennom ordningene Senter for fremragende forskning, Forskningscentre for miljøvennlig energi, Senter for fremragende utdanning, Senter for forskningsdrevet innovasjon og klynger på NCE og GCE-nivå (Norwegian and Global Centres of Expertise), som vertsinstitusjon eller partner. Søker må ha relevante studieprogrammer på master- og/eller ph.d.-nivå, eller ha en norsk partnerinstitusjon med slike programmer.

2 FINANSIELLE RAMMER OG ADMINISTRASJON AV PROGRAMMET

2.1 Generelt

Ordningen administreres av Norges Forskningsråd (Forskningsrådet) og Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) i fellesskap. Forskningsrådets elektroniske søknadssystem benyttes i henhold til Forskningsrådets regler og retningslinjer. Programmidler utbetales fra Forskningsrådet. Informasjon om INTPART er tilgjengelig både på SIUs og Forskningsrådets nettsider.

2.2 Programmets finansielle rammer

Ordningen er finansiert ved en bevilgning på 20 millioner kroner per år¹ fra Kunnskapsdepartementet (KD) til SIU og Forskningsrådet.

I tillegg vil Forskningsrådet bidra med finansiering fra andre virkemidler. Enkeltutlysninger kan derfor ha spesielle prioriteringer knyttet til land og/eller tematiske områder, i tillegg til de generelle kravene om høyere utdannings- og forskningssamarbeid.

2.3 Sekretariat

SIU og Forskningsrådet har etablert et felles sekretariat for å administrere INTPART. Sekretariatet består av administratorer fra SIU og Forskningsrådet med kompetanse knyttet til internasjonalt forsknings- og utdanningssamarbeid. Ekstern kompetanse kan konsulteres ved behov.

Sekretariatets mandat og oppgaver er blant annet å:

- svare på henvendelser og spørsmål fra søkere og interessenter
- vurdere innkomne søknader
- rangere søknadene ut fra vurderingskriteriene, og foreta en helhetlig porteføljevurdering
- presentere en innstilling til styreutvalget, som skal fatte endelig vedtak om tildeling
- vurdere framdriftsrapporter fra partnerskapene

¹ Bevilgninger etter 2015 er avhengig av vedtak i Stortinget.

2.4 Styreutvalg

SIU og Forskningsrådet vil i fellesskap utnevne seks til åtte representanter til et styreutvalg. Medlemmene i utvalget kan hentes fra styrende organer i de to organisasjonene.

Styreutvalgets mandat og oppgave:

- Vurdere den rangerte listen over søknader og justere rangeringen av prosjekter basert på kriteriene og en helhetlig porteføljevurdering
- Gjøre vedtak om bevilgning av midler basert på vurderingskriteriene og strategiske mål for den enkelte utlysning.

2.5 Oppfølging og rapportering

Forskningsrådet og SIU er sammen ansvarlige for oppfølgingen av prosjekter som støttes under ordningen, herunder vurdering og godkjenning av prosjektrapporter og formidling av resultater fra programmet. Identifiserte kontaktpersoner i begge organisasjoner kan konsulteres av institusjonene.

3 AKTIVITETER OG PROSJEKTFINANSIERING

3.1 Aktiviteter som kan støttes

Det gis støtte til aktiviteter som bidrar til å etablere eller styrke forsknings- og utdanningssamarbeid, nettverk og kunnskapsutveksling mellom to eller flere institusjoner og aktører, i Norge og minst ett partnerland. Deltakere i nettverkene kan være forskere, studenter, ledere og teknisk/administrativt personale, samt ansatte i samarbeidende virksomheter.

Aktiviteter som kan støttes er:

- kortere eller lengre gjensidige mobilitetsopphold av studenter, forskere, ledere og administrativt personale (dekning av ekstrakostnader ved utenlandsoppholdet ut over studiefinansiering/lønn)
- utvikling og gjennomføring av workshops, seminarer og konferanser
- utvikling og gjennomføring av intensive kurs, feltkurs, sommerskoler o.l.
- samarbeid om pensumutvikling og utvikling av felles kurs, studieprogrammer og/eller grader
- gjesteforelesninger og felles undervisning og veiledning av studenter og kandidater
- andre aktiviteter som omfatter internasjonalt forsknings- og utdanningssamarbeid, og samarbeid med arbeids- og næringsliv

Støtte kan gis både til å etablere nye internasjonale partnerskap og å styrke eksisterende samarbeid. Aktivitetene skal i størst mulig grad omfatte både forskere og studenter.

3.2 Finansiering av prosjekter

I den første utlysningen kan det søkes om prosjekter over 3 år, med 0,5 – 1,5 mill. kroner årlig støtte. I senere utlysninger kan andre grenser for varighet og årlig støtte bli vurdert. Det forutsettes egenfinansiering fra institusjonene.

Aktiviteter knyttet til internasjonale partners delttagelse i partnerskap kan finansieres av INTPART-midler.

Forskningsaktivitetene som samarbeidet omfatter, må finansieres på annen måte. Investeringer knyttet til forskningsinfrastruktur dekkes ikke av ordningen.

4 KRAV OG VURDERINGSKRITERIER

4.1 Krav til søker

Følgende krav til søker og samarbeidspartnere gjelder:

- Søker skal være et norsk universitet, høyskole eller forskningsinstitutt, med en navngitt administrativt ansvarlig.
- Søker må ha relevante studieprogrammer på master- og/eller ph.d.-nivå, eller ha en norsk partnerinstitusjon med slike programmer.
- Hovedpartnerinstitusjon(er) skal være en tilsvarende institusjon i samarbeidslandet, med en navngitt lokal prosjektansvarlig.
- Prosjektledere for prosjektet i begge land skal ha erfaring med samarbeidsprosjekter, nasjonalt og internasjonalt.

4.2 Krav til søknaden

Følgende krav stilles til selve søknaden:

- Søknaden må tematisk være relatert til senteret og/eller klyngen som søkeren er knyttet til
- Søknaden skal skrives på engelsk
- Prosjektbeskrivelsen skal være på maks 10 sider
- Mal for prosjektbeskrivelse må benyttes
- Følgende obligatoriske vedlegg må inkluderes:
 - CV med publikasjonsliste og dokumentasjon for prosjektleder, samarbeidspartner og andre sentrale medarbeidere i prosjektet(max. 4 sider pr CV)
 - Bekreftelse fra utenlandske og norske samarbeidspartnere på deres felles forpliktelse i prosjektet
 - For klyngerelaterte søknader må styregodkjenning vedlegges
 - For andre søknader må senterledelsen bekrefte prosjektets relevans for senterets aktiviteter og målsettinger.

4.3 Vurderingskriterier

Søknadene vil bli vurdert ut fra følgende kriterier:

- Partnerskapets kvalitet, langsiktige strategiske betydning og institusjonelle forankring
- Kvaliteten i kobling mellom forskning og utdanning og hvordan prosjektet vil styrke faglig kvalitet i både forskning og utdanning.
- Partnerskapets evne til å skape merverdi av samarbeid med arbeids- og næringsliv (der dette er relevant)

- Klart definerte planer med mål, milepæler, aktiviteter, arbeidsfordeling, ressursbehov og mobilitet.
- Prosjektets gjennomførbarhet, inkludert risikoanalyse og risikoforebyggende tiltak
- Prosjektleder og prosjektgruppens faglige kvalitet
- Planer for formidling av kunnskap og resultater fra partnerskapet

03.03.2015

EUA - Newsletter

European Parliament and Commission at odds over EFSI

April 24, 2015

On 20 April the Committees of the European Parliament responsible for Economic and Monetary Affairs and for Budgets adopted their joint report on the European Fund for Strategic Investments (EFSI). The report removes any reference to Horizon 2020 as a source to support the fund.

Indeed the Committees propose to fill the fund gradually in the annual budgetary procedure until it reaches €8 billion by 2022.

The Committee for Industry, Research and Energy had followed the same line in its opinion on the EFSI proposal adopted last week.

EUA very much welcomes the efforts of Members of the European Parliament (MEPs) to find alternative ways of supporting EFSI. The challenge, going forward, will be to avoid the Commission's proposed bulk cut to Horizon 2020 turning into year-on-year cuts determined by the EU's annual budget procedure. EUA reaffirms that investment in research and innovation is crucial for the competitiveness of Europe and its universities.

Indeed the Association urges the European Parliament to remain committed to protecting European research and calls upon the European Commission and the Council of Ministers to reconsider the use of Horizon 2020 in subsequent negotiations.

Negotiations between the European Parliament and Council are to start on 23 April, with the aim of establishing a compromise to be voted by Parliament as a whole in June. This should allow EFSI to be operational by mid-2015, as proposed by the Commission. Together with its member national rectors' conferences, EUA will continue to monitor the process and voice the sector's concerns.

A link to EUA's policy brief on EFSI is available [here](#).

Click [here](#) to view the joint report adopted by Committees of the European Parliament responsible for Economic and Monetary Affairs and for Budgets on EFSI.

UiBs strategi 2022.

Kommentarer til UiBs strategiutkast fra Forum for forskerutdanning

Forum for forskerutdanning består av fakultetenes forskerutdanningskoordinatorer og ledes av en seniorrådgiver ved Forskningsadministrativ avdeling som har koordineringsansvar for forskerutdanningen ved UiB. Forumet møtes regelmessig for erfaringsutveksling om saker som har med forskerutdanning å gjøre, samt for å koordinere ulike praksiser på fakultetene i saker som angår forskerutdanning.

Forum for forskerutdanning har med interesse lest utkastet til ny strategi for UiB. Utkastet har en lovende opptakt i B6, som kunne være et signal om at UiB virkelig ønsker å satse på doktorgraden i neste strategiperiode. Vi ser gjerne at dette følges opp i den endelige strategien.

Etter forumets oppfatning skulle doktorgraden kunne være et fyrtårn og en merkevare for UiB, både når det gjelder de tematiske satsningene, klyngene og de andre målsettingene. Forskerutdanning er noe alle fakulteter er dypt involvert i og som kunne samle og spisse satsningen på både forskning og utdanning ved UiB. Vi mener det ville være en god idé om dette kom tydelig til uttrykk i universitetets strategi.

Vi er derfor forbauset over at forskerutdanningen i strategiutkastet kun er nevnt tre ganger. Med ca. 1500 kandidater, mer enn 200 disputaser, ca. 800 veiledere er forskerutdanning en meget viktig virksomhet ved UiB som det satses systematisk på og som med fordel kan løftes frem og synliggjøres.

I tillegg til B6 er forskerutdanning nevnt i G4 og G9 og H2. Å fokusere på gjennomstrømningstiden er viktig, men i en tid hvor man allerede har oppnådd gode mål på gjennomstrømning av kandidater, vil vi anbefale at andre og mer utfordrende sider ved doktorgradsutdanningen løftes frem, som for eksempel karrieremuligheter, veilederopplæring og internasjonalisering

Formidling og kommunikasjon i forskerutdanningen, omtalt på s. 15, er en forutsetning for forskerutdanningen gjennom bla. i kvalifikasjonsrammeverket, og er allerede godt kjent.¹ Vi vil heller utfordre ledelsen til å si noe om hvilke tiltak man vil prioritere for å styrke formidlingskompetansen blant ph.d.-kandidatene; hva den vil gjøre med veilederopplæringen, hvordan ledelsen ser for seg at overførbare ferdigheter skal sikres og hvordan finansieringen av forskerutdanningen skal ivaretas og videreutvikles.

Forum for forskerutdanning er enig i at forskerutdanningen skal bygge på UiBs verdigrunnlag, og skulle gjerne sett at dette verdigrunnlaget ble presisert nærmere i strategiutkastet.

Nærings ph.d. og forvaltnings (sic) ph.d. er nye offensive tiltak initiert av kunnskapsdepartementet for å styrke doktorgradens relevans for arbeidslivet.² Det er

¹ <http://www.nokut.no/no/Fakta/Det-norske-utdanningsssystemet/Nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk-for-livslang-laring/Nivaer/>

² Det heter ikke 'forvaltnings ph.d.', men 'offentlig sektor-ph.d.'

positivt at strategiutkastet omfavner dette (H2) men forum for forskerutdanning savner likevel en presisering av hvordan UiB vil profilere seg på dette området. Kunne det for eksempel være en ide å knytte det til klynge-satsningen?

Forum for forskerutdanning savner at doktorgradskandidater blir nevnt der det er naturlig i forbindelse med forskning og utdanning, forskere og studenter. Hvis dette ikke gjøres eksplisitt blir det opp til leseren å gjette seg til hvor de hører hjemme: Er de å regne for forskere eller studenter?

Vi ser frem til at UiB får en offensiv strategi for forskerutdanningen og vil stå til rådighet for å styrke doktorgraden ved vårt universitet.³

Med vennlig hilsen

Forum for forskerutdanning ved Universitetet i Bergen

³ Det må også nevnes at ph.d. gjennomgående er skrevet feil i hele dokumentet. Den norske skrivemåten er: ph.d. Jf.

<http://www.sprakradet.no/sprakhjelp/Skriveregler/Forkortinger/#p>